

Маргарита ШАМРАЙ

АЛЬДИНИ
в бібліотеках
України:
Каталог

М 6106

АЛЬДИНИ
в бібліотеках України:
Каталог

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ім. М.С. ГРУШЕВСЬКОГО

Маргарита ШАМРАЙ

АЛЬДИНИ
в бібліотеках
України:
Каталог

КИЇВ
АКАДЕМПЕРІОДИКА
2008

УДК 017.11:[655.15(450.341)"14/15"](477)
ББК 76.11я1
Ш 19

картаски венециан
30.12.08

Каталог альдин є науковим описом наявних у бібліотеках України примірників видань відомого італійського друкаря, вченого і гуманіста Альда Пія Мануція та його нащадків. У 1494 році розпочала у Венеції діяльність його друкарня, книги якої зажили собі світової слави завдяки друкарській довершеності та високому історико-філологічному рівню підготовки античних текстів до видання. Всього у каталозі представлено описи 140 видань друкарні Альдів; примірників, з урахуванням дублетів чи окремих томів — 190.

Завдяки вивченню провенієнцій, залишених у стародруках колишніми власниками книжок, науковий опис раритетів XV—XVI ст. дозволяє прослідкувати міграцію зарубіжних видань в Україні в різні часи.

Каталог розрахований на книгознавців, філософів, філологів, істориків, культурологів, яких цікавить антична спадщина, коментована видатними гуманістами епохи Відродження.

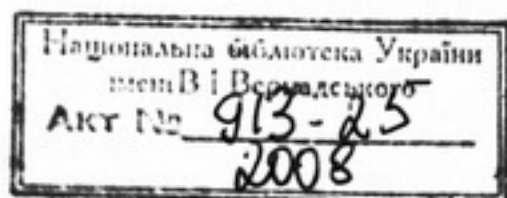
Редакційна колегія:

*О.С. Онищенко, П.С. Сохань, Л.А. Дубровіна,
Г.І. Ковальчук, В.Ю. Омельчук, О.В. Павлюченко*

Загальна редакція: *Г.І. Ковальчук*

Рецензенти

д. філос. н. В.Д. Литвинов, к. і. н. І.О. Римарович

ПЕРЕДМОВА

В основу цієї праці покладено спробу зібрати в єдиний науковий каталог альдини, які зберігаються у книгосховищах бібліотек України, і відворити процес побутування гуманістичних видань на терені нашої країни. Можна також сподіватися, що цей каталог буде скромним внеском до скарбниці західноєвропейської культури, яка в 1994 році відзначала 500-річний ювілей першого видання "Дому Альда Мануція" — *Граматики грецької мови* Костянтина Ласкаріса, яка протягом XV—XVII ст. була надзвичайно популярною у всій Європі¹.

Книги, видані у венеціанській друкарні італійського вченого-гуманіста Альда Пія Мануція (1449—1515), у всі часи вважалися перлинами книжкового мистецтва, і бібліофіли багатьох країн пишалися присутністю альдин у своїх книгозбірнях. Названі ім'ям свого творця, вони зажили світової слави не лише завдяки поліграфічній довершеності, новому і зручному форматові *in octavo*, але, передовсім, ретельності, з якою були підготвлені античні тексти, їх високому історико-філологічному рівню.

Заснування Альдом Мануцієм у Венеції в кінці XV ст. друкарні, а в 1500 р. — "Нової Академії", сталося в часи Відродження, коли гуманістичний напрям став загально-

---

¹ Проте, як відзначив М. Рокош, першим виданням Альда Мануція слід визнавати нещодавно знайдений у провінційній бібліотеці у Фоліні в Умбрії італійським вченим К. Скарафоні невідомий бібліографії примірник 1493 р. *Латинської граматики* самого Альда. Оскільки граматика була видана в друкарні Андреа Торрезано, а темою цього каталогу є книги з друкарні Альда Мануція, то за традицією слід вважати першим друком цієї установи *Граматика грецької мови* Костянтина Ласкаріса 1494/1495 рр. видання.

європейським, а Італія залишалася центром всеєвропейської культури. З погляду історії гуманізм XV—XVI ст., яскравим представником якого був Альд Мануцій, став унікальним явищем завдяки співіснуванню релігії і життєстверджуючого антропоцентризму. Відомий італійський гуманіст Ермолао Барбаро виголосив: "двох богів відаю — Христа і словесність"², що означає його бачення досконалості та вищої санкції у двох принципових джерелах — християнстві та античності, яка для гуманістичної культури є найбільш активним фактором. Феномен тотальності естетичного ставлення до світу ніколи — ні до, ні після Відродження, не виявився з такою рішучою силою, як в Італії XV—XVI ст. Італійські гуманісти відродили античний діалог, епістолярний жанр. Закликаючи до поміркованості, вони ставили дух вище за матеріальне, цінували доброчесність, захоплювались містикією і магією. Видання Альда Мануція і його послідовників відтворювали гуманістичні зацікавлення сучасників. Поруч з текстами таких античних філософів, як Лукрецій (№ 25), Аристотель (№ 1, 19, 88), бачимо твір головного представника неоплатонівської демонології Ямбліха *Про містериї єгиптян, халдеїв, ассирійців* (№ 2, 34). З офіцини (друкарні) Мануційів протягом одного століття побачило світ понад 1000 видань альдин. Рекорд за кількістю видань належав класикам античної давнини: Аристотелю, Вергілію, Горацию, Гомеру, Цезарю, а із сучасників пріоритет надавався Амброзіо Калепіно з його словником латинської мови, що витримав 17 перевидань і попит на який був високий.

Перелік альдин, які виявлено в українських бібліотеках, певною мірою засвідчує інтерес наших пращурів до конкретних гуманітарних галузей. Найбільш численною групою виявилася філологічна література, зокрема, поетичні твори Катулла, Тібулла, Проперція (№ 26, 103, 118), Гомера (№ 15, 57), Овідія (№ 30, 31), Строціїв, батька і сина (№ 18) та ін. Друге місце посідає історична література, серед якої перевага надавалася праці Юлія Цезаря *Коментар до галльської війни* (№ 21, 38, 133), популярними були також твори Геродота (№ 10), Лукана (№ 7, 28), Тіта Лівія (№ 44, 93, 104, 131), Діонісія Галікарнаського (№ 115).

Альд Мануцій за 23 роки своєї діяльності зумів згуртувати навколо ідеї відродження античності у "Новій Академії" блискучих вчених-гуманістів, філологів, істориків, мовознавців не тільки з Італії, але і з інших європейських країн, передовсім, славнозвісного Еразма Роттердамсько-

---

² Петров М. Т. Итальянская интеллигенция в эпоху Ренессанса. — Ленинград, 1982. — С. 45.

го, Іоанна Грегоропулоса, Сципіона Картеромаха і багатьох інших, прізвища яких розміщені в анотованому іменному покажчику. Період кінця XV і початку XVI ст., в якому працював Альд Мануцій і його однодумці, позначений відкриттям давнього грецького світу, чому сприяла масова еміграція візантійських вчених, змушених залишати окуповану турками грецьку державу; вони часто привозили із собою, рятуючи від знищення, давньогрецькі рукописи. Науковий інтерес Альда до культурної спадщини Еллади вилився в його прискіпливому ставленні до грецьких кодексів, переписаних не завжди грамотно. Маючи поруч себе знавців грецької мови, та й сам володіючи класичними мовами, він спрямовує свої зусилля на очищення давніх текстів від помилок часу і невігластва, тому видання друкарні Альда, з огляду на їх наукову цінність, вважалися доскональними. Зрозуміло, що в цій копіткій справі насамперед брали участь вчені грецького походження: Арістовул Апостолос, Деметріос Халкондилос, Марк Музурос та ін. До "Нової Академії" належали і відомі італійські гуманісти П'єтро Бембо, Андреа Навагеро, Джованні Батіста Егнаціо, Анджело Габріелі,

Карта Іспанії у виданні Юлія Цезаря "Коментар до галльської війни" (№ 133)

П'єтро Алціоніо та ін. Вони були перекладачами, коментаторами, редакторами і авторами видань Альда Мануція і його спадкоємців. Син Альда Паоло Мануцій (1512—1574) і тесть Мануція старшого — Андреа Торрезано, надавали переваги римським авторам; зокрема, улюбленцем Паола був Цицерон, твори якого він сам коментував.

Альдини були настільки популярними ще за життя їх творців, що слугували не тільки зразком для наслідування. Були спроби підробок, тобто псевдоальдин, від яких не міг врятувати і друкарський знак фірми, відомий протягом кількох століть освіченій громадськості різних країн як своєрідний знак якості та досконалості, символом якого було зображення дельфіна, що обвиває якір.

У часи діяльності Альда Мануція вже існувало чимало друкарень в Італії, але жодна не змогла зрівнятися з довершеністю елегантних альдин, зокрема, їх художнім оформленням. Грецький та латинський курсивні шрифти, виготовлені талановитим гравером із Болоньї Франческо Гріффо, гармонійно поєднувалися із заставками та ініціалами, створюючи образ рукописної, а не друкованої книги, вказуючи, водночас, на давньогрецькі рукописи як на джерело натхнення. В альдівських друках ілюстрації є рідкісним явищем, до якого належить шедевр друкарського мистецтва — *Гіннеротомахія Поліфіла* 1499 р., оздоблений численними дереворитами, виконаними у класичному стилі. Пишні, виквітні ініціали уживані були, як правило, в альдинах *in folio*, за слушним спостереженням М. Рокоша³. Підтвердженням цьому є 4 томи творів Арістотеля (№ 1), виданих у 1495—1497 рр., які можна оглянути в НБУВ.

Невід'ємним і важливим елементом в оздобленні стародрукованої книги була оправа. Анонімність виготовлювачів оправ унеможлиблює визначення, хто саме виконував замовлення для Альда Мануція. Венеція XVI ст. — це місто друкарів та інтролігаторів, останні тримали свої майстерні найчастіше окремо від друкарень. Відомо, що після надрукування блок книги набував охоронної палітурки з пергаменту, а майбутній власник, після придбання книги, віддавав її до майстерні інтролігатора, замовляючи оправу згідно зі своїм естетичним смаком. В українських книгозбірнях є кілька альдин (№ 12, 22b, 46, 63), оправлені італійськими інтролігаторами в XVI ст. Якщо притримуватися думки дослідників альдівських друків, зокрема М. Рокоша⁴, то ці

³ *Rokosz M. Wenecka oficyna Alda Manucejusza i Polska w orbicie jej wpływów. — Wrocław, 1982. — С. 132.*

⁴ *Rokosz M. — С. 159.*

Facta tribus dominis communis Roma, nec unquam
 In urbem missi fraternalia fœdera regni.
 O male concordet, nimisq; cupidine cæci,
 Quid misere iunat vires? orbemq; tenere
 In medio? dum terra frenum, terramq; lenabit
 Ac, & longi moluere natus labores,
 Nonq; diem caelo totidem per signa sequetur,
 Nulla fides regni socij, omnisq; potestas
 Impatiens consortis erit, nec genibus ullis
 Credite, nec longe futurum exempla petuntur,
 Fratris primis maducant sanguine muri.
 Nec pretium tenui illius, pontisq; futoris
 Tunc erat, exiguum dominos commisit A sylum.
 Temporis angustis mansit concordia diserti,
 Paxq; fuit non sponte ducum, nam sola futuri
 Crassus erat belli medius mora. Qualiter undas
 Qui fecit, et geminâ gracilis more separat isthmus,
 Nec patitur conferre frenum si, terra recedat
 Ionium Aegæo franget mare. Sic ubi sana
 A rma ducum dirimens miserando funere Crassus,
 Assyrias Latio maculauit sanguine Carras,
 Parthica romanos soluerunt damna futores.
 Plus ille nobis acie, quam creditis actum est
 A rside, bellum uictis ciuile dedisti.
 Diuiditur ferro regnum, populisq; potentis,
 Quæ mare, quæ terras, quæ totum possidet orbem,
 Non cepit fortuna duos, nam pignora iunctis
 Sanguinis, & dito fratres omnes adas
 A bfulit ad manes perotrum Iulia sana
 Intercepit manu, quod si tibi facta dedisset

Maiores in luce moras, tu sola furentem
 Inde mirum poterat, atq; hinc retinere parentem,
 Armatusq; manus excusso iungere ferro,
 Ve generos foetis media iunxere Sabina.
 Morte tua discussa fides, bellumq; mouere
 Permissum ducibus, stimulos dedit æmula uirtus.
 Tu noua ne ueteres obscurant acta triumphos,
 Et uictis cedas Pyrricæ laureæ Callis
 Magne times, te iam series, ususq; laborum
 E rigit, impatientiq; loci fortuna secundi,
 Nec quenuquam iam ferre potest, Casar ne priorem,
 Pompeius ne parem, quis iustus induit arma
 Sine nefas, magno se iudice quisq; tenet.
 V iatrix causa Deis placuit, sed uicta Catonis
 Nec coiere pares, alter uergentibus annis
 In senium, longoq; togæ tranquillior usu
 D edidit iam pacem duorum, fama q; pentor
 M ulta dare in uulgus, totus popularibus auris
 I mpelli, plausuq; sui gaudere theatri,
 Nec reparare nouas vires, multumq; priori
 Credere fortunæ. stas magni nominis umbra
 Quales frugifero quercus sublimis in agro
 E ximias ueteres populi sacra tuncq; gestans
 Dona ducum, nec iam ualidis radicibus hærent
 F ondere fixa suo est, nudosq; per acta ramos
 E ffundens truncis non frondibus efficit uerbosum,
 Sed quamuis primo nate casura sub E nro,
 T ot atrox syluæ firmo se robore tollant,
 S ola tamen colitur. sed non in Casare mentum
 N omen erat, nec fama ducis, sed nefas uirtus

Зразок альдинського курсиву (№ 7)

примірники отримали оправи в друкарні самого Альда Мануція, оскільки опис останніх збігається з елементами оздоблення оправ українських альдин, тобто на дзеркалі оправ (середині кришок) присутні середники у вигляді ромбів, арабески, квітки по кутках рамки, типовий легкий візерунок у східному стилі. Оправ XVI ст. збереглося обмаль, переважають палітурки з пергаменту XVII ст., але вже століттям пізніше з'являються шкіряні оправи світлобрунатного кольору, із золотим тисненням рослинних мотивів.

Оскільки друки Мануціїв цікавили насамперед бібліофілів, до того ж, антична спадщина видавалась і в інших країнах, книжковий потік з яких прямував на Україну (як правило, через Польщу), тому альдини досить скромно представлені в наших бібліотеках. Книгознавчий опис альдин наших книгозбірень дозволяє прослідкувати часами непростий шлях книжок з далекої Італії і зробити, з певним застереженням, висновки щодо побутування гуманістичної літератури в Україні протягом XVI—XIX ст.

Побіжно можна накреслити ті шляхи, якими могли прибувати італійські друки до України. Очевидно, що масо-

вого зацікавлення античною літературою не могло бути ні у поляків, ні в українців, а було це прерогативою вчених, культурних та політичних діячів, тобто освічених верств населення. У XVI ст. центрами слов'янського Ренесансу культури, oprіч Кракова, стають Львів і Вільно, де сходяться течії польського католицизму і українського православ'я. Українська культура XV—XVI ст. зазнала значного і тривалого впливу італійського Відродження, що позначилося на тогочасному українському мистецтві — архітектурі, скульптурі, живописі, але вже в кінці XVI ст. Відродження на Україну йде в тісному переплітінні з Реформацією, взаємодіючи з національними давньоруськими традиціями⁵. Отож, появу у Львові, Крехові, поруч із книгами Меланхтона і Лютера, творів Плінія, Темістія, Цезаря (№ 7, 21b, 67, 72) можна вважати нормальним явищем.

Одним із джерел поширення західноєвропейської книги на терені України було навчання українців за кордоном, зокрема, в Італії. Достатньо переглянути *Архів польської нації в Падуанському університеті*, де значну частину списків польських громадян складають наші земляки⁶. Повертаючись із зарубіжних студій, молоді магістри і бакалаври везли із собою книжки, поміж яких, з огляду на невеликий формат, могли бути і елегантні альдини.

Не можна не згадати пов'язаних з Україною видатних поетів і вчених: Георгія Тичинського, Павла Русина, Станіслава Оріховського, які своєю діяльністю і талантом були окрасою Речі Посполитої, перебуваючи в центрі слов'янського Ренесансу. Георгій Тичинський, латиномовний поет з України, резидент Польської держави при папському дворі в Римі, був особисто знайомий з Паолом Мануцієм⁷. Часто подорожуючи, вчені, при поверненні на батьківщину, не забували прихопити улюблені книги, щоби поповнити свою бібліотеку або подарувати навчальному закладу, що було нормою протягом XVII—XVIII ст. Великого значення для насичення книжкових полиць приватних і монастирських бібліотек зарубіжними виданнями мала активність італійських міст-республік Генуї та Венеції, торгівельні шляхи яких у XV—XVI ст. пролягали через українські землі, зокрема через Львів. Проте, після аналізу власницьких записів на альдинах, які зберігаються в бібліотеках Києва, Львова, Одеси, Харкова, довелося пристати до думки, що більша

---

⁵ *Наливайко Д.* Україна і європейське Відродження // Вітчизна. — 1972. — № 5. — С. 197.

⁶ *Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim.* — Т. 1. — Wrocław, 1971.

⁷ *Łempicki S.* Renesans i humanizm w Polsce. — Kraków, 1952. — С. 71—72.

частина італійських друків потрапила на Україну непрямим шляхом. Переважають книги, які з Італії спочатку потрапили до Німеччини, згодом через польські приватні колекції опинилися на терені України, а також примірники, які відразу привезені були до Польщі. До речі, сам Альд Мануцій, підтримуючи тісні контакти з німецькими гуманістами, згадує в листі до Рейхліна, що він висилає велику партію власних грецьких друків для продажу в Німеччині⁸.

Важко переоцінити значення західноєвропейських книжкових видань XV—XVI ст. для проникнення гуманістичних ідеалів в Україну, а коли ще в книгах залишені записи, то це є чи не єдине джерело для дослідників, щоб відчувати реакцію далекого в часі читача на той чи інший уривок тексту, який він позначив нотаткою або підкресленням. Тому провенієнційна група, в яку входять власницькі записи, друковані екслібриси, суперекслібриси, печатки установ, до яких належала книга, є важливою і цікавою частиною опису. Особливо цінуються стародруки із власницькими записами, залишеними в тому ж проміжку часу, в якому побачила світ книга, тому зрозуміла наша увага до власників книг, сучасників Альда Мануція і його родини. У фондах Наукової бібліотеки Львівського університету зберігаються твори римського поета Публія Стація, одне із ранніх (1502 р.) видань Мануція старшого (№ 9), яке, як свідчить гравійований екслібрис і власницький запис, належало польському поетові і дипломатові Янові Дантишкові. Враховуючи те, що він належав до грона видатних гуманістів свого часу і був засновником гуманістичного центру культури в Лідсбарзі Вармінському, а як дипломат перебував в Італії у 1505—1507 рр. і мав можливість придбати ранні друки Мануція старшого, очевидним є, що поет мав добірну колекцію альдин. На форзаці примірника, вірогідно, рукою поета написані віршовані чотири рядки латинською мовою, що може мати інтерес для дослідника творчості видатного поета. Бібліотека Дантишка під час шведської експансії була розпорошена, і в який спосіб, коли потрапила ця альдина до книгозбірні польського бібліофіла Юзефа Козебродського, невідомо. Проте, є інформація, як колекція книг останнього, а серед неї кілька альдин, опинилася у Львові. Юзеф Козебродський був пристрасним збирачем рукописів і стародруків, які він нагромаджував у своєму маєтку у Дзвінянці на Поділлі, а також у Львові і Кракові. По смерті Козебродського (1935 р.) частина його книжкової колекції була продана вдовою мецената Львівському університету.

---

⁸ Rokosz M. — С. 121.

Про популярність давнього поета Стація серед гуманістів XVI ст. свідчить запис Яна Алембека, аптекаря, поета і хронікера, який походить з відомої львівської родини, на виданні 1519 р. (№ 45). Його життя було пов'язане з містом Львовом, де він був бургомістром. Алембекові належить перший історичний опис Львова 1603 р. Свої поетичні твори він видав у 1591 р. в Падуї, що свідчить про зв'язки з італійськими гуманістами і, звичайно, про перебування в Італії, звідки, можливо, була привезена ця альдіна і багато інших. Поет був неабияким бібліофілом і зібрав чудову бібліотеку, яка частково успадкована була його старшим сином Фрідеріком. Власницький запис Фрідеріка Алембека, перемишльського каноніка, історика, на альдинському виданні 1514 р. *Про землеробство* (№ 22b), залишений на титульному аркуші в 1616 р., вказує на різноманітність наукових інтересів відомого польського вченого. Варто до цього додати, що сама книга становить збірник праць давніх римських авторів аграріїв Катона, Теренція, Колумелія, викладених у віршованій формі. Фрідерік Алембек залишив багату спадщину в галузі історії перемишльської дієцезії, а також величезну книгозбірню, частини якої знаходимо у Варшаві, у Перемишлі і у Львові⁹. Рукописний екслібрис 1580 р. брестського воєводи, посла сейму, Міхала Дзялинського на творах Квінтіліана (№ 23) і нотатки грецькою і латинською мовою, залишені ним на берегах книги, свідчать про високий рівень гуманітарної освіти власника примірника. Слід згадати, що його приятелем був поет Станіслав Гроховський, а в 1564—1565 рр. відомий гуманіст Гозій познайомив Міхала Дзялинського з Паолом Мануцієм під час дипломатичного відрядження до Риму¹⁰.

Одне із перших повних видань Аристотеля грецькою мовою, видане Альдом Мануцієм в 1495—1497 рр. у п'яти томах в новій гуманістичній редакції, вважається у міжнародній бібліографії надзвичайно рідкісним. Воно потрапило до монографії німецьких істориків Й. Картера і П. Мюєра, своєрідного збірника світових раритетів, *Bücher, die die Welt verändern* (Книги, що змінили світ)¹¹. До речі, ними зафіксоване ще одне видання Мануція, це *Історія* Геродота 1502 р. (№ 10). Обидва видання зберігаються в Києві, у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (НБУВ), до якої кожне із них прийшло непрямым шляхом. Приміром, 4 то-

⁹ Różycki E. Na śladach Roczników Długoszowych // Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej. — R. XLII. — 1992. — С. 91.

¹⁰ Polski słownik bibliograficzny. — Т. 6. — С. 91.

¹¹ Carter J., Muir P. Bücher, die die Welt verändern. — 1968. — № 38, 41.

ми Аристотеля належали польському королю Зигмунтові II Августові (1520—1572), що можна пізнати по оправах, місцеві виконаних у ренесансному стилі, притаманних книгам королівської бібліотеки, з відтиснутими на них суперекслібрисами. За змістом і за художнім оформленням ця книгозбірня відтворювала гуманістичний дух XVI ст., доби пізнього Відродження, адже була фахово зібрана польськими вченими-гуманістами для короля. Королівська бібліотека зазнала трагічної долі через різні несприятливі історичні ситуації, про які докладно викладено у монографії польської дослідниці бібліотеки Зигмунта Августа А. Кавецької-Гричової¹². На жаль, до каталогу королівської колекції, поданого в монографії, через об'єктивні причини не потрапили описи примірників з королівськими суперекслібрисами, що зберігаються в НБУВ. Після смерті короля книгозбірня була поділена на частини між родичами і, оскільки згідно із заповітом Зигмунта вона мала перейти до Віленського колегіуму, одна з частин її була відправлена до Вільна. Згодом, у XVII ст., під час шведської експансії на польських землях, велика кількість книжок із цієї унікальної колекції була вивезена до Швеції. Книгозбірня Віленського університету частково, врешті решт, опинилася в Київському університеті, а згодом у Всенародній бібліотеці України (нині НБУВ).

Цікава і водночас типова доля конволюту (№ 33, 54), складеного з *Риторики* Георгія Трапезунта та творів вченого-гуманіста, кардинала Бессаріона (1395—1472), який свою добірну книжкову колекцію пожертвував Собору св. Марка у Венеції. Нею користувалися вчені "Нової Академії", готуючи давні тексти до публікації. Першим власником конволюту, як вказує напис 1539 р. на титульному аркуші, був Андреа Ауріфабер (латинизоване прізвище Гольдшмідта), відомий німецький лікар, засновник друкарні, бібліофіл, ректор Ельблонської гімназії. Ауріфабер розумівся на книжках, адже протягом 1543—1551 рр. він був адміністратором друкарні відомого віттенберзького видавця Ганса Люффта, приятеля Мартіна Лютера, твори якого друкувалися тут. До друзів Ауріфабера належав Йоганн Матезій, учень Лютера, якому той дарував книги зі своєї бібліотеки¹³, тому неважко уявити атмосферу навколо нього. Певною мірою реалізація гуманістичних зацікавлень відбувалася

¹² *Kawecka-Gryczowa A. Biblioteka ostatniego Jagiellona. — Wrocław, 1988.*

¹³ *Каталог палеотипов из фондов Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского НАН Украины / Сост. М.А. Шамрай и др. — К.: Наукова думка, 1995. — № 2096.*

через набуття альдин і особисті контакти з лідерами реформаційного руху. Згодом книга опинилася, як свідчить її шифр, в колекції польського бібліофіла, новогрудського воєводи Юзефа Олександра Яблоновського, що сформувалася у середині XVIII ст. значною мірою завдяки його численним подорожам по європейських країнах, де він купував рідкісні видання. Бібліотека кількістю близько 6000 примірників була розміщена в кількох його українських маєтках. Зокрема, частина бібліотеки, яка знаходилася у Ляхівцях (тепер Білогір'я Хмельницької обл.), була подарована в 1805 р. дочкою князя Теофілою Сапегою Кременецькому ліцею. Книгозбірня Кременецького ліцею, після його закриття, була передана до Київського університету св. Володимира, згодом поповнила фонди ВБУ (НБУВ)¹⁴. До речі, в каталозі описано 11 альдин з колекції Яблоновських: серед них твори Овідія, Стронціїв, Макробія, Цицерона, Лівія, Катулла, Лукана. За своєрідне продовження реформаційно-гуманістичної теми можна вважати провенієнції XVI ст. на двох ранніх альдинах: творах Езопа (1505 р., № 16) і Лукана (1502 р., № 7). Сюди можна прилучити і тексти гуманіста Йоганна Граумана (псевдонім Поліандер, 1487—1541), приятеля Меланхтона, акуратний почерк якого зустрічається на стародруках і в інших бібліотеках Європи¹⁵. Його коментар до тексту Езопа теж може становити інтерес для науковців. Він мав невелику книгозбірню у Кролевці, яка з часом розійшлася по різних бібліотеках, зокрема, в Києві зафіксовано 2 стародруки з його екслібрисом.

Щоб не обтяжувати виклад переліком численних провенієнцій менш відомих діячів різних епох і країн, доводиться обмежитися загальними зауваженнями, виходячи із тих скупих відомостей, які залишені на книгах у вигляді власницьких записів. До таких належать записи XVI—XVII ст. етнічних українців. Багаторічні спостереження під час укладання каталогів стародруків, як зарубіжних, так і вітчизняних, дозволяють зробити узагальнення з приводу українських провенієнцій, які були на той час досить скромними. Рідкісним явищем була присутність на стародруках пишного суперекслібриса або друкованого екслібриса у вигляді родового герба з переліком різних титулів, як це часто спостерігалось у польських власників. Найуживанішою формою увічнення свого прізвища як власника книги був рукописний екслібрис, традиційно, переважно на кириличних

---

¹⁴ Колестик Е. А. Книжные коллекции ЦНБ АН УССР. — Киев: 1988. — С. 24—27.

¹⁵ Rokosz M. — С. 55.

друках, розміщений поаркушево по нижньому березі книги з різними погрозами можливого крадію. На зарубіжних друках власник притримувався традиції європейської, фіксуєчи приналежність йому книги на титульному аркуші або на форзаці.

Отже, кожний запис, що дійшов до наших часів, є унікальним свідченням інтересів наших пращурів, їх освіченості. Варто згадати слова видатного українського вченого Дмитра Чижевського: "Багато відомостей про те, що дійсно читалося на старій Україні, нам бракує"¹⁶, щоб зрозуміти цінність такої інформації, як наявність власницьких записів, і значення їх вивчення.

Найдавніший власницький запис кінця XVI — початку XVII ст. на творі Тіта Лівія *Римська історія* (1519 р., № 44) належить Іллі Зінькевичу. Очевидно, рукописний індекс до книги теж укладений ним. Згодом цей примірник потрапив до бібліотеки Київської духовної семінарії. Маргіналії польською і латинською мовою нагадують аналогічні записи, зроблені якимсь Василем Зінькевичем на примірнику *Острозької Біблії* в 1596 р. польською і давньоукраїнською мовами¹⁷.

Багатим на записи виявився *Словник латинської мови* Калепіні (1577 р., № 134), як доказ надзвичайної популярності вивчення класичних мов, до речі, опрацьований разом із *Словником італійської мови*. Першим власником словників був доктор медицини Пилип Лясковський, про що сповіщає запис 1632 р., з якого можна зрозуміти, що він вивчав право і був мешканцем м. Львова. У списках Падуанського університету під № 1366 зазначений якийсь Пилип Теодозій Лясковський зі Львова, син Георгія, що в 1641 р. став доктором медицини¹⁸. Цілком вірогідно, що це саме наш власник книги, після правничих студій, продовжив навчання в Італії, адже це у XVI—XVII ст. було звичним явищем, і студентів з України, як громадян Польщі, можна було зустріти і у Віттенберзі, і у Празі, але найбільше їх було у Кракові і Падуї. Відомо, що дістати освіту у вищих закладах Європи наші співвітчизники могли лише тоді, якщо були

---

¹⁶ *Чижевський Д.* Нариси з історії філософії на Україні. — Прага: 1931. — С. 28.

¹⁷ *Шамрай М.* Острожская библия в фондах ЦНБ АН УССР // Федоровские чтения. — 1981. — С. 206.

¹⁸ Можливо, це той Пилип Лясковський, якого поховано при Львівському братстві і про якого згадує Я. Ісаєвич як про колишнього учня братської школи у Львові, котрий по завершенні вищих студій не поривав зв'язків із Ставропігією. — Див.: *Ісаєвич Я.* Братства та їх роль в розвитку української культури XVI—XVII ст. — К., 1966. — С. 202.

D I C T I O N A R I U M

Ambrosii Calepini,

MULTARVM VOCVM EXPLANATIONE

AUCTVM,

ET MULTARVM ITEM CORRECTIONE

STITVTVM.

DE LITTERA A.

Handwritten notes: Et sibi... 1670. The 22. 5. *Handwritten signature:* Ambrosii Calepini...

NO MEN EST LITTEA PRIME He-
braeis, Græcique, & Latinis. Hac
aspirationem accipiunt Inter-ectio
fit, quæ pars humanorum affectuum
expressiva est: qui sepe contentio-
se uoce, quod proprium aspiratio-
nis est, efficiuntur. Aspiratur itaq-
ue Ah interiectio in fine præter
uocalium morem: quod fit pro-
pter affarum prononciandi, & dis-
ferentiam præpositionis. Et mo-
do admirantis est, ut apud Plau-

tum: An quid ais? Modo dolentis, seu commiserantis est. Vir-
gilius prima Eglloga: Spens gregis, ah sicce in nuda connixa,
reliquit & alibi: Ah tibi ne teneras glacies tecez aspera plantas.
Ah, nentis, inquit Donatus. Terentius in Adel. Ah me mi-
seram. Ah, indignantis sibi ipsi, & se ipsum arguentis. Te-
rentius in And. Ah, uix tandem sensi stolidus. Ah, desid-
eris. Plaut. in Afa. Ah quanto amplius ualere, si hic man-
tes. Ah, indignantis & Homachantis alteri cum reprehensio-
ne. Terent. in And. Ah, tantam ne rem tam negligenter agere?
Ah, uirgantis. Terent. in And. Ah quanto tacius est te ad
dare operam, Qui illum amore ex animo amoues tuo. Ah,
abnegantis. Terent. in And. Ah, ne me obsecra. Ah, inre-
pentis cum indignatione. Ter. in Eunoe Ah rogitare? quæ dis-
tinctio. Ah, reclamantis, aut contradicentis. Ter. in Hery. Neum
receptas huiusmodi. Ah. Vbi Donatus: Ah, quod fallum est,
reclamant meretricis statim: & uolunt contradicere, si permi-
ttere senex. Ah ah, suspirantis. Plaut. in Miso. ah ah, cum uenit
in mentem mores ut in hi morandi sient. Ell & A, præpositio, si-
ne aspiratione, ablatiuo seruens & ratio est, quoniam descen-
dit a Græca ἀπό, remota ultima syllaba ω, remanet: in Lat-
no phile eadem huiusmodi aspiratur, ellet contra Græci am dōctri-
nam. Et non solum A, præpositio uenit a Græco, sed etiam Ab:
quoniam ἀπὸ excludit a, præsertim in collisionibus uocalium, &
remanes ἀπὸ est, apud uetus ueritur Latine in b, suam me-
diam, & dicitur ab. Eadem ratio est Ab: quarū etiam eadem pro-
fus ubiq; est significatio, notus scilicet de loco: hoc solo diffe-
rentibus, quod A nunquam coniungitur cum dictionibus in-
spicientibus a uocali: Ab uero cum omnibus us, & præterea cum L
& r, duabus liquidis, & i, consonantis locum tenente: ut, ab lege,
ab rege, ab Ioue (hæc apud Latinam cum aliis quoque consonan-
tibus coniunctum legatur) & Abs cum t, & q, ut, abs Tullio, abs
quæ huiusmodi. Quæritur: igitur de A, eadē & de Ab, & Abs, quantum
ad significationem attinet, dici & posse, & debere est potandum.
& uel ab, uicium cum uerbis passiuis, cauillam efficiens, siue (ut
loquuntur) in) personam agente significat. Quis lib. 1. cap. 1.
Fabricius respondit a cruce se spoliari malle, quam ab hoile ueni-
te. uere potest hic ablatiuus in datiuum. Virg. Arne s. neque cer-
nunt uis, id est, ab ullo. Significat autem A interdum Posses-
sivum necessarium, & dicitur. Cicero de Sen. Cuius a morte hie ter-
tius & tricesimus est annus. hoc est, poss. eius mortem. Sic dicitur,
A comæ, a patto, a tergo, a funere, a comæto: quod est, Poss.
entium, poss. partum, poss. tercum, poss. ter, a tergo, poss. sanus,
poss. comestum. Livius 3. ab Urbe: neque huiusmodi a tergo in-
eufum uidet. Sueton. in Cæsare. Plebs flentem a funere ad duntum
bruto & Cæsij eum facibus terende: hoc est, poss. celebritas
exquisit. Idem in Tiberto: A comæto castra repentes. Sic
A iomno, id est, poss. somnum. Dicitur quoque, & A rege:
hoc est, poss. regem: siue, secundus a rege. Livius: Si dignum,
qui secundus a Romano numeretur, creatus. Quandoque signi-
ficat De. Terent. A uilla mercenarium uidi. Sueton. in Vespasia-

no: Alterum ad Iuniam Caluinam a gente Augusti pertinere dice-
bat. pro, de gente. Martialis: Ipfam proximus, a uia salutes.
Quandoque habet uim defensionis, & significat Prof. uic cum
genituo) Cicero in Bruto: Nemo contra ciuium perditorum de-
mentiam a tenari, & a bonorum causa stetit constantius. A se-
nari, a re: & A causa bonorum: id est, Pro partibus senatus &
bonorum hoc est, senatus studeret, & lauerit, cum quæ turacis fut-
rit. Idem pro Cluentio: Non modo decendi a reo, sed ne sur-
gendi quidem potestas fuit. quod est, pro reo. Sic dicitur, A
uisionibus, a testibus, a uoluntate: quæ locutio celeberrima
est apud idoneos auctores: quasi defensor quæstionum, testium,
& uoluntatis alterius. Idem in officis & dignitatibus significan-
dit plurimum eius usus est: ut, A studio dicitur esse, qui pro eru-
ditiōe & doctrina sua præcellit studis alicuius, qui principis: Ab
epistolis, ἐπιτολίαν ἀποκρίσιν: A rationibus: A libellis, ἐπιτολίαν
ἀποκρίσιν ἀποκρίσιν τῶν ἐπιτολίαν, qui epistolis, rationibus, li-
bellis supplicibus præcellit. Sueton. in Claudio Polibum a studio,
Naxillum ab epistolis, & Pallantem a rationibus. A calculis,
ἐπιτολίαν ἀποκρίσιν τῶν ἐπιτολίαν, qui præcellit calculis, quæ sunt uasi potiora.
A commentariis, qui præcellit commentariis hoc est, qui in comen-
tariis custodias refert, & ueloci datiuum custodiarum conficit.
Hunc Alconius Pedianus commentariis in uocat. A manu.
ἐπιτολίαν ἀποκρίσιν τῶν ἐπιτολίαν, dicuntur scribæ, quorum manu ad
litteras scribendas principes uti solent. Sueton. in C. Philomeno
a manu seruum, morte puniit. Idem in Vespasiano: Czno dem,
a manu dilectam quondam sibi, reuocauit in conuubernium. Hi
alio nomine ad manum dicuntur. Cicero. de Ora. Licinium ser-
uum sibi Græchus habuit ad manum. Amanuenses eos Sueton-
ius uocat. A memoria, ἐπιτολίαν ἀποκρίσιν τῶν ἐπιτολίαν, curat
officiū est suggerere principi res obeundas, & in memoriis illius
reuocare ex præscripto. A pedibus uocantur, quorum pedibus ad
eundem uimur. Cicero ad Atticum: Pollitem, seruum a pedi-
bus. Et sciendum, A pedibus per omnes casus eadem termina-
tione dici. Recte enim interrogaueris: quid agant a pedibus?
Intelligitur tibi, serui a pedibus. Mihi a pedibus: Dedit a pedibus
meis. Hi etiam Circumpedes uocantur. Vnde ait Agrestus: Circ-
umpedes sunt obsequia seruorum: Antepedes, amicorum. Cicero.
Circumpedes, homines formosos, & literatos. A pugione,
dicitur, qui principis pugione gestat, siq; semper præsto est. L. m
pudus in Comin. Liberius, qui a pugione appellatus est. Multa
sunt alia huiusmodi nomina. A punctis, qui præcellit reditus a-
quarum, ut est apud Frontinū lib. 1. de aquar. A secretis, siue
a secretis, qui est secretarius, particeps secretorum, ἐπιτολίαν
ἀποκρίσιν τῶν ἐπιτολίαν. Budæus: A secretis sunt, qui ab ore principis impera-
ta recipiunt diplomatum subscribendorum, ditorumque: quæ in cō-
silio selecto decerni solent. A uoluptatibus, qui studium habet
comificandi uoluptates ad principem oblectandum. unde olim
Xerxes edixit se præmium daturum ei qui nouum uoluptatis ge-
nus reperiret. Sueton. in Tib. officium instituit a uoluptatibus, præ-
posito equite Romano. A, uel Ab motum a loco significat ut, A
uilla redeo, ab agro, uel ab agris: Venio ab urbe, ab Italia. Vir-
g. 1. Aene. Argiua phalans instructis nauibus ibat A Tenedo. Idē
in 1. Mæa genium demisit ab alro. Aliquando pro Contra positi-
tur. Vir in Mæ. illo: Teneras descendit a frigore myrtos. Cicero.
pro Fonte. A quo periculo defendite iudices euerit forem. Pl.
libro uigesimo, capitulo decimo septimo. Velles quoque a
tuncis descendit. Quandoque pro Per. Plaut. in Rud. Ab le can-
tat tua siue per se, ac suo unus testimonio. Idem in Balth. Ab
transiit, id est, per transiit. Quandoque pro Præter, siue
Contrariū Ab se, significat, præter, siue contra uoluntatem,
aut siue uoluntate eius contrariū est. Et re, id est, ad uoluntatem. S. p. us
autem uoluntate eius particula uogativa. Plaut. in A. Haud ab re
A) aucepit.

Handwritten notes: A. dicitur de... Roma...

католиками, або коли наvertsались до католицької віри, і частина з них робили це формально, заради освіти, по завершенні якої вони вертались до рідної православної віри. На цій альдині всі записи були зроблені протягом XVII ст., мабуть, у спадок перейшла вона до сина, Романа Лясковського, оскільки паралельно він названий Теодозійовичем. У подальшому книга потрапила до львів'янина Оніхімовського, у якого її купив Вессаріон Сулковський в 1670 р., згодом Павло Клечківський передав словники якомусь шляхетному юнакові Альбертові Дибовському із Вільно. Нарешті, після останнього власника Еммануїла Георгієвича, альдина осідає в Києво-Микільському пустельному монастирі. По записах, пробі пера, малюнках неважко зрозуміти, що користувалися нею молоді люди, студенти, в яких була суто практична потреба в цих словниках, а на той час найкращим словником латини вважався саме словник Калепіні у редакції Паола Мануція. Збереглася італійська оправа, на якій пізніше був відтиснутий суперекслібрис із зображенням гербу "Леліва".

Великого поширення в Україні у XVII—XVIII ст. набув збірник Ніколи Перотті, присвячений багатству латинської мови, виданий Альдом у 1513 році. В каталозі описано 8 примірників, що зберігаються в різних бібліотеках нашої країни: у Києві (№ 20), Львові (№ 20g), Ніжині (№ 20b), Одесі (№ 20h). Одеський примірник, вірогідно, надійшов до Рішельєвського ліцею у XVIII—XIX ст. з Віленської академії; ніжинський пройшов шлях з Італії через Німеччину, а київська альдина (№ 20c) — через варшавську бібліотеку Колегіуму Св. Яна і бібліотеку останнього польського короля Станіслава Августа Понятовського, частина якої свого часу була відкуплена Тадеушем Чацьким у спадкоємців короля для Кременецького ліцею. Після польського повстання 1830 р. ліцей було закрито, а згодом книгозбірня перевезена була до Києва, де після різних переміщень опинилася в НБУВ. До речі, 14 альдин (ранніх видань) надійшло саме з цією колекцією, серед них інкунабул 1497 р. (№ 2) із працею філософа IV ст. Ямбліха. Гавриїл Хорковський, власник київського примірника Перотті (№ 20 f), вірогідно, був ченцем Києво-Микільського монастиря, оскільки на книзі є запис про належність її до цієї духовної установи. Запис Хорковського зроблений почерком XVII ст. Як і словник Калепіні, так і видання Перотті користувалися популярністю насамперед у молоді, що вивчала латинську мову, і це засвідчили численні записи саме XVII ст. Це є фактичним підтвердженням думки багатьох вчених, що XVII ст. в Україні було періодом вітчизняного ренесансу і, незважаю-

чи на різні несприятливі історичні ситуації, oprіч майже суцільної грамотності, молодь долучалася до гуманістичних досягнень західноєвропейської культури і літератури через вивчення класичних мов і здобуття вищої освіти за кордоном. Не варто забувати про посередницьку освітянську роль Польщі у поширенні гуманістичних знань в Україні, яку віддзеркалює цей каталог, поскільки частина гуманістичної літератури, в даному разі видань Дому Альда Мануція, потрапляла в нашу країну різними шляхами через Річ Посполиту. Міграція альдин, яка схематично відтворена у спеціальному покажчику, виходячи із провенієнційних записів і екслібрисів, певною мірою відтворює ареал поширення їх по європейських країнах. Звичайно, це передусім італійські міста; особливо багато зафіксовано міст Німеччини (Лейпциг, Берлін, Тюбінген, Нюрнберг), Польщі (Гданськ, Краків, Пулави, Сандомір), Чехії (Прага), Литви (Вільно), Білорусі (Полоцьк) і т. п. Українські міста і містечка охоплюють західну частину країни, і це зрозуміло з огляду на те, яку роль відігравали Галичина і Волинь в культурному житті України XVI—XVII ст. Це Крехів, Львів, Доброміль, Загінці, Кременець, Камінець Подільський та ін. Згодом, у XVIII—XIX ст. з'являються альдини і в Одесі, і в Харкові, і в Києві, і в Ніжині. Завершуючи тему провенієнцій як важливого джерела для дослідження міграції іноземної книги в різні періоди в Україні, слід зазначити, що акцент у каталозі зроблений на XVI—XVII ст. Торкаючись соціальної приналежності і фаху власників альдин, можна відзначити, що це були, насамперед, князі-меценати, вчені-правники, медики, теологи, ченці, бібліофіли, королі і, звичайно, студенти. Вся інформація про фах, країну походження власника, дати життя і смерті, відведена в анований покажчик провенієнцій, наскільки можливо було віднайти про них відомості в численних енциклопедіях.

При укладанні каталогу авторка орієнтувалася, головне, на досвід зарубіжних бібліографів (Х. Адамса, Ф. Ріттера, А. Ренуара та ін.). Слід враховувати, що складність опису полягала в тому, що зарубіжні стародруки кінця XV — початку XVI ст. ще не мали сформованого титульного аркуша, а вихідні дані були наче поділені між першим аркушем і колофоном в кінці книги, і тільки з II-ої половини XVI ст. Паоло Мануцій, як і інші друкарі, позбувається колофону і титульний аркуш набуває притаманних йому до нашого часу ознак.

Опис укладено в хронологічному порядку, як і має бути відтворена в часі діяльність такого видатного гуманістичного осередку, як друкарня Альда Мануція і його спадкоємців. На початку опису подається уніфікована форма назви книги.

До розділу ілюстрацій внесені такі елементи книжкового оздоблення, як гравюри, ініціали, заставки, кінцівки, зразки багатоколірності.

У бібліографічному ряду першим наводиться основний дослідник друкарської діяльності Мануціїв А. Ренуар, який у своїй тритомній праці прокоментував кожне видання, яке побачило світ у венеціанській і римській друкарнях. За абеткою після Ренуара наведено посилання на інші бібліографії, які фіксують видання Мануціїв. Як виняток, до бібліографічних джерел віднесено і монографію польського дослідника Альда Мануція Мечислава Рокоша, який особливо повно відтворив творчість Мануція старшого.

Рукописні маргіналії містять різні записи бібліографічного, коментуючого змісту, крім власницьких, що відтворені в групі провенієнцій. Якщо запис не датований, позначається орієнтовано століття, зміст і мова маргіналій, а також де вміщено ту чи іншу нотатку. Група провенієнцій побудована хронологічно; вказано спочатку приватні, потім інші колекції; записи відтворені зі збереженням орфографії, притаманної конкретному періоду.

Неабиякого значення мистецького твору має інколи оправа стародрукованої книги, тому в цій частині опису авторка каталогу максимально намагалася дати повну інформацію про оправу, час її виготовлення, матеріал, колір, тиснення, наявність суперекслібрисів, які несуть на собі і функцію провенієнцій. Розшифровка гербів-суперекслібрисів виведена до покажчика провенієнцій. В тих випадках, де це було можливо, позначена країна, в якій виготовлена оправа. Опис завершується діючим шифром і місцем зберігання.

Каталог супроводжується необхідним довідковим апаратом: укладено абетковий покажчик, покликаний допомогти віднайти конкретного автора і його працю; іменний коментований індекс увібрав у себе всі прізвища, згадувані в описах, крім провенієнційних прізвищ, які увійшли до анотованого покажчика провенієнцій. Додано також списки скорочень і цитованої літератури. Вперше була зроблена спроба створити міграційний покажчик, що відтворює рух альдин по різних країнах і містах.

Загалом каталог містить, як і належить, описи видань — 140, а далі подаються короткі характеристики окремих примірників, з урахуванням дублетів і томів їх нараховується 190.

Укладачка каталогу дякує за сприяння у підготовці цієї праці працівників відділів рідкісної книги Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника і

Львівського національного університету ім. І. Франка, Ніжинського державного педагогічного університету ім. М. Гоголя, Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького, наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В. Каразіна. Окрему подяку складає авторка членам Фондації "Янінеум" в Кракові за надану можливість у 1992 р. попрацювати в краківських бібліотеках і отримати консультації від польського історика культури пана доктора Мечислава Рокоша, який люб'язно дозволив ознайомитися з його дисертацією про Альда Мануція. Ширшу подяку автор висловлює також Міхалу Спандовському, який провів попереднє наукове редагування самого каталогу.

**Хронологічний
каталог
альдин**

I XI 1495 —
VI 1498

1. ARISTOTELES.

Opera, Graece.

Venezia, Ald. Manutius, I) 1.XI.1495; II) 1497; III) 29.I.1497; IV) 1.VI.1497; V) 1498. 2°.

Бібліогр.: Renouard I.23—29,1—4; GW 2334; IBP 465; Carter, Muir 38; Kawecka-Gryczowa 544; Kiselev 51—53; Minzloff 27.35; Rokosz 51; Schüeck 25—27; Зданевич 38.

Провенієнції:

1. Sigismundi August regis Poloniae monumentum 1549 (суперексл.).

2. Bibliothecae Collegij Vilnensis Societ: IESV inscriptus catalogo (XVII).

Biblioth. Academ. Vilnensis (печатка).

3. Bibliotheca Universitatis S.Vladimiri (печатка).

NB. Т. І цього видання, що належить до комплекту НБУВ, зберігається в Російській державній бібліотеці в Москві.

Оправа т. 2—5: польська, XVI ст., дошки обтягнуті брунатною шкірою, тисн. ренесансним орнаментом, рамками з біблійними образами, на верхній дошці суперексл. польського короля Зигмунта Августа, а також: ARISTOTELIS ET THEOPHRA/STI OPERVM. / PRIMA [-SECVNDA, -TERTIA, -QVARTA] PARS. На спідній дошці: SIGISMVNDI /AVGVSTI RE/GIS POLONIAE/ MONVMEN/TVM/ 1549.

НБУВ: IA 32—35.

IX 1497

2. JAMBLICHUS.

De mysteriis Aegyptiorum, Chaldaeorum, Assyriorum etc., Lat. Trad. Marsilius Ficinus.

Venezia, Ald. Manutius, IX 1497.

[186] f.; 2°.

Бібліогр.: Renouard I.29.6; BAN 444; HC* 9358; IBP 3028; Kiselev 359, 360; Minzloff 29; Rokosz 58; Schüeck 26.5; Зданевич 263.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Regia V 424 (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVII ст., картон, брунатна шкіра.

НБУВ: IA 187.

VIII 1501

3. JUVENALIS, Decimus Junius.

[Satirae.] Iuvenalis. Persivs.

(Venetiis: in aedibus Aldi, VIII.1501).

[78] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Augusto M DI.

Бібліогр.: Renouard I.70.6; Adams J772; Minzloff 59; Rokosz 82; Schüeck 31.6.

μικρὸν ἢ πρῶτος ἔχει τοιαύταις δυνάμεσι, καὶ περὶ τῆν χλωμῶν
 γεύσεων, καὶ τῶν ἀόσμων, ποιῶσι διαφορὰς, αἵπερ μάλιστα ἔ-
 θέν ἢ πον φυσι καὶ τῶν ἰζῶν, πλείους μὲν εἰσὶν αἰδυνάμει ἐπὶ
 πλείω (ζηλῶν) δὲ μάλιστα αἱ φῶμακώδεις ὡς χρησιμώταται δια-
 φέρουσαι, τῶτε μὴ πρὸ πάντων ἐπὶ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἔχει τὴν δυνάμει.
 ὡς πρὸ εἰρημικρῶν πρότερον ὡς δὲ ἔν ὧν πᾶσι αἱ πλείους μὲν αὐ-
 τῷ ἔχουσι καὶ τῶν κρῖ καὶ τῶν ὀπῶν ἐμιαὶ καὶ ὧν τὸ φύλλον χεῖρον ἢ τὰς τε
 φυλλώδεις δυνάμεις τὰς πλείους πᾶσιν καλοῖσιν οἱ ῥιζοτόμοι.

Ταῦτά μόνον γὰρ δεκάτου ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἑρῆκα μὲν εἰμὴ
 ἀρα τῶν ἐν ἀτῶ συγκέχρηται τὰ λοιπὰ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟ Α΄.

ΤΩΝ φυτῶν αἱ γίνεσιν, ὅτι μὲν εἰσι πλείους,
 καὶ πρῶτοι, καὶ τῶν ἐν ταῖς ἰσορῖαις εἴρηται
 πρότερον ἔπει δὲ οὐ πᾶσιν οἰκείως ἔχει διελ-
 θέν, τίνος ἕκαστος καὶ διὰ ποίας αἰτίας
 οὐχ αἷς ἢ χρωμῶν τὰς χεῖρας ἰδῶν οὐσίας
 αὐτῶν γὰρ καὶ συμφωνεῖται τοὺς λόγους τῶν
 εἰρημῶν ἢ μὲν ἀπὸ τοῦ σπέρματος γίνεσιν,

καὶ μὴ πάντων ὅτι τῶν ἐχόντων σπέρμα πάντων ἢ δύνανται γίνε-
 ναι. ἴστω ἢ καὶ τῆν αἰσθήσει φανερόν ὅτι συμβαίνει κατὰ δὲ τῶν
 λόγων ἴσως ἀναγκαῖον ἢ γὰρ φύσις οὐδὲν ποιεῖ μάττω ἢ κίσει δὲ
 ἐν τοῖς πρώτοις καὶ κυριώτατοις πρῶτον δὲ καὶ κυριώτα-
 τόν τὸ σπέρμα ὡς τε τὸ σπέρμα μάττω ἀν εἴη μὴ δυνάμενος
 γινῆναι ἔπει τούτου χεῖρον αἰ τὸ σπέρμα ἐπὶ τοῦ τοῦ σπέρματος
 ὅτι

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤῶΝ ΜΕΤὰ Τὰ ΦΥΣΙΚΑ΄, Τὸ Η΄

Κδὴ τῆν ἔρημνύωμ, συλλογίζεσθαι δεῖ καὶ συναπαρτάντασ τὸ κεφάλαιον, τί λθίει πρῶτα εἰρηται δὴ, ὅτι τῆν οὐσιῶμ ζητεῖται τὰ αἴτια, καὶ αἰετὰ καὶ τὰ σοιχεῖα οὐσίαι δέ, αἰμὲν ὁμολογνύμην αἰετὴν ὑπὸ πάντων· περὶ δὲ ἐνίωμ, ἰδία τινεσ ἀπὸ φύσιν τοῦ ὁμολογνύμην αἰμὲν αἰφροτικῶν οἶον, πῦρ, γῆ, ὕδωρ, καὶ τὰλλα τὰ ἀπλάσώματα· εἰπετα τὰ φύτα καὶ τὰ μέρη αὐτῆν· καὶ τὰ ζῶα, καὶ τὰ μέρη αὐτῆν ζώων· καὶ τί λθίει ὅστανθ, ἢ τὰ μέρη αὐτοῦ· ἰδία δὲ τινεσ οὐσίαι σλίξιν εἶναι τὰ τεῖδη καὶ τὰ μαθηματικά· ἀλλὰ εἰ δὴ συμβαίνει καὶ τῆν λόγων οὐσίαι εἶναι· τὸ τί ἴω εἶναι εἰ τὸ ὑποκείμενον· εἰ τι ἄλλωσ τὸ γένεσθαι μᾶλλον, τῆν εἶδωσ, καὶ τὸ καθόλου τῆν καθεκασα· τῶ δὲ καθόλου καὶ τῶ γένεσθαι αἰετὴν αἰσιν ἀπὸ φυσικῶν τῶν αὐτῶν γένεσθαι οὐσίαι δοκοῦσιν εἶναι· εἰπετὰ δὲ τὸ τί ἴω εἶναι οὐσία, τούτου ἡλόγισθαι οὐδεσθ, διὰ τοῦτο περὶ ὁμοιοσθ καὶ περὶ τὸ καθαυτὸ διώεσθαι· εἰπετὰ δὲ ὁμοιοσθ λόγισθ, ὁ δὲ λόγισθ μέσθ κείσθ, ἀναγκαῖον καὶ περὶ μέρουσ ἴω εἶναι· ποῖα φύσιν οὐσίαι μέσθ καὶ πρῶτα οὐ· καὶ εἰ ταῦτα, καὶ ποῖα οὐδεσθ εἰετὰ τὸ ἴω εἶναι οὐσία, οὐτε γένεσθ· περὶ δὲ τῆν ἰδέωσ καὶ τῆν μαθηματικῶσ, ὕσθροσ κείσθ· περὶ γένεσθ τὰ σάσθ τὰσ οὐσίαισ ταῦτασ, λείξιν ἰετὰ εἶναι· νῦ δὲ περὶ τὸ ὁμολογνύμην ὁμοιοσθ ἐπέλθωμ· αὐταῖσ εἶσθ αἰετὴσ τὰσ αἰετῶσ

Рукоп. маргіналії: XVI—XVIII ст., лат. м., коментар до тексту, підкреслення в тексті. Записи на тит. арк. і форзаці XVI—XVIII ст.: Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter / At pulchrum est digito monstrari et dicier hic e[st] Persivs Satvra I; Fata monent stellaeque docent auiumque volatus / Roma dici titubans magnisque erroribus aucta / Decidet, et mundi, desinet esse caput / Pontifex Rom. Turc. Imperatori / Fata silent stellaeque tacent, nil praedicat ales/ Solius est p[ro]prium scire futura Dei.

Бібліографічні нотатки О. Попільницького на форзаці зроблені червоним чорнилом: *Весьма редкое (Альд. первопечатник) — 1501: Величайшая редкость. Издание Альда Мануция старшого (1447—1515): См. в конце есть и место печатания (Venetijs in aedibus Aldi MDI): Инкунабула 1501 г. (первопечатное издание).*

Провенієнції:

1. Wolfgangus Mair Rosenheime[...] me possidet (на форзаці, XVI).

2. Wolfgangus Mair dd. Joanni Stainhaufero. Joannes Stainhau: pro Theophilo Schönberg (на арк. b4b, XVII).

3. Pro Bibliot. Co[n]ven[t]us Sa[n]do. S. Jacob. Ap[osto]li O. p[rae]dicatoru[m] (XVII, на форзаці).

4. *Куплена в антикварной книжной торговле Базлова (С. Петербург, Забалканский проспект). Повидиму, из дублетов Петербургской Публичной Библиотеки. Алексей Попельницкий п. Новая Прага (Херсон. губ.) 1919 г. (червоним чорнилом), його ж тисн. друк. ексл.: А. З. Попельницкий.*

Оправа: XVI—XVII ст., картон, пергамен. На горішній дощці напівстертий суперексл. з гаслом: VIRTVS CVI SATIT ILLE SAPIT.

НБУВ: Ald. 1.

I 1502

4. CATULLUS, Gaius Valerius.

[Carmina.] Catvllvs. Tibvllvs. Propetivs [!]. — [Var. A].

(Venetiis : in aedibus Aldi, I.1502).

[152] f.; 8°.

NB. Var. A: в титулі помилково: Propetivs [!]. — Дата у колофоні: mense Ianuario M.DII.

Бібліогр.: Renouard I.91.16; Adams C 1137; IA 134.438; Minzloff 73; Rokosz 84; Schück 37.16; Шамрай 499.

Дефект: втрачені арк. A4, A5 (1-го рах.).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, "мармуровий" брунатний папір, шкіряні наріжники і корінець, на якому відтиснуто CATVLLVS / TIBVLLVS / PROPETIVS [!]

НБУВ: Ald. 6.

I 1502

5. CATULLUS, Gaius Valerius.

[Carmina.] Catvllvs. Tibvllvs. Propertivs. — [Var. B].

(Venetiis : in aedibus Aldi, I.1502).

[152] f.; 8°.

NB. Var. B: в титулі правильно: Propertivs. Дата у колофоні: mense Ianuario M.DII.

Бібліогр.: Adams C 1138; EDIT C 2330.

Рукоп. маргіналії: бібліогр. записи Ф.С. Вішлебена на форзаці та тит. арк.: Gundling ad Heuman. pag. 2726. Aldus Senior war der berühmte Buchdrucker welcher seinen Delphin gefunden, zum zeichen seiner Buch ihm gedruckten Bücher. Man sält solch sehr rar. Ja sie werden so soch als M[anu]sc[r]ipta bezahlet: weil sie so gar accurat gedruckt sind. Aldinae additiones omnes rarissima sunt: Sed haec multis aliis praeferanda, tum ob antiquitatem; tum quia typis Italicis sive currentibus paullo ante ab Aldo excogitatis, edita est. Primus n. o[mn]ium his typis prodiit Virgilius an. 1501. teste Fabricio Biblioth. Lat. To. 1. p. 212.

Провенієнції:

1. Johannes Suarde [?] (на форзаці заляпано чорнилами, XVI ст.).

2. Collectio Jablonoviana, 389 (шифр).

3. Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (ексл.)

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, тисн. рослинними портретними сюжетами, металеві застібки.

Оправлено разом з: Agricola, G.G. De re metallica. — Basel: Froben, 1530.

НБУВ: Ald. 5 (1).

[non ante I
1502]

6. CATULLUS, Gaius Valerius.

[Carmina.] Catvllvs. Tibvllvs. Propetivs [!].

[Lyon: Balthasar de Gabiano, non ante I 1502].

[152] f.; 8°.

NB. Точний передрук видання Альда Мануція I.1502 (v. № 4) з повторенням помилки в титулі. На звороті тит. арк. присвячення Альда Мануція, підписане: Al. Ma. Ro.

Бібліогр.: Renouard II.298—299; Baudrier VII,10—11; IA 134. 439; Шамрай 502.

Дефект: втрачені арк. F2—F4, R6—R8.

Провенієнції:

1. Joannes Georgius Sardus [...] possidet (на тит. арк.).

2. [...] Gaspar[us] Antonius hujus libri possessor (на тит. арк.).

Оправа: XVII—XVIII ст., картон, пергамен, форзац із "мармурового" паперу, на корінці червона наліпка із золотим тисн.: CATVL. / TIBVL. / PROPER.

НБУВ: Ald. 82.

IV 1502

7. LUCANUS, Marcus Annaeus.

[Pharsalia.] Lvcavvs.

(Venetiis : apud Aldum, IV 1502).

[140] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні.: mense Aprili M.DII.

Бібліогр.: Renouard I. 79—80; Adams L 1557; Minzloff 60; Schück 34.3; Шамрай 1359.

Екз. а:

Рукоп. маргіналії: лат. м., коментар до тексту, підкреслення в тексті (XVI ст.).

Провенієнції:

Ex Bibliotheca Vnnaviana (суперексл., XVIIIст.).

Bibliotheca Electoralis Publica [Dresden] (ексл. на форзаці, XIX ст.).

Оправа: XVIII ст., картон, брунатна шкіра із золотим тисн. суперексл.: EX BIBLIOTHECA VNAVIANA. На корінці: LVCANVS/VENET. 1502. Форзац з паперу "павине перо", береги кольорові.

НБУВ: Ald. 2.

Екз. b:

Дефект: втрачені арк. a1, s4.

Рукоп. маргіналії: численні записи XVI ст.

Провенієнції:

1. 3 gs. (?) emptus Nornbergae (на арк. a2, XVI ст.).

2. Sum Johannis Frisij R[egiomont.]. B[ogussi?] (на форзаці, XVI ст.).

3. Collectio Jablonoviana, 524 (шифр).

4. Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (печатка)

Оправа: німецька, XVI—XVII ст., картон, темна шкіра, відтиснуті рослинно-лінійні рамки, на верхній дошці 2 медальйони, вірогідно, із зображенням Ф. Меланхтона і М. Лютера.

Оправлено разом з: 1. Melanchthon, Ph.: Adversus Thomam Placentinum pro Martino Luthero Theologo. Oratio. — Strasbourg: J. Knobloch, 1521. 2. Melanchthon Ph.: Necessarias esse ad omne studiorum genus artes dicendi declamatio. — Haguenau: J. Secer, 1523.

НБУВ: Pal. 1465 (3).

IV 1502

8. POLLUX, Julius.

ΙΟΥΛΙΟΥ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ ΓΙΝΑΞ = IVLII POLLVCIS INDEX.

(Venetiis: apud Aldum, IV 1502).

[112] f.; 2°.

NB. Перший титул і текст гр. м. Дата у колофоні: mense Aprili. M.DII.

Бібліогр.: Renouard I.78.1; Adams P 1787.

Рукоп. маргіналії: гр. і лат. м., нотатки до тексту (XVI ст.).

Провенієнції:

1. *Пожертвование Алферова* (на форзаці, ХХ ст.).

2. Библиотека Импер. Харьк. Университета. Центральна наукова бібліотека при ЖДУ (печатки).

Оправа: ХІХ—ХХ ст., картон, "мармуровий" папір, наріжники і корінець шкіряні; на корінці золотом відтиснуто: POLLUCIS / VOCABU= / LARIUM/ALDUS/1502.

НБ ХНУ: 459228.

VIII — XI 1502

9. STATIUS, Publius Papinius.

Statii Sylvarvm libri quinque; Thebaidos libri dvodecim; Achilleidos dvo. [Orthographia et flexvs dictionvm Graecarvm omnivm apvd Stativm cvm accentib. et generib. ex variis vtrivsqve lingvae avtorib.]

(Venetiis: in aedibvs Aldi, VIII 1502).

[296] f.; 8°.

НВ. Дата видання в колофонах: mense Nouembri M.DII (f. G4), mense Avgvsto M. DII (f. C4).

Бібліогр.: Renouard I.83.7; Adams S 1670; Minzloff 69; Schück 35.7.

Дефект: відсутня частина Achilleidos [A-B⁸C⁴]. "Orthographia" оправлена на початку тому.

Записи на форзаці, можливо, польського поета ХVІ ст. Яна Дантишка: Spes mea Christus erit semper fidissima rebus / Qui fuit in dubiis, anchora tuta meis / Quisquid erit tandem mea spes est unica Christus / Huic uiuo moriar ceteru[m] curo nihil.

Провенієнції:

1. Jo. Dantisc[us] (на форзаці); DD, ID (ексл. ХVІ ст. на арк. a1a, a2a); Ioanes Dantiscus me iure tenet (на тит. арк.).

2. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.);

3. Львівський університет наукова бібліотека (печатка)

Оправа: ХVІ ст., картон, темна шкіра тисн. золотом, лінійні рамки, рослинна віньєтка. Береги позолочені, тисн. орнамент. На корінці тисн.: STATIVS / ALDI. / 1502.

НБ ЛНУ: 186586 I.

IX 1502

10. HERODOTUS.

[Historiarum libri.] Ηροδοτου Λογοι εννεα, οιπτερ επικα λουνται Μουζαι. = Herodoti libri novem, quibus Mysarvm indita svnt nomina ....

(Venetiis: in domo Aldi, IX 1502).

[140] f.; 2°.

НВ. Перший титул і текст гр. м. Дата у колофоні: mense Septembri. M.DII.

Бібліогр.: Renouard I.84—85.8; Adams H 394; Minzloff 67; Rokosz 68; Schück 35.8; Шамрай 1057.

Рукоп. маргіналії: бібліогр. нотатки ХVІІІ—ХІХ ст. на форзаці: In rarissimis Bibliothecarum cimeliis ponuntur edi-

tiones Graecae Aldi Manutii avi magnoque ab Anglis, Batavis et quibuscumque literarum proceribus redimuntur et re. Praestat autem Historiarum principis editio haec Aldina, praeclara, nitida, emendata, rarior et in centum bibliothecis frustra quaesita. Adiunctam habet in calce voluminis versionem optimam ab Henr. Stephano et Frid. Sylburgio recognitam, cum hujus Spicilegio et indice copiosissimo, sic in principe Graecorum historico desudarunt viri Graecae literaturae principes, Aldus, Stephanus. Sylburgius, immortalia nomina: quos labores iunctos hic habes quodum vix optare liceret, in uno, nitido, nec illa vetustate corrupto volumine.

Провенієнції:

1. Regia V471a (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVII—XVIII ст., картон, пергамен.

Оправлено разом з: Herodotus: Historiae libri. Frankfurt a/M.: A. Wechel, 1594.

НБУВ: Ald. 3 (1).

X 1502

II. VALERIUS Maximus.

Valerii Maximi Dictorum et factorum memorabilium libri novem.

(Venetiis: in aedib. Aldi Romani, X 1502).

[212] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: Octobri mense. M.D.II

Бібліогр.: Renouard I. 86; Adams V 82; Minzloff 68; Харабадот 745; Шамрай 2396.

Екз. а

Провенієнції:

1. Regia V1724a (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVII ст., картон, пергамен, береги книги кольорові. На корінці червона наліпка з написом: VALERII / MAXIMI.

НБУВ: Ald. 4.

Екз. б

Провенієнції:

1. Joseph Milonis (XVIII—XIX ст.).

2. Ex libris Leonis S. Olschki Bibliopolae Florentini (друк на форзаці); K. Olschki 26/6 36—68.50 fr. szw. KK. 169/1938 (олівцем на форзаці).

3. BIBLIOTEKA FUNDACYI W. HR. BAWOROWSKIEGO WE LWOWIE (ексл. на форзаці і печатка на арк. 7b); гасло: FASCICULUM FORTES LIBRORUM UT RUSTICVS AGNVM.

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, пергамен, на корінці на червоній шкірній наліпці золоте тисн.

ЛНБ: Ст. I. 21743.

II 1503**12. EURIPIDES.**

Ευριπίδου τρωαδεζ επτα και δεκα... = Euripidis tragoediae septendecim .. [Primum [-secundum] volumen.]

(Venetiis: apud Aldum, II 1503). — 2 vol.; 8°.

Vol. 1. — [268] f.

Vol. 2. — [190] f.

NB. Перший титул і текст гр. м. Дата в обох колофонах: mense Februario M.D.III.

Бібліогр.: Renouard I. 102.8; Adams E 1030; Rokosz 72; Schück 39.10; Шамрай 854.

Дефект: брак vol. 1.

Провенієнції:

BIBLIOTEKA ZAHINIECKA (ексл. на форзаці).

Оправа: XVIII ст., картон, брунатна шкіра із золотими тисн. лінійними рамками, береги книги позолочені, на корінці рослинний орнамент, на червоному тлі: EURIPIDES / GRAE: ALD/1503.

НБУВ: Ald. 77.

VII 1503**13. BESSARION.**

Quae hoc in volumine tractantur: Bessarionis cardinalis Niceni ... In calumniatore[m] Platonis libri quatuor ... ; eiusdem correctio librorum Platonis de legibus Georgio Trapezuntio interprete ... ; eiusdem De natura & arte aduersus eundem Trapezuntiu[m] tractatus ...

(Venetiis: in aedib. Aldi Romani, VII 1503).

[8], 112 f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: Iulio mense M.D.III.

Бібліогр.: Renouard I.95—96; Adams B 833; IA 118.155; EDIT B 1827; Rokosz 222; Schück 38.5; Шамрай 246.

Ілюстр.: рукоп. ініц. двоколірні — червоні, сині. Ініц. "I" на арк. b1a виконаний золотом на трикольоровому тлі (синій, бордо, зелений).

Рукоп. маргіналії: на форзаці записи гр. м.: βκνω υεοω εραυν λνδ... αρχευω κρητζν...

Провенієнції:

1. Colleg. Paris. Societ. Jesu (XVII—XVIII ст., на тит. арк.).

2. Regia, II B21 (шифр).

3. Bibliotheca Universitatis St.Vladimiri; Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (ексл.)

Оправа: XVI ст., картон, брунатна шкіра, тисн. золотом, лінійні, рослинні рамки. Середники круглі, розфарбовані. Корінець підклеєний пергаменом.

НБУВ: Ald. 7.

XI 1503**14. ANTHOLOGIA Graeca.**

Florilegium diversorum epigrammatum in septem libros = Ανθολογία διαθορον επιγραμματων...

(Venetiis: in aedibus Aldi, XI 1503).

[290] f.; 8°.

NB. Другий титул і текст гр. м. Дата у колофоні: mense Nouembri M.D.III.

Бібліогр.: Renouard I. 98.7; Adams A 1181; EDIT A 1943; Schück 39.8.

Рукоп. маргіналії: XVI ст. лат. і гр. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

S. R. BIBLIOTHECA UNIVERSITAT. LEOPOLIEN. (червоний ексл.); EX BIBLIOTHECA CAESAREO-REGIAE UNIVERSITATIS (наліпка).

Оправа: картон, пергамен. На корінці на червоному тлі відтиснуто золотом: FLORILEG / DIV. EPIGR. / GRAECE / ALD. 1503.

НБ ЛНУ: 47377 I.

[post 31 X
1504]

15. HOMERUS.

Οδυζσεια; Βατραχομυομαχια; ὕμνοι. Αβ. = Ulysea ; Batrachomyomachia ; Hymni xxxii. [Ηροτου. Εξεγεζιζ περι τεζ του Ομηρου γενεζιοζ και βιοτεζ. Πλουταρχου Ειζ βιον του Ομηρου].

[Venezia: Aldus Manutius, post 31 X 1504].

[314] f.; 8°.

NB. Друк. знак на арк. Aala. Присвячення датоване: secundo Cal. Nov. M.D.III.

Бібліогр.: Renouard I. 109.5; Adams H 741 (II); Rokosz 115; Schück 41.6; Харабадот 380.

Дефект: брак кінця зошита 18. Верхня дошка оправи перебита.

Рукоп. маргіналії: XVI ст. гр. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

Библиотека Русского Народного Дома во Львове (ексл.)

Оправа: XVI—XVII ст., дошки, шкіра брунатного кольору, тисн. лінійними рамками із рослинним орнаментом.

ЛНБ: Ст. I. 17581.

X 1505

16. AESOPUS.

[Fabulae.] Habentur hoc uolumine haec uidelicet: Vita et Fabellae Aesopi cum interpretatione Latina ... . Gabriae Fabellae tres et quadraginta ... . Phurnutus seu ... Curnutus De natura deorum. Palaephatus De non credendis historiis. Heraclides Ponticus De allegoriis apud Homerum. Ori Apollinis Niliaci Hieroglyphica. Collectio prouerbiorum Tarrhaei et Didymi, item eorum, quae apud Sudam, aliosq[ue] habentur ... . Ex Aphthonii exercitamentis de fabula; tum de formicis et cicadis Graece et Latine. De fabula ex Imaginibus Philostrati Graece et Latine. Ex Hermogenis Exercitamentis de fabula Prisciano interprete. Apologus Aesopi de Cassita apud Gellium.

(Venetiis: apud Aldum, X 1505).

22 [+ 22] p., [6] f., 27—48 [+24] p., [10] f., 49—142 [i. e. 140] p., 172 col., [1] f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: me[n]se Octobri M.D.V.

Бібліогр.: Renouard I.117.6; Adams A 278; IA 100.948; EDIT A 333; Шамрай 12.

Рукоп. маргіналії: XVI ст. лат. і гр. м., коментар до тексту, вірогідно, зроблений Йоганом Грауманом. На тит. арк.: Omnis legendi labor legendo Superatur; Vide Erasmu rot: in adagio Ne Aesopis quidem remisisti [?]. На тит. арк. відтиснуто: Seduthirus (vel: Seducnirus) et Gontubernalis [!].

Провенієнції:

1. Joannes Grauman sibi et amicis comp[ar]abat Constat 8 fl. 4 gs. (XVI ст., на тит. арк.).

2. Andreas Nerink (XVI?, на форзаці).

3. Regia V449 s. (шифр).

4. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVI ст., картон в світлій шкірі, орнаментованій рослинними рамками.

НБУВ: Ald. 74.

1513

17. PONTANUS, Ioannes Iovianus.

Pontani Opera: Vrania siue De stellis libri quinq[ue]; Meteororum liber unus; De hortis Hesperidum libri duo; Lepidina siue Postorales [!] pompae septem; item Meliseus; Maeon; Acon; Hendecasyllaborum libri duo; Tumulorum liber unus; Neniae duodecim; Epigrammata duodecim ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, 1513).

255, [1] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: M.D.XIII.

Бібліогр.: Renouard I.153.10; Adams P 1858; Schück 48.7; Харабадот 633; Шамрай 2053.

Провенієнції:

BIBLIOTHECA PEZOLDIANA, з гаслом: VIVITVR INGENIO (ексл. на форзаці).

Оправа: XVIII ст., картон, брунатна шкіра із золотими тисн. лінійними рамками, на корінці рослинний орнамент. Форзац з паперу "павине перо". На корінці: PONTANI / OPERA. / Vol. I.

НБУВ: Ald. 11.

I 1513—1513

18. STROZIUS, Titus Vespasianus.

[Carmina.] Strozzi poetae pater et filius.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, I 1513, 1513).

[8], 99, [1], 152 f.; 8°.

NB. Дата у колофоні після частини I (f. N3a) mense Ianuario M.D.XIII., у колофоні в кінці (f. t8b): M.D.XIII.

Бібліогр.: Renouard I. 141.2; Adams S 1956; Minzloff 111; Schück 48.10; Шамрай 2301—2302.

Екз. а

Дефект: нижня дошка оправи пошкоджена.

Рукоп. маргіналії: гр. і лат.м., коментар до тексту. Бібліографічні нотатки XIX ст. на форзаці: 1. *Rarus liber est, uti omnes ex editione Aldi, imo rarissimus, teste Catal. Biblioth. Selector. Gedani 1748. p. 81. num. 158. ex Chr. Fr. Schmidii. p. 585. n. 6626.* 2. *Sannazarii, ex aliorum plurium poemata, Venet. Aldus. 1533 aequae rarae sunt.* Запис на форзаці (інша рука): *Non mihi mille placent, non posco mille puellas / Vna mihi placeat diues, honesta, Venus (XVI ст.).*

Провенієнції:

1. *Georgius Aemylius M[...?]....* 1535. 22 Маїй (на тит. арк., закреслений).

2. Regia III B21 (шифр).

Оправа: XVIII ст., реставрована, дошки, залишки шкіри, корінець і наріжники шкіряні. Форзац з паперу "павине перо".

Оправлено разом з: *Sannazarius, Iacobus: De partu virginis. Venezia 1533. (v. № 62).*

НБУВ: Ald 9 (1).

Екз. б

Провенієнції:

BIBLIOTHECA PEZOLDIANA з гаслом: *VIVITVR IN GENIO* (ексл.)

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, світлобрунатний папір, корінець і наріжники шкіряні, форзац з паперу "павине перо". На корінці відтиснуто золотом: *STROZII / POETAE / ALDI.*

НБУВ: Ald. 8.

II 1513

19. ARISTOTELES.

Habentvr hoc volumine haec Theodoro Gaza interprete: Aristotelis De natura animalium lib. IX; eiusdem De partibus animalium lib. IIII; eiusdem De generatione animalium lib. V. Theophrasti De historia plantarum lib. IX et decimi principium duntaxat; eiusdem De causis plantarum. lib. VI. Aristotelis Problemata... Alexa[n]dri Aphrodisiensis P[ro]blemata ... eode[m] Theodoro i[n]terp[re]te. Insunt praeterea ... tractatus tres, quorum primus est eorum omnium, quae in Aristotelis animalibus et Theophrasti plantis habentur, alter e[st] Graecus secundum ordinem literar[um] animaliu[m], plantaru[m]q[ue] omnium, de quibus in iis ipsis libris Aristoteles et Theophrastus meminerunt ... tertius est Latinus secundum literas alphabeti eorum ipsorum...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asulani soceri, II 1513). [12], 273, [17] f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: *Mense Februario M.D.XIII.* — "Problemata" мають власний тит. арк.

Бібліогр.: Renouard I.142.3; Adams A 1765; EDIT A 2844; IA 107.809; Schück 49.11; Шамрай 121.

Рукоп. маргіналії: лат. і гр. м. XVI—XVII ст., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Vuenceslaus Crococius Boleslavius (XVI ст., цинобра).

2. Me Zdislaus Berka Pragrae emit. 16 c[?...] 1641. Sum SS. Sophiae Sacer.

3. Monasterij S. Nicolai Vetero Pragrae 1682.

Оправа: XVI ст., реставрована, дошки, залишки шкіри світлого кольору з тисн.

Оправлено разом: Budaeus, Guillelmus: 1. De asse et partibus eius. — Paris: Ascensius, 1514; 2. Annotationes in Pandectarum libros. — 1520.

НБУВ: Pal. 872 (3).

XI 1513

20. PEROTTUS, Nicolaus.

In hoc volumine habentur haec: Cornu copiae siue linguae Latine com[m]entarij ... recogniti atq[ue] ... emendati. Index ... dictionum omnium, quae in hisce Syrontini commentarijs, quae in libris De lingua Latina et De analogia M. Terentij Varronis, quae in undeiginti librorum fragmentis Sexti Pompeij Festi, quae in compendijs Nonij Marcelli De proprietate sermonum continentur ... Eiusdem Syrontini libellus, quo Plinij Epistola ad Titum Vespasianum corrigitur. Cornelij Vitellij in eum ipsum libellum ... annotationes. M. Terentij Varronis De lingua latina libri ...; eiusdem De analogia libri tres. Sexti Pompeij Festi undeiginti librorum fragmenta. Nonij Marcelli Compendia ...; additus ... est ... Tractatus de generibus ...

(Venetijs: in aedibus Aldi et Andreae soceri, XI 1513).

79, [1] f., 1436 col., [1] f.; 2°.

NB. Прізвище автора у присвяті: Perotti Syrontini. Дата у колофоні: M.D.XIII. mense Novembri.

Бібліогр.: Renouard I. 151.9; Adams P 721; Minzloff 118; Schück 48.6; Шамрай 1950—1955.

Екз. а

Провенієнції:

1. Ex libris Dionysii Bottonis (XVII ст., на тит. арк.).

2. Всенародна Бібліотека України, ВУАН (печатка).

Оправа: XVII ст., картон, пергамен. На корінці на червоному тлі відтиснуто: CORNUCOPIAE / LINGVAE / LATINAE / ALDVS / 1517

НБУВ: Ald. 20.

Екз. б

Провенієнції:

1. Matthias Pauli Lauinganus (XVI ст., на тит. арк.).

2. [...] meus donavit [...] libro [...] Anno 1561 [...].

3. Hunc librum [...] perpetuum [...] memoria [...] adolescenti Jacobo Schweickero Amico suo perfectiss. Sixtus Maier (XVII ст., на тит. арк., пошкоджений); цією самою рукою нота: Emptus Tubingae 27 Augusti [16?]76.

4. 22/X 34. 3 Біб-ки Ніженськ. Пед. Інстит. (рукоп. на форзаці); Библиотека историко-филологического института кн. Безбородко (печатка).

Оправа: XVI—XVII ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, тисн. рослинно-лінійними рамками. Металева застібка.

НБУВ: Ald. 21.

Екз. с

Провенієнції:

1. Authore T. K. Prausthniczen. Eligede vacuis rem qua[m] no[n] possidet alt[er]. An nescis d[omi]n[u]m res habet ista suum nempe Nicolaum Czurilo de Xiaznicze. Authore Alx: Vitrellio Bithemien. Si quod sit, nomen patriam que cognoscere gliscis, fert patriam Xiaznicz, dat mihi Nicolaum. Est quoque familiae Czurilo, nomen, aetate repostum. Hoc nomine certus, quis meus herus eris. Ergo ego vocor Nicolaus Czurilo (на форзаці); [інші записи:] Nicolaus Czurilo est possesor libelli; Anno Domini nostri Jesu Christi 1551 die 12 Octobris.

2. Ex Biblioth. R[everen]d[issi]mi Capit. Insig. Coll[eg]i[at]ae S. Joan. V. Varsavien. (XVII ст., на тит. арк.).

3. Regia VI303b (шифр).

4. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVI ст., картон, брунатна шкіра, тисн. лінійні рамки, середник з рослинним наповненням.

НБУВ: Ald. 22.

Екз. d

Рукоп. маргіналії: XVII ст., лат. м., коментар до тексту. На тит. арк. бібліогр. запис: Hoc Cornu Copiae o[mn]em Latini Sermonis elegantiam et rationem nisu eximio complectit Morhosf. Polyhist. Vol. 1. p. 821 quo teste optima est haec Aldina editio 1513. rarissima.

Провенієнції:

1. Regia VI545b (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 23.

Екз. e

Провенієнції:

Jonae Schrimpfii (XVII—XVIII ст., на тит. арк.)

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, що зберіглась частково. На верхній дошці відтиснуто: CORNVCO=/PIAE.

НБУВ: Ald. 24.

Екз. f

Дефект: тит. арк. зберігся наполовину, пошкоджені перші арк. з нижнього правого берега.

Провенієнції:

1. *Libroru[m] Gabrielis Chorkowskij* (XVII—XVIII ст., на арк. 8—10).

2. *Ex Libris Monasterij S[an]cti Nicolai Kijouiensis* (на тит. арк.).

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, тисн. лінійно-рослинними рамками, середник з косих ліній, утворюючих ромби.

Оправлено разом з: *Macrobius, Ambrosius Aurelius Theodosius: Opera.* — Paris: Ascensius, 1519.

НБУВ: Ald. 25 (1).

Екз. g

Дефект: втрачений останній арк.

Провенієнції:

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE (печатка і наліпка)

Оправа: XIX ст., картон, мармуровий папір, наріжники і корінець з пергамену, береги книги помальовані на червоно, на корінці на червоному тлі золотом відтиснуто: *NICOLAI PEROTTI / CORNUCOPIAE / CUM TER. VARRONE / POMP. FESTO / NONIO MARCELLO / ALDVS / 1513.*

НБ ЛНУ: 127131.

Екз. h

Дефект: втрачені арк. 1—2 останнього рах; арк. 1—79 розміщені в кінці тексту.

Рукоп. маргіналії: долучені арк. з бібліогр. нотатками XIX—XX ст. рос. м.

Провенієнції:

1. *BIBLIOTH. ACADEM. VILNENSIS* (печатка на тит. арк.).

2. *ОДЕСС. РИШЕЛЬЕВСКИЙ ЛИЦЕЙ* (ексл. на тит. арк.).

3. *ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА* (печатка).

4. *Музей книги ОЦНБ* (печатка)

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, на шкіряному корінці червона наліпка, тисн. золотом: *CORNUCOPIAE / VENET. ALDUS. 1513.*

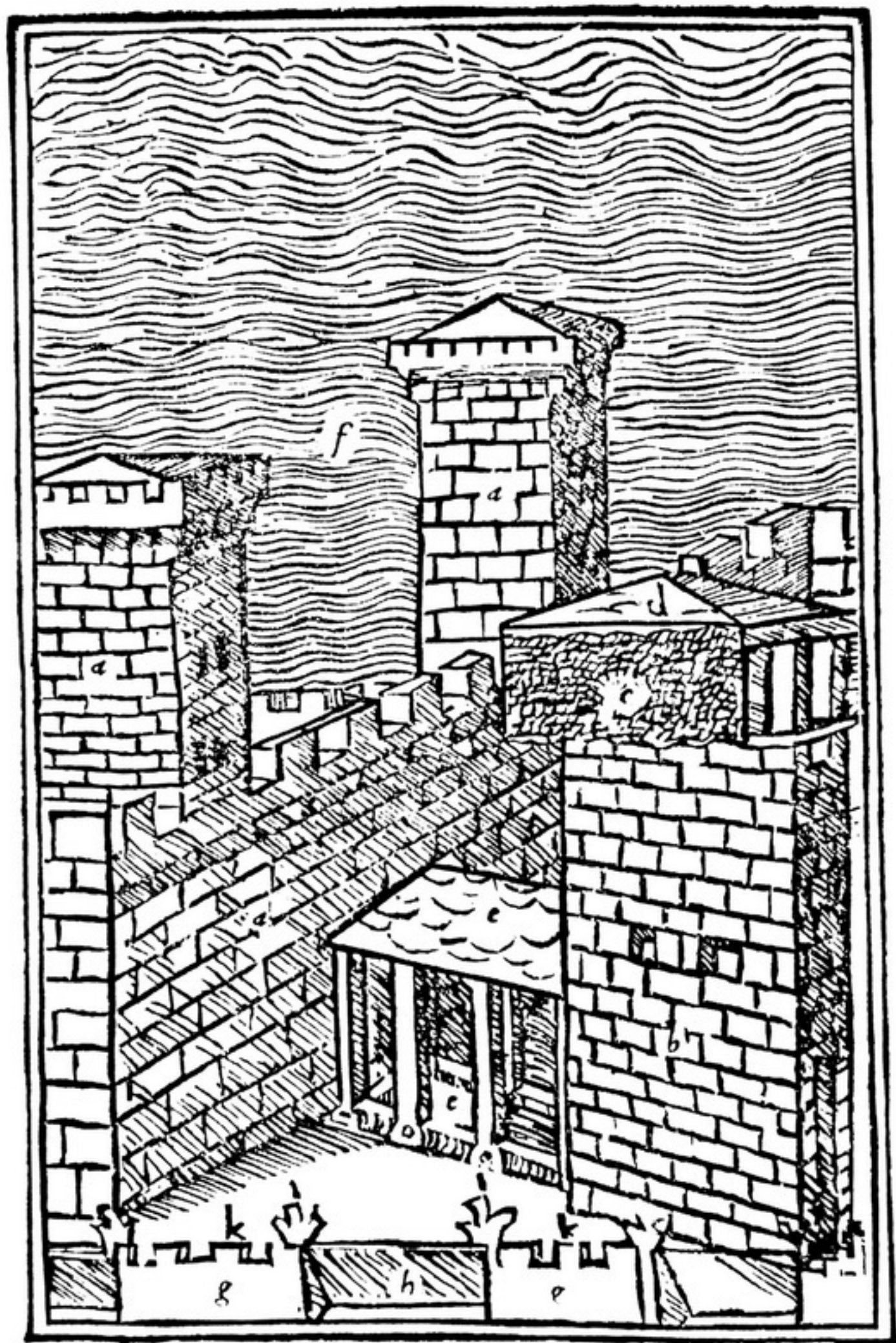
ОДНБ: XV 7221.

**[non ante XI]
1513**

21. CAESAR, Gaius Iulius.

[Opera]. *Hoc volumine continentur haec: Commentariorum de bello Gallico libri VIII; De bello ciuili ... libri III; De bello Alexandrino liber I; De bello Africano liber I; De bello Hispaniensi liber I ... C. Caesaris ...*

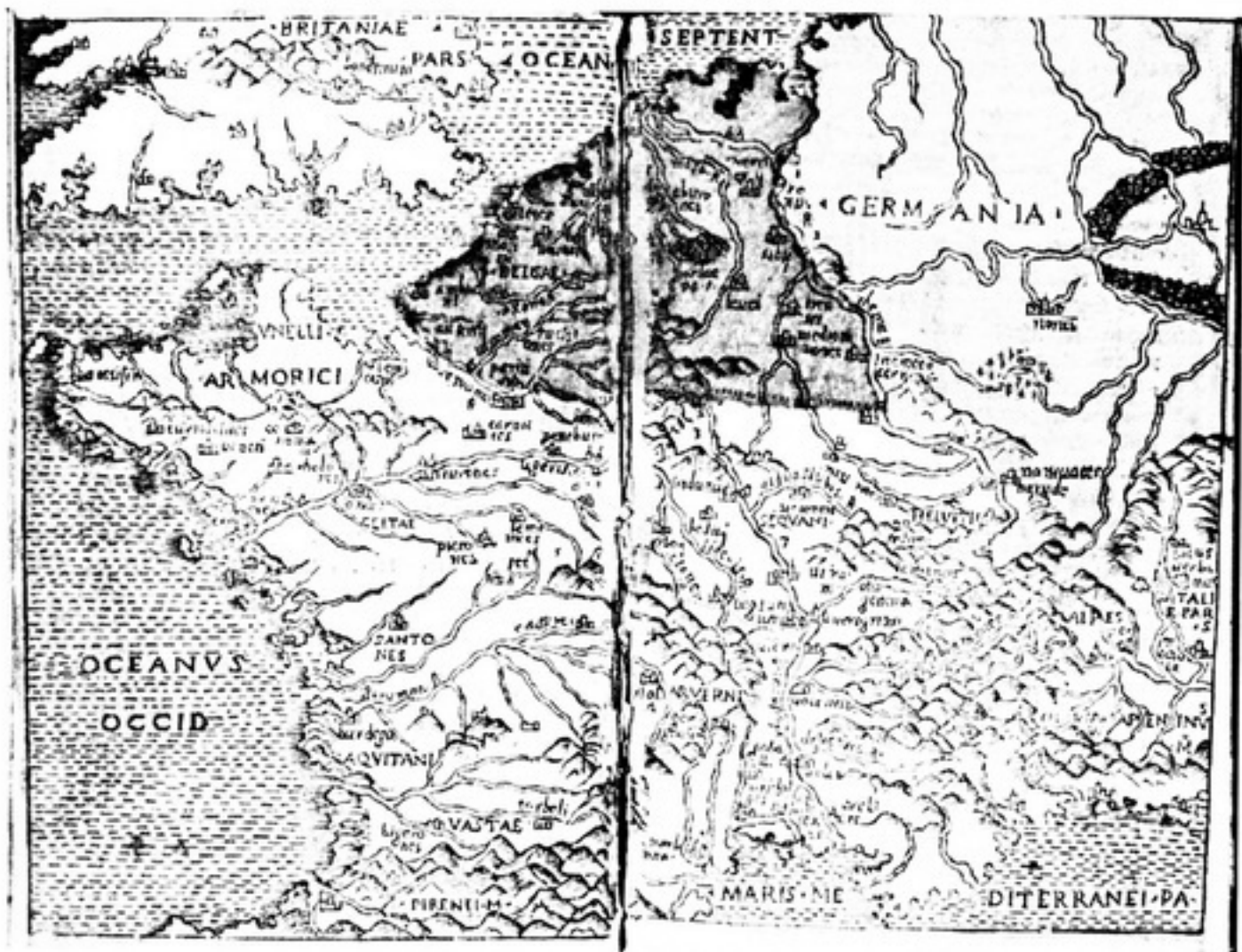
(Venetijs: in aedibus Aldi et Andreae soceri, IV [i. e. non ante XI] 1513).

Гравюра до творів Г.Ю. Цезаря (№ 21). Дереворит

Гравюра до творів Г. Ю. Цезаря (№ 21). Дереворит

Карта на форзаці примірника творів Г.Ю. Цезаря (№ 21)

[20], 296 f.: il.; 8°.

NB. Передмова датована: mense Nouembri M.D.XIII. Дата в першому колофоні (f. kk8b): M.D.XIII. mense Aprili.

Бібліогр.: Renouard I.143.3; Adams C 26; IA 128.657; EDIT C 126; Schück 46.1; Харабадот 132; Шамрай 443.

Ілюстр.: дереворити на арк. S1a, S1b, V4b, V7b, геогр. карта на арк. A2b, A3a розфарбована.

Екз. а

Дефект: втрачені арк. A1, u8, kk7; зошит "S" при реставрації вклеєний перед зошитом "A".

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, "мармуровий" папір рожево-брунатного кольору, корінець і наріжники зі шкіри, береги. На корінці відтиснуто золотом: C. IULII CAESARIS / COMMENTARIORVM / DE BELLO CALLICO.

НБУВ: Ald. 10.

Екз. б

Дефект: втрачені тит. арк. і арк. A1—A4, V6; тит. арк. рукоп. Рукоп. маргіналії: Notandum. Desideratur initium Praefationis quam fecerat quondam editor Aldus.

Провенієнції:

I. Ioannes Antonius Leonhardi (XVII ст., на арк. 296a).

2. Bibliotheca Dobromiliensis Ord. S. Basilii M. (печатка).

3. Библиотека ОО. Василян у Крехові (ексл.)

Оправа: XVII—XVIII ст., картон, брунатна шкіра, форзац з паперу "павине перо", тисн. золотом суперексл. На корінці: C. JVLII / CAESARIS / OPERA.

ЛНБ: Ст. I.21751.

V 1514

22. SCRIPTORES rei rusticate.

Libri de re rustica: M. Catonis lib. I; M. Terentii Varronis lib. III; L. Iunii Moderati Columellae lib. XII; eiusdem De arboribus liber ... Palladii lib. XIII. De duobus dierum generibus simul[ue] de umbris et horis, quae apud Palladium, in ... epistola ad lectorem. Georgij Alexandrini Enarrationes priscarum dictionum, quae in his libris Catonis, Varronis, Columellae ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, V 1514).

[34], 308 f.; 4°.

NB. Дата у колофоні: mense Maio M.D.XIII.

Бібліогр.: Renouard I. 155—156.3; Adams S 805; Minzloff 122; Rokosz 86; Schück 49.2; Горфункель 504; Харабадот 503; Шамрай 1331.

Екз. а

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., коментар до тексту. На форзаці: *Nauī etiam quinque sunt habiti mortaliu[m] sapientissimj, multa/stisse dituntur: non omnia Columella li: xij in finit.*

Бібліографічні нотатки Ф.С. Вішлебена на тит. арк.: *Acta Erudit. Lat.1735. r. 242. testant[ur] hos scriptores, vel propter raritatem, cum seculo integro et 40 insuper annis editi non sint, vel propter difficultatem, paucos satis lectores inuenisse. — Aldinae editiones omnes ut optimae ita perquam rarae sunt et carae, quas Angli et Batavi multo aere redimunt. Sed haec aliis multis rarior est, quia inter primas numeranda est, quae his cursivis vel cancellariis litteris ab Aldo inventis impressae sunt; quod patet ex Leonis X. privilegio pagina versa.*

Провенієнції:

1. *Sum Ludgeri Carrij in auctione...* (XVI ст., далі закреслено, на тит. арк.).

2. *Collectio Jablonoviana*, 501 (шифр).

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою. Металеві застібки.

НБУВ: Ald. 12.

Екз. б

Дефект: пошкоджені останні арк. з правого берега, оправа відстає від блоку книги, втрачені арк. s4-s6, h2-h7, r1, t7, N1.

Провенієнції:

1. *M. Fridericus Alembek S. Theologie Doctor Canonicus Praemysliensis 1616* (на тит. арк.).

2. Pauli Konczakowski (XVIII—XIX ст., на тит. арк.).

3. Іоанъ Борыскевич прислалъ въ даръ для Дома Народного (XIX—XX ст., на тит. арк.).

4. Музей А. С. Петрушевича (печатка).

Оправа: XVI ст., картон, брунатна шкіра, тисн. лінійними рамками, середник у вигляді ромбів, арабески. Вірогідно, оправа альдівська.

ЛНБ: Ст.ІІІ.15080.

VIII 1514

23. QUINTILIANUS, Marcus Fabius.

[Institutiones oratoriae]. M. F. Qvintilianvs.

(Venetiis: in aedibvs Aldi et Andreae soceri, VIII 1514).

[4], 230 f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: mense Avgvsto M.D.XIII.

Бібліогр.: Renouard I.160.6; Adams Q 52; Rokosz 85; Schück 50.5; Шамрай 2011.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. і гр. м., коментар до тексту. На форзаці бібліогр. нотатки: Vide Ebert II № 18429, також афоризми лат., гр. м.

Провенієнції:

1. Bonifacius Ghebardus dominat huic libro; 1528 Bonifacius Gebhardus Baltus Balticus Balteus, Balto (на форзаці, закреслено).

2. R[evere]nd[issim]o Domino Stanczliewskj Michael Dzia-lynski in perpetuum beneuolentiae monume[n]tum die 10 Febr. anni 1580 (на тит. арк.).

3. Conventus Varsaviensis ad S. Anna[m] [...] S. Francisci Reg. Obseruantiae (XVIII ст., на тит. арк.).

Оправа: XVII ст., картон, брунатна шкіра з тисн. лінійно-рослинними рамками.

НБУВ: Ald. 13.

X 1514

24. VALERIUS Maximus.

[Dicta et facta memorabilia.] Exempla qvatvor et viginti nuper inventa ante capvt de ominibvs. / Valerivs Max.

(Venetiis: in aedibvs Aldi et Andreae soceri, X 1514).

216 f.; 8°.

NB. Прізвище автора на тит. арк. випереджує титул. Дата у колофоні: mense Octobri M.D.XIII.

Бібліогр.: Renouard I.163.10; Adams V 92; Minzloff 130; Шамрай 2396.

Провенієнції:

Indolis praeclarae puero Jo: Heist: (?) Hein[rico? — обріз.] Zelio, Clariss. Virj Io: Bapt: filio d[e]d[it] Io. Moibanus D. (XVII ст., на тит. арк.)

Оправа: XVII ст., картон, світлий, орнаментований, рослинно-антропоморфні рамки; береги забарвлені синьою фарбою.

НБУВ: Ald. 14.

I 1515**25. LUCRETIUS Carus, Titus.**[De rerum natura libri sex.] *Lucretivs.*

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1515).

[8], 125, [3] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні mense Ianuario M.D.XV.

Бібліогр.: Renouard I.164.1; Adams L 1651; Minzloff 132.

Ілюстр.: ініц. "S" арк. S3b, "Q" арк. K7b, "P" арк. b8a, виконані від руки циноброю і чорною фарбою.

Дефект: втрачено арк. q8.

Бібліогр. нотатки на форзаці: Ebert № 12435.

Провенієнції:

1. Dr Schwarz Berlin (XX ст., на форзаці).

2. von W. Weber. Febr. 1905 für Mg. Zoozmann (на форзаці).

3. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.); Львівський університет наукова бібліотека (печатка)

Оправа: папір, картон, корінець і наріжники з пергамену, на корінці тисн. золотом: LVCRET/ALDI.

НБ ЛНУ: 186667.

III 1515**26. CATULLUS, Gaius Valerius.**[Carmina.] *Catvllvs. Tibvllvs. Propertivs.*

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, III 1515).

148, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Martio M.D.XV.

Бібліогр.: Renouard I.165.2; Adams C 1139; IA 134.448; EDIT C 2332; Minzloff 133.

Дефект: втрачена горішня дошка оправи, арк. A1-A3 відокремлені від блоку книги.

Провенієнції:

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.); Львівський університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: XVII ст., картон, темна шкіра, тисн. золотом лінійні рамки, форзац з "мармурового" паперу.

НБ ЛНУ: 186672 I.

IV 1515**27. LACTANTIUS, Lucius Caecilius Firmianus.**

L. Coelii Lactantii Firmiani Diuinarum institutionum libri septem; De ira Dei liber I; De opificio Dei liber I; Epitome in libros suos liber acephalos; Phoenix; Carmen de Dominica Resurrectione. [Tertullianus, Quintus Septimius Florens: Apologeticus].

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, IV 1515).

[16], 348, 12]; [4], 48 f.; 4°.

NB. Остання частина (Tertullianus) має окрему фоліацію і власний тит. арк. з титулом: Tertvllianvs. Дата в обох колофонах (f. Y4a і FF8a): mense Aprili M.D.XV.

Бібліогр.: Renouard I.165.3; Adams L 16; Minzloff 13.134; Rokosz 89.

Провенієнції:

1. I. I. G. P. S. (суперексл.).
2. Ex Libris Caes. Reg. Sternberg: S[...] (XVII ст., на тит.арк.).
3. Bogkawski (XIX ст., на форзаці).
4. C.R. BIBLIOTHECA UNIVERSITAT. LEOPOLIEN. (червоний ексл.); EX BIBLIOTHECA CAESAREO-REGIAE UNIVERSITATIS LEOPOLIENSIS (наліпка).

Оправа: XVI—XVII ст., картон, світла шкіра, тисн. лінійні рамки, рослинний орнамент, береги книги розмальовані синьою фарбою, металева застібка. На обох дошках відтиснуто золотом суперексл., папський герб з літерами: I. I. G. P. S.

НБ ЛНУ: 3845 I.

VII 1515

28. LUCANUS, Marcus Annaeus.

[Pharsalia.] Lucanus.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, VII 1515).

137, [3] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Iulio M.D.XV.

Бібліогр.: Renouard I.171.7; Adams L 1564; Minzloff 137.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. 1544 19 Iunij emptus...
2. Hieronym[us] GI[...] K[...] (XVI ст., на тит. арк., закреслений).
3. Jacob Hanhart V D M 1770 (ексл. на форзаці).
4. C.R. BIBLIOTHECA UNIVERSITAT. LEOPOLIEN. (ексл. червоного кольору на тит. арк.)

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, пергамен.

НБ ЛНУ: 46335 I.

IX 1515

29. GELLIUS, Aulus.

Auli Gellii Noctivm Atticarum libri vndeviginti

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, IX 1515).

[32], 289, [51] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Septembri M.D.XV.

Бібліогр.: Renouard I.172.10; Adams G 343; Minzloff 140; Харабадот 335; Шамрай 972.

Екз. а

Провенієнції:

1. Ex Libris... Jossii... (XVII ст., на тит. арк., замазаний чорнилами).
2. Regia V1837 (шифр).
3. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVII ст., картон, пергамен.

НБУВ: Ald. 15.

Екз. б

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. і гр. м., коментар до тексту.
Провенієнції на форзаці:

1. Monasterij Elchingensis (XVI—XVII ст.).

2. Ex auctione a. 1805. Darmstadij hab. const. B-bk.

3. Львівський університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: XVII—XVIII ст., картон, пергамен, тисн. лінійні рамки, середник, рослинний орнамент.

НБ ЛНУ: 186675 I.

I 1516**30. OVIDIUS Naso, Publius.**

[Opera selecta.] Cla. Ptolemaei Inerrantium stellarum significationes per Nicolaum Leonicenum e Graeco translatae. XII Romanorum menses in ueteribus monumentis Romae reperti. Sex priorum mensium digestio ex sex Ouidij Fastorum libris excerpta. P. Ouidii Nasonis Fastorum lib. VI; Tristivm lib. V; De Ponto lib. III; In Ibin; Ad Liviam.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1516).

21, [1], 227, [1] f.; 8°.

НВ. Твори Овідія мають власні тит. арк. Дата у колофоні: mense Ianuario M.D.XVI.

Бібліогр.: Renouard I.176.2; Adams P 2238; Харабатот 641.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII, лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

INSTYTUT OSSOLINSKIEGO (ексл. на арк. 1b).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра тисн., лінійні рамки, рослинний орнамент, стилізація на зразок оправи XVI ст. Форзац з "мармурового" паперу. На корінці тисн. золотом: P. OVIDII / NASONIS.

ЛНБ: Ст. I. 21760.

II 1516**31. OVIDIUS Naso, Publius.**

[Metamorphoses.] Quae hoc volumine continentur: Annotationes in omnia Ouidij opera. Index fabularum et caeterorum, quae insunt hoc libro ... . Metamorphoseon libri XV.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, II 1516).

[48], 204 f.; 8°.

НВ. "Metamorphoses" мають власний тит. арк. Дата у колофоні: mense Februario M.D.XVI.

Бібліогр.: Renouard I.176.1; Adams O 482; Minzloff 142.

Провенієнції:

C. R. BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS LEOPOLIENSIS (ексл. червоний і чорна печатка).

Оправа: пергамен.

НБ ЛНУ: 43755 I.

IV 1516**32. GREGORIUS Nazianzenus (s.).**

Gregorii Nazanzeni theologi Orationes lectissimae XVI.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, IV 1516).

[8], 311, [1] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Aprili M.D.XVI.

Бібліогр.: Renouard I.179.4; Adams G 1157.

Провенієнції:

1. Одесской Городской Публичной Библиотеки (ексл. XIX ст., з гербом Одеси).

2. Музей книги ОЦНБ (печатка)

Оправа: картон, пергамен, береги книги позолочені, на корінці тисн. золотом: GREGORII / NAZANZENI / ORATIONES / ED. ALDI / 1516.

ОДНБ: I 1710.

IX 1516

33. BESSARION.

Quae hoc in volumine tractantur: Bessarionis cardinalis Niceni ... In calumniatore[m] Platonis libri quatuor ... ; eiusdem correctio librorum Platonis De legibus Georgio Trapezuntio interprete ... ; eiusdem De natura et arte aduersus eundem Trapezuntium tractatus ... . Eiusdem Metaphysicorum Aristotelis XIII librorum tractatio. Theophrasti Metaphysicorum lib. I ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, IX 1516).

[8], 116, 55 [i.e. 53], [1] f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: mense Septembri M.D.XVI.

Бібліогр.: Renouard I.183.9; Adams B 834; IA 118.157; EDIT B 1828; Minzloff 150; Шамрай 247.

Екз. а

Рукоп. маргіналії: на форзаці бібліографічні нотатки Ф.С. Вішлебена: I. Diese opera sind sehr rar, Siehe Gundling über Heumann p. 2036. Stolle Hist. s. Bibliothec Vol. 1. p. 453.

Провенієнції:

1. Sum Andreae Aurifabri M. 1539 (на арк. a1a, *1a); A[ndreas] G[oldschmidt] 1540 (тисн. на оправі).

2. Collectio Jablonoviana, 126 (шифр).

3. Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (ексл., печатка з лат. текстом).

Оправа: німецька, XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, металеві застібки. На верхній дошці відтиснуто: AG/1540.

Оправлено разом з: Georgius Trapezuntius: Rhetoricorum libri V. Venezia 1523. (v. № 54).

НБУВ: Ald. 100 (1).

Екз. б

Провенієнції:

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.); Львівській університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: XVI ст., картон, брунатна шкіра, лінійні тисн. рамки.

НБ ЛНУ: 186823 III.

34. IAMBlichus.

Index eorum quae hoc in libro habentur: Iamblichus De mysteriis Aegyptiorum, Chaldaeorum, Assyriorum. Proclus In Platonicum Alcibiadem de anima atque d[ia]emone; Proclus De sacrificio et magia. Porphyrius De diuinis atque daemonibus. Synesius Platonicus De somniis. Psellus De daemonibus. Expositio Prisciani et Marsilii in Theophrastum de sensu, phantasia et intellectu. Alcinoi ... Liber de doctrina Platonis. Speusippi ... Liber de Platonis definitionibus. Pythagorae ... Aurea verba. Symbola Pythagorae ... Xenocratis ... Liber de morte. Mercurii Trismegisti Pimander; eiusdem Asclepius. Marsilii Ficini De triplici uita lib. II; eiusdem Liber de uoluptate; eiusdem De sole et lumine libri II; Apologia eiusdem in librum suum de lumine; eiusdem Libellus de magis ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, XI 1516).

177, [1] f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: mense Novembri M.D.XVI.

Бібліогр.: Renouard I.184—185.11; Adams I 1; Шамрай 1171.

Екз. а

Провенієнції:

Simonis Paracini (XVII ст., на тит. арк.).

Оправа: XVII ст., пергамен.

НБУВ: Ald. 16.

Екз. б

Провенієнції:

ХАРЬКОВСКАЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА
1884 (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, тисн. на корінці золотом: IAMBlicus / ALDUS / 1516

НБ ХНУ: 50648.

Екз. с

Провенієнції:

1. АТВ — вензель, гасло ΑΡΕΤΗ ΕΝ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ (ексл. на тит. арк. напівстертий).

2. ПЕЧ. ОДЕСС. РИШЕЛЬЕВСКОГО ЛИЦЕЯ (ексл.)

Ілюстр.: на останньому чистому арк. невдала спроба відтиснення портр. зображення.

Оправа: XVII—XVIII ст., картон, пергамен, на корінці золотом відтиснуто: IAMBlicus / ET / ALIOR. AD. / OPERA.

ОДНБ: II 38118.

35. AUSONIUS, Decimus Magnus.

[Opera.] Avsonivs.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, XI 1517).

107, [1] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Novembri M.D.XVII.

Бібліогр.: Renouard I.188.6; Adams A 278; IA 110.889; Minzloff 157; Шамрай 173.

Оправа: XVII ст., картон, пергамен розмальований під мрамур. На корінці на червоному тлі відтиснуто золотом: AVSON/IVS.

НБУВ: Ald. 17.

XII 1517

36. MARTIALIS, Marcus Valerius.

[Epigrammata.] Martialis.

(Venetiis: id aedibus Aldi et Andreae soceri, XII 1517).

190, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Decembri M.D.XVII.

Бібліогр.: Renouard I.190.10; Adams M 694; Minzloff 160; Шамрай 1723.

Екз. а

Рукоп. маргіналії: XVII—XVIII ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. ... Altorfii (XVII ст., нерозбірливий на тит. арк.).

2. Ex Bibliotheca Bünavianana (суперексл.).

3. Bibliotheca Electoralis Publica (ексл. на форзаці, на тит. арк. із словом Doublette).

Оправа: XVIII ст., картон, брунатна шкіра; на горішній і нижній дошках золотом відтиснуті суперексл. Форзац з паперу "павине перо". На корінці: MARTIALIS.

НБУВ: Ald. 19.

Екз. б

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Ex libris Francisci Jenicij [?] (XVII ст., на арк. A2a).

2. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (друк. ексл.); Львівській університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: картон, пергамен, на корінці на червоному тлі відтиснуто: MARTIALIS / EPIGRAMM

НБ ЛНУ: 186670 I.

XII 1517

37. OPPIANUS Anazarbensis.

Οππιανου Αλιευτικων βιβλια πεντε... = Oppiani De piscibus libri V; eiusdem De uenatione libri III; Oppiani De piscibus Laurentio Lippio interprete libri V.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, XII 1517).

166, [2] f.; 8°

NB. Дата у колофоні: mense Decembri M.D.XVII. Титули гр. та лат. м., тексти гр. м., крім останнього (лат. м.).

Бібліогр.: Renouard I.189.8; Adams O 200; Minzloff 170; Горфункель 377; Шамрай 1896.

Рукоп. маргіналії: бібліогр. записи на форзаці: a) Hist. tripart. lib. I. c. I Severus Caesar pro metrico poemate ver versus uno aureo donans Oppianum, tantum p[rae]buit de largitate miraculum, ut aurea carmina Oppianj hactenus apud plurimos nominantur. (рукоп. 1, XVII). b) 1. Oppiani editio perrara et nitida 1517. teste Biblioth. Chr. Fr. Schmidii p. 483. n. 3905, ubi t[ame]n legit[imus] ann[us] 1519; 2. Artemidori Oneirocritica. Graece. Aldus. 1518. (На тит. арк.:) Liber perrarus, sicut omnes Aldinae editiones, nitidae, correctae haec vero [enim] imprimis rara, quippe quae notitiam Polyhistoris celeberrimi effugit, Jo. Alb. Fabricii in Biblioth. Gr. Vol. III. p. 627, sqq. Si Theoph. Sincero credim[us] in Analectis Liter. p. 392, ubi [enim] locum iure meruit inter *Lauter alten u. raren Büchern*. Recte quidem, licet erret alias Sincerus: habet [enim] hanc editionem in Fabrici[us] p. 627. in nota. (рукоп. 2 — Ф.С. Вішлебена).

Провенієнції:

1. Regia V248a (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVI ст., картон, пергамен, тисн. рамки з рослинним наповненням, виноградні грона.

Оправлено разом з: Artemidorus Daldianus: De somniorum interpretatione libri. Venezia 1518. (v. № 42).

НБУВ: Ald. 18 (1).

I 1518 —
XI 1519

38. CAESAR, Gaius Iulius.

Hoc volumine continentur haec: Commentariorum de bello Gallico libri VIII; De bello ciuili Pompeiano libri III; De bello Alexandrino liber I; De bello Africano liber I; De bello Hispaniensi liber I ... C. Caesaris ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1518 — XI 1519). [16], 296 f.: il.; 8°.

NB. Дата у колофоні на k. 264b: mense Ianuario M.D.XVIII; на k. 296a: mense Novemb. M.D.XIX.

Бібліогр.: Renouard I.208.14; Adams C 29; IA 128.665; EDIT C 134; Minzloff 182.

Рукоп. маргіналії: вклеєні арк. з бібліогр. нотатками рос. м. Провенієнції:

1. Музей книги ОЦНБ (печатка).

2. Одеська Публічна Бібліотека (печатка).

Оправа: картон, пергамен; на корінці на шкіряній наліпці тисн. золотом: CAESARIS / COMMENTARII / ALDO 1519.

ОДНБ: У 23544.

II 1518

39. PONTANUS, Ioannes Iovianus.

Ioannis Ioviani Pontani Amorum libri II; De amore coniugali III; Tumulorum II ...; Lyrici I; Eridanorum II; Eclogae duae Coryle et Quinquennius ... Calpurnij Siculi Eclogae VII. Aurelij Neme-

siani Eclogae IIII. Explicatio locorum omnium abstrusorum Pontani auctore Petro Summontio ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, II 1518).

170, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Februario M.D.XVIII.

Бібліогр.: Renouard I.194; Adams P 1864; Minzloff 164; Шамрай 2055.

Провенієнції:

На форзаці сліди від ексл., вірогідно, примірник належав до бібліотеки родини Пецольдів, про що свідчить ідентична оправа, описана під № 17.

Оправа: XVIII ст., картон, брунатна шкіра із золотим тисн. лінійними рамками, на корінці рослинний орнамент. Форзац з паперу "павиче перо". На корінці на червоному тлі тисн. золотом квіти і назва: PONTANI/OPERA/ Vol. II/ Aldi. 1518.

НБУВ: Ald. 26.

VI 1518

40. PLINIUS Caecilius Secundus, Gaius.

C. Plinii Secvndi Novocomensis Epistolarum libri X; eiusdem Panegyricus Traiano principi dictus; eiusdem De viris illustrib. ... . Suetonij Tranquilli De claris grammaticis et rhetoribus. Iulij Obsequentis Prodigiorum liber ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, VI 1518).

[56], 525, [3] p.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Ivnio M.D.XVIII.

Бібліогр.: Renouard I.195.4; Adams P 1538; Minzloff 167.

Провенієнції:

C. R. BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS LEOPOLIENSIS
(друк. ексл.).

Оправа: пергамен.

НБ ЛНУ: 44258 I.

VI 1518 —
IX 1519

41. PONTANUS, Ioannes Iovianus.

Ioannis Ioviani Pontani Opera omnia solvta oratione composita ... [T. 1 — 3].

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, VI 1518 — IX 1519). — 3 t.; 4°.

[T. 1]. — VI 1518. — [4], 326 [i.e. 327] f.

[T. 2]. — IV 1519. — 318 f.

[T. 3]. — IX 1519. — 301, [19] f.

NB. Дата в колофонах: mense Ivnio M.D.XVIII (t. 10); mense Aprili M.D.XIX (t. 2); mense Septemb. M.D.XIX (t. 3).

Бібліогр.: Renouard I.196.6; Adams P 1860; Minzloff 169; Харабадот 633.

Дефект: у т. 1 втрачено останній арк.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., молитви лат. м. на форзаці.

Провенієнції:

INSTYTUT OSSOLINSKIEGO (печатка).

Оправа: XIX ст., картон, червоний папір.

ЛНБ: Ст. II. 21528.

VIII 1518

42. ARTEMIDORUS Daldianus.

Артемидωρου Ονειροκριτικων βιβλια πεντε... = Artemidori De somniorum interpretatione libri quinq[ue]. De insomniis, quod Synesiii cuiusdam nomine circu[m]fertur.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, VIII 1518).

164 f.; 8°.

NB. Перший титул і текст грецькою мовою. Дата у колофоні: mense Avgvsto M.D.XVIII.

Бібліогр.: Renouard I.197.7; Adams A 2035; IA 109.109; EDIT A 3174; Minzloff 170; Шамрай 139.

Провенієнції: v. № 37.

Оправлено разом з: № 37.

НБУВ: Ald. 18 (2).

X 1518

43. MELA, Pomponius.

[De situ orbis.] Pomponivs Mela. Ivliivs Solinvs. Itinerarivm Antonini Avg. Vibivs Seqvester. P. Victor De regionibus urbis Romae. Dionysius Afer De situ orbis Prisciano interprete.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, X 1518).

233, [3] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Octobri M.D.XVIII.

Бібліогр.: Renouard I.198.9; Adams M 1053; Minzloff 172; Горфункель 353; Шамрай 1741.

Дефект: втрачений арк. 128.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVIII ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Sum ex libris Wolfgangi Häberl Berchtersgadiani Pastoris in Calgeü (?) 1600. S. (на тит. арк.).

2. Sum ex libris Jacobi Penzelii Dessauiensis Professoris in Laybach. 1713 C.

3. Ex libris Bibliothecae Abrahami Jacobi Penzel. Monaci a. d. XVII. Martii [non ante 1812], Scilicet (на форзаці).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон.

НБУВ: Ald. 27.

XII 1518 —
III 1521

44. LIVIUS, Titus.

Ex XIII T. Livii decadibus prima, tertia, quarta ..., epitome singulorum librorum XIII decadum. Historia omnium XIII decadum in compendium redacta ab L. Floro. Polybij lib. V De rebus Romanis Latinitate donati a Nicolao Perotto ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, XII 1518 — III 1521). — 4 p.; 8°.

[P. 1]: Titi Livii Patavini Decas prima. — XII 1518. — [76], 365, [7] f.

[P. 2]: Titi Livii Patavini Decas tertia. — II 1519. — [56], 350, [6] f.

[P. 3]: Titi Livii Patavini Decas quarta. — XI 1520. — [11], 296, [44] f.

[P. 4]: Titi Livii Patavini librorum epitome. Lucius Florus. [Polybii Historiarum libri quinque ...]. — III 1521. — 56, 310, [2] f.

NB. Дати в колофонах: mense Decembri M.D.XVIII (P. 1), mense Februario M.D.XIX (P. 2), mense Novembri M.D.XX (P. 3), mense Martio M.D.XXI (P. 4).

Бібліогр.: Renouard I.204.6; I.210.4; I.215.5; Adams L 1322; Minzloff 187, 194; Шамрай 1350—1352.

Екз. а

Дефект: тільки P. 2.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., пол. і лат. м., індекс, проба пера на форзаці і арк. YY4b.

Провенієнції:

1. Ex libris Heliasz Zienkiewicz (XVI—XVII ст., на арк. 6 [8] b, зліплений з арк.*1).

2. Киевская Духовная Семинария (печатка).

Оправа: XVI ст., картон, брунатна шкіра з тисн. лінійними рамками, рослинний орнамент, арабески, вірогідно, оправа альдівська, реставрована, корінець з пергамену.

НБУВ: Ald. 30.

Екз. б

Дефект: тільки P. 3, втрачений порожній арк. *6.

Провенієнції:

Collectio Jablonoviana 1241—2 (шифр).

Оправа: нім., XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, лінійні рамки, рослинні, з включенням медальйонів з зображенням Еразма Ротердамського, Мартіна Лютера, Яна Гуса; металеві застібки.

НБУВ: Ald. 31.

Екз. с

Дефект: тільки P. 4.

Рукоп. маргіналії: Бібліогр. нотатки Ф.С. Вішлебена на форзаці: Aldinae editiones rarae, nitidissimae, correctissimae, ex hac in praestantioribus Flori editionibus numeravit Polyhistor Fabricius Biblioth. Lat. To. 1. p. 490 sq. in Biblioth. Gr. Vol. 11 p. 756 hanc editionem adhuc ignorabat.

Провенієнції:

1. Hunc librum ego Michael Colbergk dono dedi Tobiae Ruhelio Ihena Stettinum uenienti, in renouationem ueteris amicitiae Idus Iulij Ao 1576 (на тит. арк.).

2. Georgius Leichardus Ao [16]78 (на тит. арк.).

3. Collectio Jablonoviana 1241—2 (шифр).

Оправа: XVI—XVII ст., картон, брунатна шкіра тисн., орнамент рослинний.

НБУВ: Ald. 32.

45. STATIUS, Publius Papinius.

Statii Sylvarvm libri V; Achilleidos [i.e. Thebaidos] libri XII; Thebaidos [i.e. Achilleidos] libri II. Orthographia et flexvs dictionum Graecarum omnium apud Statium cum accentib. et generib. ex uarijs utriusq[ue] linguae authoribus.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1519).

294, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Ianuario M.D.XIX.

Бібліогр.: Renouard I.202.9, Adams S 1672, Minzloff 174, Шамрай 2271.

Дефект: втрачені арк. 75, 238, 258.

Рукоп. маргіналії: на арк. 6b закупівельний запис: Kostuj? mnie Tj xi?skij osm grosij.

Провенієнції:

1. Joannis Alembek Leopoliensis; Empt. in foro feratario Leopoli dn 16. Febr. Ao 1609 g. 12 (на тит. арк. закреслений).

2. Ex Libris Chr. Stephani Grisij [?] (XVII—XVIII ст., на форзаці закреслений).

3. Biblioth. Academ. Vilnensis (печатка).

4. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri (печатка).

Оправа: XVI ст., пергамен.

НБУВ: Ald. 28.

46. CICERO, Marcus Tullius

M. T. Ciceronis Orationvm volvmen primvm [— tertivm] ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I — VIII 1519). — 3 vol.; 8°.

Vol. 1. — I 1519. — [12], 305, [1] f.

Vol. 2. — V 1519. — [7], 4—281, [1] f.

Vol. 3. — VIII 1519. — [4], 275, [5] f.

NB. Дати в колофонах: mense Ianuario M.D.XVIII (vol. 1), mense Maii M.D.XIX (vol. 2), mense Avgvsto M.D.XIX (vol. 3).

Бібліогр.: Renouard I.203.3—4; Adams C 1850; IA 137.661; EDIT C 4247; Minzloff 175; Шамрай 524.

Екз. а

Дефект: тільки vol. 2; втрачений тит. арк. при реставрації надмірно обрізані береги книги.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., гр. і лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Adamus Prionius Anno d[omin]i 1590 (на ост. арк.).

2. Inscip. Cat. lib. Colle. Rigen. Soc. JESU. (XVI—XVII ст., на арк. aa2a).

3. Collegij Academici Vilnensis Soc. JESU. Bibliothecae Magnae (XVIII ст., на форзаці). Biblioth. Academ. Vilnensis (печатка).

4. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri (печатка).

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті брунатною шкірою, на верхній дошці тисн., середник із зображенням Бога-отця, на колінах котрого тіло Ісуса Христа, рослинний орнамент, на спідній дошці — лінійні рамки, наповнені портретами святих. Металеві застібки.

НБУВ: Ald. 29.

Екз. б

Дефект: тільки vol. 3, тит. арк. пошкоджений з правого берега.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., коментар до тексту, підкреслення.

Провенієнції:

Бібліотека Митропол. 2054 (ексл.)

Оправа: картон, пергамен.

ЛНБ: Ст. I. 21981/3.

VIII 1519

47. SCRIPTORES historiae Augustae.

[Scriptores historiae Augustae.] In hoc volumine haec continentur: Neruae et Traiani atq[ue] Adriani Caesarum uitae ex Dione Georgio Merula interprete. Aelius Spartianus, Iulius Capitolinus, Lampridius, Flavius Vopiscus, Trebellius Pollio, Vulcatius Gallicanus ab Ioanne Baptista Egnatio ... . Heliogabali ... Ad meretrices ... oratio. Eiusdem Io. Baptistae Egnatij De Caesaribus libri tres ... ; eiusdem ... annotationes. Aristidis Smyrnaei Oratio de laudibus urbis Romae a Scipione Carteromacho in Latinum uersa. ... addita Co[n]flagratio Veseui [!] montis ex Dione Georgio Merula interprete.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, VIII 1519).

[8], 422, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Avgvsto M.D.XIX.

Бібліогр.: Renouard I.205.9; Adams S 781; Minzloff 180.

Провенієнції:

Бібліотека Императорск. Харьковск. Университета (ексл.)

Оправа: XIX ст., картон, "мармуровий" папір, шкіряний корінець, на ньому золоте тисн.: Augustae / Aldus / 1519.

НБ ХНУ: 459225.

I 1521

48. CICERO, Marcus Tullius.

M.T. Ciceronis Epistolarum ad Atticum, ad Brutum, ad Quintum fratrem libri XX nuper ... recogniti ... M.D.XXI, Latina interpretatio eorum, quae in ijs ipsis epistolis Graece scriptae sunt, ubi multa ... addita sunt ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1521).

[16], 331, [1] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Ianuario M.D.XXI.

Бібліогр.: Renouard I.213.2; Adams C 1909; IA 137.706; EDIT C 4250; Minzloff 191; Харабадот 180.

Дефект: пошкоджено тит. арк.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., коментар до тексту, підкреслення.

Провенієнції:

Бібліотека Митропол. 2053 (ексл.)

Оправа: пергамен, на корінці тисн. золотом: CICERO-
NIS / EPISTOLAE / AD ATTICVM

ЛНБ: Ст. I. 21978.

I 1521

49. QUINTILIANUS, Marcus Fabius.

M. Fabii Qvintiliani Institutionum oratoriarum libri XII ...
recogniti ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1521).

[4], 230 f.; 4°.

NB. Дата у колофоні: mense Ianuario M.D.XXI.

Бібліогр.: Renouard I.213.1; Adams Q 56; Minzloff 190.

Дефект: брак верхньої дошки оправи, нижня частина
тит. арк. відірвана.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., коментар до тексту лат. м.

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 101.

I 1521

50. SALLUSTIUS Crispus, Gaius.

C. Crispi Sallustii De conivratione Catilinae ; eiusdem De
bello Iugurthino ; Orationes quaedam ex libris Historiarum ... ;
eiusdem Oratio contra M. T. Ciceronem. M. T. Ciceronis Oratio
contra C. Crispum Sallustium; eiusdem Orationes quatuor
contra Lucium Catilinam. Porcii Latronis Declamatio contra
Lucium Catilinam ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, I 1521).

[8], 142, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Ianuario M.D.XXI.

Бібліогр.: Renouard I.213—214.3; Adams S 147; Minzloff
192; Шамрай 2199.

Екз. а

Дефект: втрачені арк. t7, t8, оправа; арк. a1, t6 реставро-
вані, береги книги надмірно обрізані.

Провенієнції:

1. Regia V1654b (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

НБУВ: Ald. 97.

Екз. б

Дефект: надмірно обрізані береги книги.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., гр. і лат. м., коментар до текс-
ту, підкреслення.

Провенієнції:

1. BIBLIOTECA DEL DOT. LEONARDO TRABELLA An:
di G. O. 1888 (печатка).

2. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.)
Оправа: картон, пергамен.

НБ ЛНУ: 186476 I.

V 1521

51. APULEIUS Madaurensis.

L. Apuleii Metamorphoseos siue Lusus asini libri XI; Floridor[um] III; De deo Socratis I; De philosophia I. Asclepius Trismegisti Dialogus eode[m] Apuleio i[n]terprete. Eiusdem Apuleij Liber de dogmatis Platoniceis; eiusde[m] Liber de mundo ... Apologiae II. Isagogicus liber Platoniceae philosophiae per Alcinou[m] ... Graece impressus ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, V 1521).

266 [i.e. 264], [28] f.; 8°.

НВ. Останній текст (Alcinous) гр. м. Дата у колофоні: mense Maio M.D.XXI.

Бібліогр.: Renouard I.218.12; Adams A 1362; IA 106.611; EDIT A 2198; Minzloff 198; Горфункель 35; Шамрай 104—105.

Екз. а

Провенієнції:

1. Regia V1845a (шифр).

2. Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (ексл.)

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 33.

Екз. б

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра; форзац з паперу "павине перо". На корінці відтиснуто золотом: L'APVLEII/OPERA.

НБУВ: Ald. 92.

Екз. с

Дефект: втрачені арк. а1а, 4/4; надмірно обрізані береги книги.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту, переклад окремих слів пол. м., олівцем, XIX ст.

Провенієнції:

1. Ex libris D[octo]r[i]s Josephi Weigel liber emtus Neapoli mense Januario 1905 (на форзаці).

2. CAES. REG. BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS LEOPOLIEN (печатка); EX BIBLIOTHECA CAESAREOREGIAE UNIVERSITATIS LEOPOLIENSIS (наліпка).

Оправа: XVII ст., картон, брунатна шкіра, тисн. рамка хвилястою лінею, по дзеркалу оправы кола з хрестами.

НБ ЛНУ: 97043 I.

VII 1522

52. PLAUTUS, Titus Maccius.

Ex Plauti comoediis XX quarum carmina magna ex parte in mensum suum restituta sunt ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, VII) 1522. [14], 284 f.; 4°.

NB. Дата у колофоні: mense Iulio M.D.XXII.

Бібліогр.: Renouard I.223—224.4; Adams P 1487; Minzloff 207; Шамрай 2014.

Екз. а

Дефект: брак с. 2—3.

Оправа: XVII—XVIII ст., картон, пергамен. На корінці на червоному тлі відтиснуто золотом: PLAVTI / COMOEDIAE / ALDVS / 1522.

НБУВ: Ald. 34.

Екз. б

Провенієнції:

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE ZE ZBIÓROW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.)

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, пергамен, береги книги позолочені, На корінці, на червоному тлі відтиснуто золотом: PLAVTI / COMOEDIIS / VIGINTIQUARU / ALDO / M.D.XXII.

НБ ЛНУ: 186782 II.

**XI 1522 —
IV 1523**

53. NICANDER Colophonius.

Νικανδρου Τηριακα; του αυτου Αλεξιφαρμακα... = Nicandri Theriaca; eiusdem Alexipharmaca. Interpretatio innominati authoris in Theriaca. Commentarii diuersorum authoru[m] in Alexipharmaca ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, XI 1522 — IV 1523).

19, [1], 27—92 [i. e. 91], [1] f.; 4°.

NB. Перший титул і текст гр. м. Дата у колофоні на с. 19b: mense Nouembri M.D,XXI; на с. 92 [i. e. 91] a: mense Aprili M.D.XXIII.

Бібліогр.: Renouard I.227—228,9; Adams N 208; Шамрай 1861.

Рукоп. маргіналії: на форзаці і арк. 2а бібліогр. нотатки: Tob. Gutbertethus H. Animadversionis in antiquam Inscript. Gr. Smyrnae repertam p. 1316. haec enim nota * denarium indicat, hic explicatur in notarum explicatione à Petro Diacono in corpore Auctorum L. L. p. 1526 X. Denarius. Et in Anonymi tractat de notis p. 1546. haec habentur * et * denarij nota sunt.

Провенієнції:

1. Jo. C. Bauhinj (XVII ст., на тит. арк.).

2. Ex Libris Sam. Battier. 1697 (на форзаці).

3. Transiit in jura B. Stehelini. 1745 (на тит. арк.).

Оправа: XVII ст., пергамен.

НБУВ: Ald. 35.

IV 1523

54. GEORGIUS Trapezuntius.

Continentvr hoc volumine: Georgii Trapezuntii Rhetoricorum libri V. Consulti Chirii Fortunatiani libri III. Aquilae Romani De figuris sententiarum et elocutionis liber. P. Rutilii Lupi Earundem figurarum e Gorgia liber. Aristotelis Rhetoricorum ad Theodecten Georgio Trapezuntio interprete libri III; eiusdem Rhetorices ad Alexandrum a Francisco Philelpho in Latinum uersae liber. Paraphrasis Rhetoricae Hermogenis ex Hilarionis monachi Veronensis traductione. Priscianus De rhetoricae praeexercitamentis ex Hermogene. Aphthonii Declamatoris Rhetorica progymnasmata Io. Maria Catanaeo tralatore.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, IV 1523). [4], 161, [1] f.; 2°.

NB. Дата у колофоні: mense Aprili M.D.XXIII.

Бібліогр.: Renouard I.229.2; Adams T 907; Шамрай 979.

Провенієнції: v. № 33 (екз. а).

Оправлено разом з № 33 (екз. а).

НБУВ: Ald. 100 (2).

V — VIII 1523

55. CICERO, Marcus Tullius.

M. T. Ciceronis De philosophia volumen primvm [— secundum]...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, V — VIII 1523). — 2 v.; 8°.

Vol. 1: In quo continentvr: Academicarum quaestionum editionis primae liber secundus, editionis secundae liber primus; De finibus bonorum et malorum libri V; Tusculanarum quaestionum libri V ... . — V 1523. — [8], 251, [3] f.

Vol. 2: Secvndo volumine haec continentvr: M. T. C. De natura deorum libri III; De diuinatione libri II; De fato liber I; Scipionis somnium, quod e sex de rep. libris superest; De legibus libri III; De vniuersitate liber I. Q. Ciceronis De petitione consulatus ad Marcum fratrem liber I ... . — VIII 1523. — 214, [2] f.

NB. Дата у колофоні: mense Maio (vol. 1) Avgvsto (vol. 2) M.D.XXIII.

Бібліогр.: Renouard I.231—232.5; IA 137.729; Adams C 1741; EDIT C 4257; Шамрай 536.

Екз. а

Дефект: тільки vol. 2, втрачені арк. D8.

Рукоп. маргіналії: Бібліогр. нотатки на форзаці червоним чорнилом рукою Олексія Попільницького: *Величайшая редкость издание Мануція Павла (сын Альда Мануция старшего) 1523. См. в конце означение издателя и год издания.* [Venetijs in aedibus Aldi et Andreae Azulani Soceri. M.D.XXIII].

Из изданій греческих прежних классиков Павла Альда Мануція (1512—1574) ценится его издание Цицерона. Алексей Попельницкий п. Новая Прага (Херсонск. губ. Александровского уезда).

Провенієнції:

А.З. Попельницкий (тисн. ексл. на форзаці).

Оправа: XVIII ст., картон, пергамен; форзац з паперу "павине перо"; на корінці на червоному тлі відтиснуто золотом: CICERONIS / de philosophia / vol. II / VENETIIS / 1523.

НБУВ: Ald. 37.

Екз. б

Дефект: тільки vol. 2, втрачені арк. 1—8.

Оправа: картон, "мармуровий" папір, шкіряний корінець. Примірник належить Державній історичній бібліотеці України, м. Київ.

ДІБ: ІФС 58.

Екз. с

Дефект: тільки vol. 2, втрачені арк. S5—S8, D1—D8.

Провенієнції:

1. Adamus Tettelbachius Carlsteniensis Austriacus (XVI ст., на форзаці).

2. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.)

Оправа: XVI ст., картон, світла шкіра, тисн. лінійними рамками з рослинним орнаментом, медальйонами із зображенням Овідія, Цицерона, Вергілія; на горішній дошці відтиснуто: 1544.

НБ ЛНУ: 186699 I.

VII 1523

56. SİLİUS Italicus, Tiberius Catius Asconius.

Silii Italici De bello Punico secundo XVII libri nuper diligentissime castigati.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, VII 1523). 210, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Iulio M.D.XXIII.

Бібліогр.: Répouard I.232.6; Adams S 1134; Шамрай 2247.

Провенієнції:

1. F. A. L. (суперекслібрис, XVIII ст.).

2. Bibliotheca Electoralis Publica (ексл.)

Оправа: XVIII ст., картон, корінець і наріжники шкіряні, на горішній дошці тисн. золотом суперексл., зображення сови на дзеркалі, на якому вензель із літер "FAL", на корінці рослинний орнамент і на червоній наліпці відтиснуто: SILIUS / ITALICUS / Venet. 1523.

НБУВ: Ald. 38.

IV 1524

57. HOMERUS.

[Opera Graece. Vol. 1—2].

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae soceri, IV 1524). — 2 vol.; 8°.

[Vol. 1]: Ομηρου Ιλιας = Homeri Ilias. [Ηροδοτου... Εξεγεσις περι τεζ του Ομηρου γενεζιοζ και βιοτεζ. Πλουταρχου Ειζ τον βιον του Ομηρου]. — [56], 277, [1] f.

[Vol. 2]: Οδυζζεια; Βατραχομυομαχια; υμνοι. Αβ. = Vlysea; Batrachomyomachia ; Hymni XXXII. — 251, [1] f.

NB. Дата в обох колофонах: M.D.XXIII. Mense Aprili.

Бібліогр.: Renouard I.233.1; Adams H 745; Minzloff 220; Шамрай 1094.

Дефект: тільки vol. 1.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., гр. і лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції: GAETANO BROCCA Librajo in Milano nella Contrada de' Profumieri vicino alla Piazza del Duomo (ексл. на форзаці).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, форзац з "мармурового" паперу. На корінці золотом відтиснуто: HOMERI / ILIAS / ALDVS / 1524.

НБУВ: Ald. 89.

IV 1525

58. XENOPHON.

Ξενοφωντος Απαντα τα ευριζκομενα. = Xenophontis Omnia quae extant ...

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, IV 1525).

[4], 87, [119] f.; 2°.

NB. Дата у колофоні mense Aprili M.D.XXV. Помилки у фоліації.

Бібліогр.: Renouard I.237.1; Adams X 4; Шамрай 2482.

Рукоп. маргіналії: лат. м., коментар до тексту; бібліогр. записи на форзаці: Primam ac proinde rarissimam hanc esse Xenophontis Graeci editionem Aldinam memorat Fabricius Biblioth. Graece Vol. II. p. 76.

Провенієнції:

1. A[ndreas] G[oldschmidt] D[antiscanus] 1545 (тисн. на оправі).

2. M. Casparis Perbandi Ao [16]57 (на тит. арк.).

3. Regia B 504 a (шифр).

4. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, лінійні, рослинно-антропоморфічні рамки, на горішній дошці відтиснуто: A.G.D. / 1545.

НБУВ: Ald. 39.

V 1526 — III 1527

59. PEROTTUS, Nicolaus.

In hoc volumine habentur haec: Cornucopiae sive Linguae Latinae com[m]entarij... recogniti atque... emendati. Index... dictionum omnium, quae in hisce Syrontini commentarijs, libris de lingua Latina et de Analogia M. Terentij Varronis, undeiginti librorum fragmentis Sexti Pompeij Festi, in compendijs Nonij Marcelli de proprietate sermonum continentur... Eiusdem Syrontini libellus, quo Plynij Epistola ad Titum Vespasianum corrigitur. Cornelij Vitelij in eum ipsum Syrontini libellum anno-

tationes. M. Terentij Varronis De lingua latina libri tres, quartus, quintus, sextus; eiusdem De analogia libri tres. Sexti Pompeij Festi undeuiginti librorum fragmenta. Nonij Marcelli Compendia... Additus [!] praeterea est longa dissertatio de generibus. Huc accedunt Castigationes in hunc ipsum Nonium... in Varronem et Festum... Michaelis Bentini opera. — [Var. B].

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, V 1526—III) 1527.

81, [1] f., 1436 col., [15] f.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXVII, а в колофонах: M.D.XXVI. mense Maio (col.1054); mense Septembri M.D.XXVI (col. 1436); mense Martio M.D.XXVII (f. ost.). — Var. B: фоліація правильна (cf. Adams).

Бібліогр.: Renouard I.245.1; Adams P 726; Minzloff 229; Шамрай 1957.

Дефект: втрачений арк. 82 (vacat).

Провенієнції:

1. Sum d. W [..., ?], (закреслено, XVI ст., на тит. арк.).
2. Ex libris M. Benij Girlis [?] (XVI ст., на тит. арк.).
3. S. W. (ексл. на тит. арк.).
4. Z Biblioteki Seminar: Połockiego (XIX ст., на тит. арк.).
5. Kowalewski (XIX ст., на тит. арк.).
6. Библиотека Киевской духовной академии, D III 3/132 (шифр).

Оправа: XVIII ст., картон, наріжники і корінець шкіряні.

НБУВ: Ald. 99.

VI 1527

60. ARISTOTELES.

[De anima.] Simplikiou Ypomnemata eis ta 3 biblia Aristoteloys Peri psyches ... = Simplicii Commentaria in tres libros Aristotelis de anima. Alexandri Aphrodisieii Com[m]entaria in librum De sensu et sensibili. Michaelis Ephesii Annotationes in librum De memoria et reminiscencia; De somno et uigilia; De somniis; De diuinatione per somnium; De motu animalium; De longitudine et breuitate uitae; De iuuentute et senectute et uita ac morte; De respiratione; De gressu animalium.

(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, VI) 1527. [4], 187 f.; 2°.

NB. Перший титул і текст гр. м. Видання містить також оригінальний текст Арістотеля. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXVII, в колофоні: ... mense Iunio.

Бібліогр.: Renouard I.247.5; Adams A 1752.

Дефект: втрачено арк. &&6; при реставрації надмірно обрізані береги книги з маргіналіями.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., гр. м., на арк. *3b: το σοφωτατο Σιμπλιηυ εις το περι ψυχης Αριζτοτελοζ; коментар до тексту лат. м.

Doctrina & virtute praestanti
 Dno Luca Eidenbergio in perpetuum
 amicitia fidei. Bartolomeo
 eo tempore Ludimagistro regularis-
 tissimo. dicit Johannes Burchardus
 di. 11. 6. Calend. Julij Anno salu-
 tatis humanae 1. 5. 6. 2

Gundling ad Heuman. pag. 272b. De his
 editionibus Aldinis: Man fact solis sicut
 In fin. concordia sicut alii mscpta. Inq. stat:
 unil fin sicut gar accurat quod dicitur sicut.

Coll. ij. m.

MACROBII IN SOMNIVM SCIPIONI-
 SIS EX CICERONIS. VI. LI-
 BRO DE REP. ERVDI-
 TISSIMA EXPLA-
 NATIO.

EIVSDEM Saturnaliorum Libri VII.

CENSORINVS De die natali, additis ex nonnullis
 exemplari nonnullis, quae desiderabantur.

Sum
 Danielis. Koyneri
 1687.

Joannis Langamius Var. Orationi:
 paratibus. Hic dicitur pro ij. m.
 sunt libri. totumque. 1. 1. 5

1687. Aldus Manucius

Записи XVI—XVII ст. Друкарський знак Альда (№ 61)

Провенієнції:

1. ПЕЧ. ОДЕСС. РИШЕЛЬЄВСЬКОГО ЛИЦЕЯ (ексл.).
2. Державна Бібліотека Одеса (печатка).
3. Музей книги ОЦНБ (печатка).

Оправа: XVIII ст., картон, "мармуровий" папір, наріжники і корінець із шкіри, на корінці на червоному тлі відтиснуто: BIBLION. Береги книги замальовані синьою фарбою.

ОДНБ: II 36359.

IV 1528

61. MACROBIUS, Ambrosius Theodosius.

Macrobbi In Somnium Scipionis ex Ciceronis VI libro de rep. eruditissima explanatio; eiusdem Saturnaliorum Libri VII. Censorinus De die natali ...

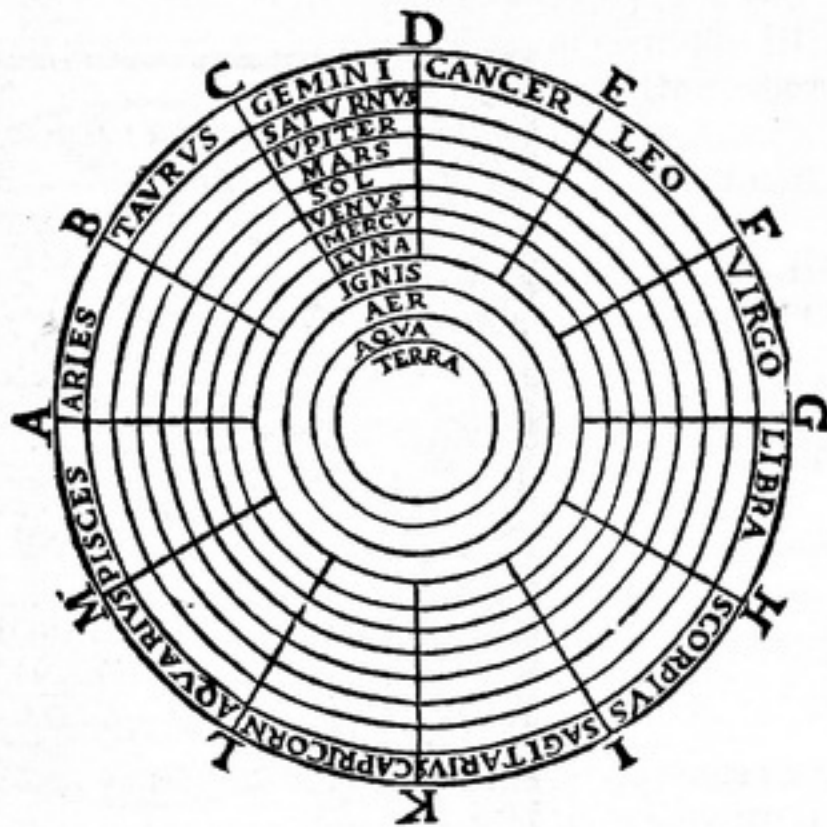
(Venetiis: in aedibus Aldi et Andreae Asvlani soceri, IV 1528. [16], 322, [2] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: M.D.XXVIII mense Aprili.

Бібліогр.: Renouard I.250.2; Adams M 62; Шамрай 1691.

Рукоп. маргіналії: XVII ст., лат. м., коментар до тексту, підкреслення. Автор: Даніель Гойновіус. Бібліографічні нотатки Ф.С. Вішлебена на форзаці: Gundling ad Neuman. pag

Hæc de solis magnitudine breuiter de multis excerpta
libauimus. sed quoniã septem sphaeras cælo diximus
esse subiectas, exteriore quaq; quas interius cõtinet am-
biente, longeq; à cælo omnes, & à se singulæ recesser-
unt: nunc quærendum est, cum Zodiacus unus sit, &
is constet cælo syderibus infixis: quemadmodum infe-
riorum sphaerarum stellæ in signis Zodiaci meare di-
cantur. Nec longum est inuenire rationem quæ in ipso
uestibulo excubat quæstionis. Verũ est enim, neq; solẽ,
lunam ue, neq; de uagis ullam ita in signis Zodiaci fer-
ri, ut eorum syderibus misceantur: sed in illo signo esse

Дереворит астрологічного змісту (№ 61, арк. 53)

2726. de his editionib[us] Aldinis. Man hält solche sehr rar. Ja sie werden so soch als M[anu]sc[ri]pta bezahlet: weil sie so gar accurat gedruckt sind.

Провенієнції:

I. Joa[n]nes Langanius Var. Octono. parochus Helspergen[sis] pro ij m[ar]c[is] hunc libru[m] co[m]parauit 1546 (на тит. арк.).

asseritur, ut parvipendendum ambitum fame uir fortis intelligat, quæ in tam paruo magna esse non poterit. quod doctrinæ propositum, non minus in sequentibus apparebit. QVINETIAM SI CVPIAT PROLES ILLA FVTVRORVM HOMINVM DE INCEPS LAVDES VNIVSCVIVSq; NOSTRVM A PATRIBVS ACCEPTAS POSTERIS PRODERE: TAMEN PROPTER ELVVIONES, EXVSTIONESq; TERRARVM, QVAS ACCIDERE TEMPORE CERTO NECESSE EST: NON MODO NON AETERNAM, SED NE DIVTVRNAM QVIDEM GLORIAM ASSEQVI POSSVMVS. Virtutis

Карта з видання А.Т. Макробія (№ 61, арк. 67)

2. Doctrina et virtute Praestanti D[omi]no: Lucae Edenbergio in perpetuum amicitiae foedus Bartenstenij eo tempore Ludimagistro vigilantissimo d[e]d[i]t Urbanus Burchardi. tt. 6 Calend: Julij Anno salutis humanae 1562 (на форзаці).

3. Sum Danielis Hoynovii A[nn]o 1687 (на тит. арк.).

4. Collectio Jablonoviana 1289 (шифр).

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, рамки рослинно-антропоморфічні з медальйонами святих всередині. Металеві застібки.

НБУВ: Ald. 40.

1533

62. SANNAZARIUS, Iacobus.

Actii Synceri Sannazarii De partv Virginis libri III; eivsdem De morte Christi lamentatio ... [et alia].

(Venetiis: in aedibus haeredu[m] Aldi et Andreae soceri), 1533. [4], 100 f.; 8°.

NB. Дата вид. на тит. арк.: M.D.XXXIII.

Бібліогр.: Renouard I.262.11; Adams S 331.

Провенієнції: v. № 18 (екз. а).

Оправлено разом з № 18 (екз. а).

НБУВ: Ald. 9 (2).

I 1533

63. Ovidius Naso, Publius.

[Opera selecta.] P. Ouidij Nasonis uita per Aldvm ex ipsius libris excerpta. Heroidvm epistolae; Amorvm lib. III; De arte amandi lib. III; De remedio amoris lib. II; De medicamine faciei; Nvx; Somnium; Pulex et Philomela ...

(Venetiis: in aedibus haeredvm Aldi et Andreae soceri, I 1533). [12], 172, [8] f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Ianuario M.D.XXXIII.

Бібліогр.: Renouard I.258.8 (II); Adams O 432; Cat. Bibl. Nat. 128, 561 nr 36; Minzloff 250; Шамрай 1914.

Провенієнції:

1. Achacius Czema Palatinus Pomeraniae (циноброю XVI ст., на тит. арк.).

2. Ex Bibliotheca Pokrzywiensi (XVII ст., на тит. арк.).

3. Ex lib. Cong. Miss. Dom[us] Vars. ad S. Crucem ex dono [...] Dnae Lesiowa Palatinae Mariaeburg[ensis] (XVII—XVIII ст., на тит. арк.).

4. Regia VI211b (шифр).

5. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVI—XVII, картон, шкіра брунатного кольору із золотом тисн., лінійні рамки, середники; береги тисн., позолочені, на корінці рослинний орнамент.

НБУВ: Ald. 42.

IX 1533

64. OVIDIUS Naso, Publius.

[Metamorphoses.] Quae hoc volumine continentvr: Annotationes in omnia Ouidij opera; Index fabularum et caeterorum, quae insunt hoc libro... ; Ouidij Metamorphoseon libri XV.

(Venetiis: in aedibus haeredvm Aldi et Andreae soceri, IX 1533). [32], 204 f.; 8°.

NB. Дата у колофоні: mense Septembri M.D.XXXIII.

Бібліогр.: Renouard I.258.8; Adams O 489; Cat. Bibl. Nat. 128, 560 nr 29; Шамрай 1914.

Дефект: втрачені початкові арк. a-d⁸.

Провенієнції:

Collectio Jablonoviana 1490 (шифр).

Оправа: XVIII ст., картон, синій папір, шкіряні корінець і наріжники.

НБУВ: Ald. 41.

III 1534

65. PRIAPEIA.

Diversorum veterum poetarum in Priapum Iusvs: P. V. M. Catalecta; Copra; Rosae; Cvlex; Dirae; Moretum; Ciris. Aetna. Elegia in Mecoenatis obitum et alia nonnulla, quae falso Virgilii creduntur. Argumenta in Virgilii libros et alia diversorum complura. Quae omnia nuper ... sunt emendata.

(Venetiis: in aedibus haeredum Aldi et Andreae soceri, III) 1534. [1] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXIII, в колофоні: mense Martio ...

Бібліогр.: Renouard I.263.2; Adams P 2085; Шамрай 718.

Оправа: XVII ст., картон, пергамен, на корінці на брунатному тлі відтиснуто золотом: VARI/ IN/ PRIAPVS.

НБУВ: Ald. 43.

III 1534

66. VALERIUS Maximus.

[Dicta et facta memorabilia.] Valerius Maximus nuper editus ...

(Venetiis: in aedibus haeredum Aldi et Andreae soceri, III) 1534. [16], 209, [2] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXIII, в колофоні: mense Martio ...

Бібліогр.: Renouard I.264.3; Adams V 104; Minzloff 256.

Дефект: втрачено арк. D4.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., нотатки на форзаці, лат. м., витяги з творів Валерія Максима.

Провенієнції:

1. Z dublikatów Biblioteki Czartoryskich (печатка).

2. Ex libris Josephi Comitis Koziobrodzki (ексл.).

3. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.); Львівський університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: картон, пергамен.

НБ ЛНУ: 186677 I.

V 1534

67. THEMISTIUS.

Τα του Θεμιστιου Ευφραδουζ Απαντα ... = Omnia Themistii opera hoc est Paraphrases et orationes. Alexandri Aphrodisiensis libri duo De anima et De fato vnvs ...

(Venetiis: in aedibus haeredum Aldi Manutii et Andreae Asulani, V) 1534.

[4], 172, [2] f.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXIII, в колофоні: mense Maio ...

Бібліогр.: Renouard I.265.4; Adams T 447; Харабадот 726; Шамрай 2340.

Екз. а

Провенієнції:

1. Bibliothecae Collegij Vilnensis Societ. IESV inscriptus Catalogo (XVIII).

2. Biblioth. Academ. Vilnensis (печатка).

3. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, блакитний папір, мармуровий.

НБУВ: Ald. 44.

Екз. б

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., гр. і лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Jacobi Rosinj (XVI ст.).

2. Sebastiani Felstinii (XVI ст.).

3. Бібліотека О.О. Василян у Львові.

Оправа: XVI ст., пергамен.

Оправлено разом з: 1. Alexander Aphrodisiensis: Quaestiones naturales. — Venezia: B. Zanetti, 1536. 2. Ioannes Philoponus: Contra Proclum de mundi aeternitate. — Venezia: B. Zanetti, 1535.

ЛНБ: Ст. IV. 21045/k.1.

VIII 1534

68. ISOCRATES.

[Orationes etc.] Isocrates nuper accurate recognitus et avctvs: Ἰσοκράτης = Isocrates. Ἀλκίδαμας = Alcidas. Горγιάς = Gorgias. Ἀριζτείδης = Aristides. Ἄρποκράτων = Harpocration.

(Venetiis: in aedibus haeredum Aldi Manutii et Andreae Asulani, VII) 1534.

115, [1] f.; 2°.

NB. На тит. арк. прізвища авторів гр. і лат. м. Текст гр. м. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXIII, в колофоні: mense Iulio ...

Бібліогр.: Renouard I.266.5; Adams O 245.

Дефект: горішня дошка оправи відокремлена від блоку книги.

Провенієнції:

1. Ex libris Petri Vallae Parisiensis; P. Duval (XVII ст., на тит. арк.).

2. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.);

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, лінійні рамки тисн. золотом, форзац з "мармурового" паперу.

НБ ЛНУ: 186893.

XI 1534

69. TACITUS, Cornelius.

[Opera.] Cornelivs Tacitvs exacta cura recognitvs et emendatvs ...
(Venetiis: in aedibus haeredvm Aldi Manvtii Romani et
Andreae Asvlani soceri, XI) 1534.

[12], 260 f.; 4°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXIII, в колофоні:
mense Novembri ...

Бібліогр.: Renouard I.269.9; Adams T 25; Minzloff 262;
Шамрай 2319.

Підкреслення в тексті.

Провенієнції:

1. Christoph Rantzaw (XVIII ст., на тит. арк.).

2. Волинський наук. музей (шифр).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, "мармуровий" папір рожево-брунатного кольору, корінець і наріжники із шкіри зеленого кольору. На корінці відтиснуто: CORNELIVS / TACITVS/

НБУВ: Ald. 45.

III 1535

70. IUVENALIS, Decimus Iunius.

[Satirae.] Iuvenalis. Persivs.

(Venetiis: in aedibus haeredvm Aldi et Andreae soceri, III 1535).
78 f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXV, в колофоні:
mense Martio ...

Бібліогр.: Renouard I.270.1; Adams J 777.

Провенієнції:

1. Z dublikat?w Biblioteki XX. Czartoryskich (печатка).

2. Ex libris Josephi Comitis Koziembrodzki (ексл.).

3. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE
ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.);
Львівський університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: пергамен.

НБ ЛНУ: 186666 I.

III 1535

71. LACTANTIUS, Lucius Caecilius Firmianus.

L. Coelii Lactantii Firmiani Divinarvm institvtionvm libri septem ... castigati et avcti; eiusdem De ira Dei liber I; De opificio Dei liber I; Epitome in libros suos, liber acephalos; Phoenix; Carmen de Dominica Resurrectione ... . Tertvlliani Liber apologeticus ...

(Venetiis: in aedibus haeredvm Aldi et Andreae soceri, III) 1535.

[12], 328, [16], 47, [45] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXV, в колофоні:
mense Martio ...

Бібліогр.: Renouard I.271.2; Adams L 22.

Рукоп. маргіналії: XVII ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Sum Josephi Aloysii Manfredi [?] Romani P. A., et Accad. Florent. Socii 1801 (на тит.арк.).

2. Державна Наукова бібліотека ім. В. Короленко. Харків (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, шкіра зеленого кольору, береги книги пофарбовані у червоний колір, тисн. золотом віньетки і назва на червоному тлі: LACTANTIUS / FIRMIANUS.

ХДНБ: 528305.

1540

72. PLINIUS Secundus, Gaius.

C. Plinii Secvndi Natvralis historiae secvnda pars.

(Venetiis: in aedibvs haeredvm Aldi et Andreae Asvlani soceri), 1540.

303, [1] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XL.

Бібліогр.: Renouard I.283.1; Cf. Adams P 1567 (P. 3).

Дефект: бракує останніх с., починаючи зі с. 300.

Провенієнції:

1. Ex Catalogo Stanislai Rogalscii (XVI ст., на тит. арк.).

2. Ex Libris Filareti Petkinski 1739 (на арк. aa2a).

3. Ex Bibliotheca Conventus Dobromiliensis Ordinis D. Basilij Magni Doct. Ecclesiae (XVIII ст., рукоп. і печатка).

4. Бібліотека ОО. Василіян Крехів (ексл.)

Оправа: XVI—XVII ст., брунатна шкіра, картон.

ЛНБ: Ст. I. 17549.

X 1540 —
III 1541

73. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tvllii Ciceronis Orationum uolumen primum [— tertium], in quo multa ... emendata.

(Venetiis): Pavlv Manvtivs (apvd Aldi filios), 1540—1541. — 3 vol.; 8°.

Vol. 1. — (X) 1540. — [4], 304 f.

Vol. 2. — (II) 1541. — [3], 281, [1] f.

Vol. 3. — (III) 1541. — [8], 271 f.

NB. Дата видання на тит. арк. vol. 1: M.D.XL., в колофоні: mense Octobri; vol. 2 — на тит. арк.: M.D.XLI., в колофоні: mense Februario.

Бібліогр.: Renouard I.287.8; Adams C 1855; IA 138.166; EDIT C 4309; Харабадат 184.

Дефект: у т. I пошкоджений тит. арк.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. і гр. м., коментар до тексту, підкреслення.

Провенієнції:

Бібліотека Митропол. 2054 (друк. ексл.)

ЛНБ: Ст. I. 21979.

1541 —
VIII 1541

74. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tullii Ciceronis De philosophia prima pars [- volumen secundum] ... [Scholia Pauli Manutii ...].

(Venetiis): Paulus Manutius ..., 1541 — (VIII) 1541. — 3 p.; 8°.

P. 1: ... id est Academicarum quaestionum editionis primae liber secundus, editionis secundae liber primus; De finibus bonorum malorum libri V; Tusculanarum quaestionum libri V. Quibus in libris, quae in alijs editionibus deprauata legebantur, multa sunt restituta. — (VIII) 1541. — [4], 251, [1] f.

[P. 2:] ... id est De natura deorum libri III; De diuinatione libri II; De fato liber I; De legibus libri III; De uniuersitate liber I. Q. Ciceronis De petitione consulatus ad Marcum fratrem liber, quae sunt omnia ... emendata. — 1541. — [3], 214 [i. e. 206], [31] f.

[P. 3]: Scholia Pauli Manutii, quibus Ciceronis philosophia partim corrigitur, partim explanatur ... — 1541. — [32] f.

NB. Дата видання на тит. арк. P. 1 — 3: M.D.XLI, в колофоні P. 1: mense Avgvsto...

Бібліогр.: Renouard I.290—291.3; Adams C 1749; IA 138.212 (P. 1), 138.213 (P. 2); EDIT C 4310; Шамрай 538.

Екз. а

Дефект: брак P. 2, в P. 1 під час реставрації надмірно обрізані береги книги з численними маргіналіями.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., коментар до тексту, підкреслення.

Провенієнції:

1. G. Varchini I. C. (XVII—XVIII ст., на тит. арк.).

2. Центральна наукова бібліотека ХДУ (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, штучний пергамен.

НБ ХНУ: 459224.5/с.

Екз. б

Дефект: тільки P. 2.

Рукоп. маргіналії: Бібліогр. записи Ф.С. Вішлебена на тит. арк.: Hanc inter optimas ex rarissimas editiones collocandam esse eruditi norunt. Accedunt in fine Pauli Manutii Scholia.

Провенієнції:

1. Rogerij Maccini (XVII ст., на тит. арк.).

2. Collectio Jablonoviana 407 (шифр).

3. Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (ексл.)

НБУВ: A1d. 46.

Екз. с

Дефект: тільки P. 2.

Провенієнції:

1. Josephi Remigij Manzoni die 7. Junij anno M.DC.XC.VII (на тит. арк.).

2. Центральна наукова бібліотека ХДУ (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, штучний пергамен.

НБ ХНУ: 459227.254/с.

1542

75. SPERONI degli Alvarotti, Sperone.

I dialogi di messer Speron Sperone ...

In Vinegia: (in casa de' figlivoli di Aldo), 1542.

[2], 176 f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLII.

Бібліогр.: Renouard I.300.8; Adams S 1565; Шамрай 2265.

Провенієнції:

Суперексл. з гербом Любич (XVIII—XIX ст.).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, червона шкіра із золотим тисн., на обох дошках лінійні рамки, суперексл. герб Любич. Форзац з паперу "павиче перо", береги позолочені, на корінці відтиснуто: DIALOGI / DI MESSER / SPERON / SPERONE / VINEGIA / 1542.

НБУВ: Ald. 47.

1543

76. VIAGGI.

Viaggi fatti da Vinetia alla Tana, in Persia, in India et in Constantinopoli con la descrizione particolare di citta, luoghi, siti, costumi et della Porta del Gran Turco ...

In Vinegia: (nelle case de' figlivoli di Aldo) 1543.

180 f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLIII.

Бібліогр.: Renouard I.305—306.7; Adams V 623; Minzloff 306.

Дефект: втрачені останні арк. Z1—Z4.

Провенієнції:

1. Ex libris Alphonsi Garbelis [?] S. R. I. [...] (XVI—XVII, обрізано під час реставрації).

2. Державна Наукова бібліотека Одеса (печатка)

Оправа: XIX ст., картон, "мармуровий" папір, корінець з темної шкіри, тисн. золотом: VIAGGI / ALDUS.

ОДНБ: IV 9719.

XI 1544

77. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tullii Ciceronis Epistolae ad Atticum, ad M. Brutum, ad Quintum fratrem ... correctione illustratae ... in quas ... Commentarij ... edentur auctore Paulo Manutio ... Venetiis: Pavlvvs Manvtivs ... (apud Aldi filios, XI) 1544.

[2], 333, [13] f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLIII, в колофоні: mense Novembri.

Бібліогр.: Renouard I.306.1; Adams S 1914; IA 138.353; EDIT C 4320; Minzloff 307.

Провенієнції:

1. BIBLIOTHEQUE DU PRINCE W. C. CZARTORYSKI (ексл. з гербом на форзаці).

2. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE Z DARU X. ADAMA CZARTORYSKIEGO 1923 (друк. наліпка на форзаці).

Оправа: XIX ст., картон, "мармуровий" папір, червона шкіра, на корінці золотом відтиснуто герб Чарториських і назва книги: CICERONE / EPISTOLAE / 1544.

НБ ЛНУ: 179555 I.

1545

78. ARIOSTO, Lodovico.

Orlando Fvrioso di messer Lodovico Ariosto et di piv aggivntovi ... piv di cinquecento stanze del medesimo avttore ...

In Vinegia: (in casa de' figlivoli di Aldo), 1545.

247, [1], 28 f.; 4°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLV.

Бібліогр.: Renouard I.317.15; Adams A 1663; IA 107.413; EDIT C 2604; Шамрай 112.

Провенієнції:

1. Regia VI A 632a (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, форзац з паперу "павине перо". На корінці відтиснуто золотом рослинний орнамент: ORLANDO / FVRIOSO.

НБУВ: Ald. 98.

1545

79. CICERO, Marcus Tullius.

Le epistole famig. di Cicerone tradotte ... con figvre proprie della lingva volgare, ristampate, ... riuedute, corrette.

(In Vinegia: in casa de' figlivoli di Aldo), 1545.

305, [1] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXXV.

Бібліогр.: Renouard I.318.17; Adams C 1981; IA 138.398; EDIT C 4329; Minzloff 326; Шамрай 552.

Провенієнції:

1. Ex libris Stanislai Mikoszewski emptus hic liber fl. 4 connotatus in catalogo libror. 1734 (на форзаці).

2. Ex Bibliotheca Francisci Mikoszewski C[omornici] G[rantiali] Z[ytomieriensis] 1780 23 Aprili (на форзаці); F. Mikoszewski A. 1800 (ексл. на тит. арк.).

Оправа: XVIII ст., картон, брунатна шкіра.

НБУВ: Ald. 95.

1545

80. FORTUNIO, Giovanni Francesco.

Regole grammaticali della volgar lingva di messer Francesco Fortvnio, nvovamente reviste et ... corrette.

(In Vinegia: nelle case de' figlivoli di Aldo), 1545.

[4], 41 [i. e. 47], [1] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLV.

Бібліогр.: Renouard I.312.3; Adams F 796.

Провенієнції:

1. Z dublikatów Biblioteki XX. Czartoryskich (печатка).
2. Ex libris Josephi Comitum Koziembrodzki (ексл.).
3. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE. ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.); Львівський університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: картон, корінець і наріжники з пергамену; на корінці золотом тисн.: FORT/REGO GRAM.

НБ ЛНУ: 186515 I.

1545

81. VIAGGI.

Viaggi fatti da Vinetia alla Tana, in Persia, in India et in Constantinopoli con la descrizione particolare di citt?, luoghi, siti, costumi et della Porta del Gran Tvrco ...

In Vinegia: (nelle case de' figliuoli di Aldo), 1545.

163, [1] f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLV.

Бібліогр.: Renouard I.317.13; Adams V 624; Minzloff 322.

Екз. а

Дефект: брак нижньої частини тит. арк. (з адресою вид.).

Провенієнції:

1. Z dublikatów Biblioteki XX. Czartoryskich (печатка).
2. Ex libris Josephi Comitum Koziembrodzki (ексл.).
3. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA WE LWOWIE, ZE ZBIORÓW JÓZEFA SABY HR. KOZIEBRODZKIEGO (ексл.); Львівський університет наукова бібліотека (печатка).

Оправа: картон, пергамен.

НБ ЛНУ: 186712 I.

Екз. б

Дефект: зірвана горішня дошка оправи.

Рукоп. маргіналії: вклеєний арк. з бібліогр. нотатками.

Провенієнції:

Одесской Публичной Библиотеки (ексл.).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, тисн. золотом лінійні рамки, ромбовидний середник. На корінці рослинний орнамент і назва: VIAGGI / DA VINETIA / ALLA TANA.

ОДНБ: IV 2226.

Екз. с

Рукоп. маргіналії: долучено арк. з бібліогр. нотатками.

Провенієнції:

1. Francesco Mainardi Ferrarese 1791 (на форзаці).
2. БИБЛИОТЕКА КНЯЗЯ ВОРОНЦОВА. ОДЕССА. Гасло: Semper immota fides (ексл. на форзаці).
3. Музей книги ОЦНБ (печатка)

Оправа: картон, пергамен, наліпка із чорної шкіри на корінці: BARBARO / VIAGGI/ALDO/1545.

ОДНБ: IV 9389.

1546

82. LIBURNIO, Niccolo.

Le occorrenze humane per Nicolo Liburnio composte. ...
(Vinegia: in casa de' figliuoli di Aldo), 1546.

[8], 147 [i. e. 146] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XXXXVI.

Бібліогр.: Renouard I.328—329.18; Adams L 653.

Дефект: втрачені арк. S7, S8, T1—T8, V1—V4.

Рукоп. маргіналії: вклеєно арк. з біогр. і бібліогр. нотатками про автора і його твір.

Провенієнції:

1. Ex libris Doctoris Med. Carolis Gob[...], Job[...?] (XVI, на пергамені).

2. Alexandrus Szemiot A MDCCCLXVI (на оправі); achete pour trois Cojoques (4 Кopeк) à Rome chez le vieux 60 quineite [?] de la place Trajano le 4 Juni 1866 A. Semiot (на форзаці).

3. Музей книги ОЦНБ (печатка).

Оправа: XVI—XVII ст., пергамен.

ОДНБ: II 7248.

VIII 1546

83. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tullii Ciceronis Epistolae familiares. Pavli Manvtii scholia ...
Venetiis: (apud Aldi filios, VIII) 1546.

CCLXVII, [45] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.XLVI, в колофоні: ...
mense Avgvsto.

Бібліогр.: Renouard I.325.7; Adams C 1644 (IX); IA 138.446;
EDIT C 4337; Харабадот 177.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., численні записи на форзаці.

Провенієнції:

1. 1551 Johannis Rottae sum vocatus nu [?] 16 (на форзаці).

2. Casparis Pirchner sum vocatus. 1560; Casparus Pirchner est possesor huius libri (на тит. арк.).

Іоанъ Товарницькій 1857 (на тит. арк.).

Бібліотека Русского Народного Дома во Львовe (ексл.)

Оправа: XVI ст., дошки, темна шкіра тисн. косими лініями.

ЛНБ: Ст. I. 17589.

[post 31 V] 1547

84. MANUTIUS, Paulus.

In Epistolas Ciceronis ad Atticum Pavli Manvtii commentarius ...

Venetiis: (apud Aldi filios), [post 31 V] 1547.

[6], 469 f.; 8°.

NB. Дата вид. на тит. арк.: M.D.XLVII.

Бібліогр.: Renouard I.333.1; Adams M 458; Minzloff 355;
Харабадот 525.

Дефект: втрачений останній арк.

Провенієнції:

BIBLIOTEKA GIMNAZYUM FRANCISZKA JÓZEFA WE
LWOWIE (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, "мармуровий" папір, ко-
рінець із шкіри тисн. золотом: MANVTIVS / IN CIC. AD /
ATTICVM / ALDVS / 1547.

ЛНБ: Ст. I. 21980.

1549

85. PLATO.

Platonos, Thoykydidoys kai Demosthenoy's Epitaphioi logoi =
Platonis, Thvcydidis et Demosthenis Fvnebres orationes.

Venetiis: apvd Aldi filios, 1549.

[92] f.; 8°.

NB. Перший титул і текст грецькою мовою. Дата видан-
ня на тит. арк.: MDXLIX.

Бібліогр.: Renouard I.350.14; Adams P 1461; Шамрай 2012.

Рукоп. маргіналії: XVII—XVIII ст., гр. і лат. м., коментар
до тексту, підкреслення в тексті.

Провенієнції:

1. Regia V 523b (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 48.

1550 —
VII 1550

86. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tyllii Ciceronis Orationvm pars I [— III] corrigente Pavlo
Manvtio ...

Venetiis: (apvd Aldi filios), 1550 — VII 1550. — 3 p.; 8°.

P. 1. — 1550. — 303 f.

P. 2. — 1550. — 281, [1] f.

P. 3. — (VII) 1550. — 271 f.

Бібліогр.: Renouard I.353.6; Adams C 1857; IA 138.616;
EDIT C 4368; Minzloff 382; Харабадат 185.

Дефект: P. 2 — тит. арк. пошкоджений з правого берега.

Провенієнції:

Библиотека Митропол. 2054 (ексл.)

ЛНБ: Ст. I.21980.

1550/1551

86A. CAMOTIUS, Johannes Baptista.

Commentariorum in primum metaphysices Theophrasti libri
tres, Graece.

(Venezia: apud Federicum Turrisanum) 1550/1551.

III, [1] f. 2o.

Бібліогр.: Renouard I.351.2; Adams C 463.

Провенієнції:

1. Sigismundi August regis Poloniae monumentum 1555 (су-
переклібрис).

2. Bibliothecae Collegij Vilnensis Societ: IESV inscriptus cat-
alogo (XVII ст.).

3. Biblioth. Academ. Vilnensis (печатка).

4. Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri (печатка).

Оправа: польська, XVI ст., дошки обтягнуті брунатною шкірою, тисн. ренесансним орнаментом, рамками з біблійними образами, на верхній дошці суперексл. польського короля Зигмунта Августа, а також: THEOPHRASTI OPERA / GRAECE / ET IOANI / BAPTIS / CAMOTII / IN EIVSDEM / METAPH / COMMENT. На спідній дошці: SIGISMVNDI / AVGUSTI / REGIS / POLONIAE / MONVMEN / TVM / 1555.

Оправлено разом з: Theophrastus. Opera. — Basel, 1541.

НБУВ: Роки 1838—1648, 1649. 33.1.13.

1551

87. ALUNNO, Francesco.

Le ricchezze della lingua volgare di M. Francesco Alunno da Ferrara sopra il Boccaccio novamente ristampate ... ricorrette et ampliate dallo istesso autore ...

In Vinegia (in casa de' figliuoli di Aldo), 1551.

220 f.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LI.

Бібліогр.: Renouard I.360—361.7; Adams A 843; IA 104.194; EDIT A 1307.

Ілюстр.: дереворит — портрет Франческа Алунно на тит. арк.

Дефект: тит. арк. пошкоджено з правого берега.

Провенієнції:

1. СТУРДЗОВСКАЯ БИБЛИОТЕКА (печатка).

2. Державна Наукова бібліотека Одеса (печатка).

Оправа: XVI ст., пергамен.

ОДНБ: XV 9994.

1551

88. ARISTOTELES.

Αριστοτελουζ παζαν λογικην ρητορικην, και ποιητικην πραγματειαν περιεχων τομοζ Α = Aristotelis omnem Logicam, Rhetoricam et Poeticam disciplinam continens tomvs I.

Venetiis: (apud Aldi filios : expensis ... Federici de Turrisanis, eorum auunculi, 1551).

[20], 679, [1] p.; 8°.

NB. Титул гр. і лат. м., текст гр. м. Дата у колофоні: M.D.LI.

Бібліогр.: Renouard I.358; Adams A 1733 (I); IA 108.218; EDIT A 2901 (I).

Дефект: пошкоджений тит. арк., брак початку до с. 96.

Провенієнції:

БИБЛИОТЕКИ ИСТОРИКО—ФИЛОЛОГИЧЕСКАГО ИНСТИТУТА КН. БЕЗБОРОДКО; Ніжинський Держпедінститут Бібліотека (печатки).

Оправа: картон, папір, наріжники і корінець із шкіри.

БНДПУ: EXIII/106.

1551

89. BEMBUS, Petrus.

Petri Bembi cardinalis Historiae Venetae libri XII ...

Venetiis: (apud Aldi filios), 1551.

PETRI BEMBI
CARDINALIS HISTO
RIAE VENETAЕ
LIBRI XII.

Cum privilegiis.
VENETIIS M. D. LI.

Титульний аркуш (№ 89)

[4], 203, [1] f.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LI.

Бібліогр.: Renouard I.364—365.17; Adams B 597; IA 116.419; EDIT B 1221.

Екз. а

Оправа: XVI—XVII ст., пергамен, береги кольорові.

НБУВ: Ald. 50.

Екз. б

Дефект: втрачені арк. *1, Еє4.

PETRI BEMBI RERVM VENE-
TARVM HISTORIAE
LIBER VII.

FODEM ferè tempore, quòd Vincentius Naldius Faentinus, magna in oppidi finibus gratia, omne studium, & diligentia adhibuisset, ut Faentia in deditionem, potestatemq; reip. redigeretur; et militiæ insignia cum veste aurea, auriq; libræ viginti sunt à patribus dono datæ, tum quinque in annos singulos constitutæ pensionis nomine, immunitate omnium rerum, quam hæredes eius sequerentur, addita: primis quoque proximi ordines militum belli tempore promissi: eius etiam propinquis quatuor uictus annuus attributus. neque multo post eadem honestates, donaq; totidem, quot in Vincentium Senatus contulerat, in Dionysium item Naldium eius cõsobrinum sunt collata. Aestate uero inita cum Guidus Vbaldus Iulii suafu Franciscum Mariam, sororis suæ filium, cui fuerat pater Ioannes Iulii frater Senogalliam obtinens, adoptauisset: eam adoptionem Iulius, de collegii sententia, magno studio comprobauit. quæ una quidem re suam in Venetos iracundiam iniustiore reddidit: cum uideri posset, quod illis iuris in Romanæ reip. oppida tam obstinate pernegaret, suis facile propinquis tribuisse. Maximilianus autem, suscepti paulo ante reip. apud Iulium patrocinii plane iam immemor, duos legatos Venetias misit, qui Senatum hortarentur, uti Iulio Faentiam atque Ariminum restitueret: eam in primis curam ad se spectare, suiq; esse muneris Romanæ reipub. Pontificisq; rerum procurationem: id si nolit, causam ad iudiciũ remittat: se curaturum, ut item ab Iulio remittatur: quòd si se arbitrum uelint eius disceptationis facere, se non recusaturum, & pro rei æquitate sententiam laturum. iis legatis Lauredanus, consulto Senatu, cum omnes eius rei causas, quas quidem Maximiliano ciuitatis legati antea ostenderant, enumerauisset; unum modo respondit, reip. ius illis in oppidis, satis esse clarum atque
notum

Сторінка з гравійованим ініціалом (№ 89)

Рукоп. маргіналії: бібліогр. нотатки XIX ст. на форзаці: олівцем — вихідні дані.

Провенієнції:

1. Одесская Городская Публичная Библиотека (печатка).
2. Музей книги ОЦНБ (печатка).

Оправа: картон, пергамен.

ОДНБ: V 8896.

1551

90. CICERO, Marcus Tullius.

Le epistole famigliari di Cicerone tradotte ... con figure proprie della lingua uolgare, ristampate di nuouo et ... ricorrette ... (In Vinegia: in casa de' figliuoli di Aldo), 1551.

305, [1] f.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LI.

Бібліогр.: Renouard I.363.12; IA 138.653; EDIT C 4375.

Провенієнції:

Волинський наук. музей (шифр).

Оправа: XVII—XIX ст., картон, папір "мармуровий" брунатно-рожевого кольору, корінець і наріжники зі шкіри. На корінці відтиснуто: CICERONE / EPISTOLE. Прим.: перевидання 1545 року.

НБУВ: Ald 49.

1551

91. DIO Chrysostomus.

Διωνοζ του Χρυζοζ τομου λογοι Π. = Dionis Chrysostomi Orationes LXXX ...

Venetiis: apud Federicum Turrisanum, [1551].

451, [5] f.; 8°.

NB. Друк. знак (ALDVS) на арк. Ala.

Бібліогр.: Renouard I.361—362.9; Adams D 500; IA 153.920; Minzloff 409a.

Провенієнції:

1. Steph. Delalande (XVI—XVII ст., закреслений, на тит. арк.).

2. Courtin 1711 (на тит. арк.).

3. Adlf. Sonny. Kioviae 1890 (на форзаці).

Оправа: XIX ст., картон, сірий "мармуровий" папір, на корінці на чорному тлі відтиснуто золотом: DIONIS / CHRYSOSTOMI / ORATIONES.

НБУВ: Ald. 88.

26 IX 1554

92. EGNATIUS, Ioannes Baptista.

Ioannis Baptistae Egnatii ... De exemplis illustrium virorum Venet[a]e ciuitatis atque aliarum gentium ...

Parisiis: apud Bernardum Turisanum ... in Aldina Bibliotheca: (excudebat suis typis Mauricius Menier ..., 26 IX) 1554.

[16], 334, [1] f.; 16°.

NB. Дата у колофоні: ... sexto Calendas Octobris. Друк. знак Альда на тит. арк.

Бібліогр.: Renouard II.274.1; Adams E 82.

Рукоп. маргіналії: різні записи на форзаці лат. м., бібліогр. нотатки XX ст., рос. м.

Провенієнції:

1. Ex Bibliotheca Codnensi Il[lustrissi]mi et Excell[entissi]mi IOANNIS COMITIS SAPIENA Supre. Cancell[ari]i M.D.L. (ексл. з родинним гербом Стріла на форзаці).

2. Ex libris Alexandri Sapieha Principis S.A. Varsavie donatis 1870.

3. ОДЕССКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ (ексл.).

Оправа: дошки, темно-брунатна шкіра, тисн. лінійні рамки, рослинний орнамент, медальйони на спідній дошці.

ОДНБ: V 2983.

1555

93. LIVIUS, Titus.

T. Livii Patavini Historiarum ab urbe condita libri qui extant XXXV ... a Carlo Sigonio emendati, cuius etiam scholia simul eduntur ...

Venetiis: apud Paulum Manutium ..., 1555.

[4], 478, 98, [40] f.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LV, плутанина у фоліації.

Бібліогр.: Renouard I.400.15; Adams L 1342; Minzloff 470.

Дефект: брак початку с. [1—4], замінений рукоп. копією; верхня дошка оправи відокремлена від блоку книги.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVIII ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Купл. у др. Кирилова 1936 р. за 30 р. С. М. [Сергій Маслов]: (на форзаці запис олівцем, його рукою запис помилок у фоліації).

2. Всенародна Бібліотека України ВУАН (печатка).

Оправа: дошки, обтягнуті брунатною шкірою.

НБУВ: Ald. 52.

[1555]

94. ORIBASIIUS.

Oribasii Sardiani Collectorvm medicinalivm libri XVII ... Ioanne Baptista Rasario interprete.

Venetiis: apud Paulum Manutium ..., [1555].

[8], 252 [i. e. 752] p.; 8°.

Бібліогр.: Renouard II.423.16—17; Adams O 268.

Провенієнції:

1. Thomas Th[et]mair [Thurmair?] Philos: Medic: Doctor (рукоп. наліпка на форзаці).

2. Центральная Научная учебная библиотека (печатка).

3. Центральна Наукова бібліотека ХДУ (печатка).

Оправа: XVI—XVII ст., пергамен.

НБ ХНУ: 459223 5/с.

1556

95. ACTUARIUS, Ioannes.

Actvarii Ioannis, filij Zachariae, Opera: De actionibvs et spiritus animalis affectib[us] eiusq[ue] nutritione lib. II; De vrinis lib. VII; Methodi medendi lib. VI ...

Parisiis: apud Bernardum Turrisanum ... in Aldina Bibliotheca: (excudebat Gvil. Morelivs ...), 1556.

[20], 408, 653, [3] p.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LVI.

Бібліогр.: Renouard II.277.6; Adams A 130; IA 100.508.

Дефект: брак частини II (після с. 408).

Провенієнції:

Центральна наукова бібліотека ХДУ (печатка)

Оправа: XVI—XVII ст., картон, пергамен.

НБ ХНУ: 195427.1078/с.

1556

96. PICCOLOMINI, Archangelus.

Archangeli Piccolhomini Ferrariensis In librum Galeni de humoribus come[m]mtarij [!] ...

Parisiis: apud Bernardum Turrisanum ... in Aldina Bibliotheca, 1556.

170, [2] f.; 8°.

NB. Друк. знак на тит. арк.

Бібліогр.: Renouard II.276.5.

Провенієнції:

Центральна наукова бібліотека ХДУ (печатка).

Оправа: XVI ст., пергамен.

НБ ХНУ: 459222 812/с.

[post 6 VII]
1556

97. SIGONIUS, Carolus.

Caroli Sigonii Fasti consvlares ac triumphi acti a Romvlo rege vsqve ad Ti. Caesarem; eivsdem in Fastos et triumphos ... commentarijs; eiusdem De nominibus Romanorum liber. — [Var. A].

Venetiis: apud Paulum Manutium ..., [post 6 VII] 1556.

16, 169 [i. e. 165], [1] f.; il.; 2°.

NB. Var. A: адреса вид. на обох тит. арк. як вище; помилка у фоліації (v. supra), початковий склад арк. T: T/ha. — "Commentarius" має власний тит. арк. Дати видання на обох тит. арк.: M.D.LVI. Присвячення до "Comment." датоване: pridie Non. Iulias M.D.LVI.

Бібліогр.: Renouard I.408.16; Adams S 1115.

Провенієнції:

1. Jo. Alberti Fabricii 1714 (на тит. арк.).

2. ПЕЧ. ОДЕСС. РИШЕЛЬЕВСКОГО ЛИЦЕЯ (ексл. на тит. арк.).

3. Державна Бібліотека Одеса (печатка).

4. Музей книги ОЦНБ (печатка).

Оправа: XIX—XX ст., картон, корінець зі шкіри тисн. золотом: CAROLI / SIGONII / FASTI / CONSULARE.

ОДНБ: V 18800.

[post 6 VII]
1556

98. Sigonius, Carolus.

Caroli Sigonii Fasti consvlares ac triumphi acti a Romvlo rege vsqve ad Ti. Caesarem; eivsdem in Fastos et triumphos ... commentarius; eiusdem De nominibus Romanorum liber. — [Var. C].

Venetiis: apud Paulum Manutium ..., [post 6 VII] 1556.

16, 169 [i. e. 165], [1] f.; il.; 2°.

NB. Var. C: адреса вид. на головному тит. арк. — як вище; на с. а1а: Venetiis, ex Officina Stellae Giordanis Zileti. "Commentarius" має власний тит. арк. Дати видання на обох тит. арк.: M.D.LVI.

Бібліогр.: Renouard I.408.16 (коментар).

Провенієнції:

1. А. Н. Брокман. 1795 (на тит. арк.).

2. Vorrae 1852 J. R. (олівцем на форзаці).

3. БИБЛІОТЕКИ ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКАГО
ИНСТИТУТА КН. БЕЗБОРОДКО; Ніжинський Держ-
педінститут Бібліотека (печатки).

Оправа: пергамен.

БНДПУ — В. VI / 1 No 12.

[post 6 VII]
1556

99. SIGONIUS, Carolus.

Caroli Sigonii Fasti consvlares ac triumphii acti a Romvlo rege
vsqve ad Ti. Caesarem; eiusdem in Fastos et triumphos ... com-
mentarijs; eiusdem De nominibus Romanorum liber. — [Var. D].
Venetiis: ex Officina Stellae Giordanis Zileti, 1556.

16, 169 [i. e. 165], [1] f.; il. 2°.

NB. Var. D: на обох тит. арк. адреса вид. як вище. "Com-
mentarius" має власний тит. арк. Дата видання на обох тит.
арк.: M.D.LVI.

Бібліогр.: Renouard I.408.16 (комент.)

Оправа: картон, корінець з пергамену.

БНДПУ: В. VI. I No 11.

1557

100. MANUTIUS, Paulus.

Antiquitatum Romanarum Pauli Manutii liber de legibus ...
Venetiis: [Paulus Manutius], 1557.

[4], LXXX, [2] f.; 2°.

NB. Друк. знак на тит. арк. Дата видання на тит. арк.:
M.D.LVII.

Бібліогр.: Renouard I.416.18; Adams M 473.

Дефект: книга зіпсована водою.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Ex Libris Andreae Dunin. Numer 12do (XVII—XVIII ст.
на арк. Y2b).

2. Ex Libris Bibliothecae Collegii Charkoviensis (поаркуше-
вий рукоп. XVIII ст., арк. II—IV).

3. Центральна Наукова бібліотека ХДУ (печатка).

Оправа: XIX ст., картон, тканина з мішковини.

НБ ХНУ: 219442.

1557

101. MANUTIUS, Paulus.

Commentarius Pavli Manvtii in Epistolas M. Tvllii Ciceronis
ad M. Iunium Brutum et ad Q. Ciceronem fratrem. — [Var. B].
Venetiis: [Paulus Manutius], 1557.

[10], 144 f.; 8°.

NB. Var. B: f. B2 описаний правильно як B2. Друк. знак
на тит. арк. Дата видання на тит. арк.: M.D.LVII.

Бібліогр.: Renouard I.413.10; Adams M 466; Minzloff 496.

Дефект: брак кінця від арк. V4, ушкоджені арк. S7, S8,
T1-T8, V1—V3, оправа не збереглася.

НБУВ: Ald. 73.

Гравійований
ініціал (№ 101)

An Vopiscus cognomen fuerit .

ITIO corporis, ut Vopiscus, Panfa.) Vopiscus ante
 ▼ fuit prænomen, ueteribus grammaticis auctoribus, &
 quidem Iuliorum. cognomen autem fuisse rep. stante
 probandum est.

Vnde Cæsaris cognomen ductum sit. et de nu-
 mismatis cuiusdam Cæsaris interpretatione.

ILLVD non prætermittam, Cæsarem non ab ute-
 ro cæso dictum, quod multis uideo placere, sed
 I quòd ait Seruius, & Spartianus, ab elephanto pri-
 mum cæso. nam lingua Punica Cæsar elephas dice-
 batur. Quare in quibusdam argenteis nummis
 apud me uidere est, ab altera parte elephantem cum hac inscri-
 ptione, CAESAR, ab altera autem instrumenta, quibus ele-
 phantos Romani perimebant.)

Numum illum, cuius ipse meminit, ego accurate effingendum
 curavi, ut omnes homines eius indutriam in Romana antiqui-
 tate illustranda cognoscerent. sunt enim eiusmodi numi mul-
 ti cum apud alios, tum apud clarissimum, & humanissimum
 uirum Andream Lauredanum patricium Venetum. quanquam
 quæ ille ad hunc numum interpretandum attulit, ea à multis
 huius

Медальйони (№ 102)

[post 5 IX] 1557

102. SIGONIUS, Carolus.

Caroli Sigonii Emendationum libri duo ...

Venetiis: [Paulus Manutius, post 5 IX] 1557.

[12], 159 [i. e. 157] f.; il.; 4°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LVII. Друк. знак на
 тит. арк. Численні помилки у пагінації.

Бібліогр.: Renouard I.415.16; Adams S 1114; Minzloff 490.

Рукоп. маргіналії: на форзаці бібліогр. нотатки Ф.С. Віц-
 лебена: Opus doctum, rarum; editio Aldina: recus. in Gruteri
 Face Artium, Vol. 11.

Провенієнції:

1. Commendato dedit Thomas Haersoll (XVI ст., на форзаці).

2. Arnoldus ab haersolte 8 fl. (? , XVI ст., на форзаці і тит. арк.).

3. Ex donatione Ludberti ccl. (?) Vlgeri (XVI ст., на тит. арк.).

4. Philebertus Vlgher eis αχευεια χρονο... (XVI ст., на тит. арк.).

5. Hunc in sui memoriam cognatus cognati Joanni a Rechten in Rechten et Bredenhorst dono dat P. Vlgher de Nordick (XVI—XVII ст., на тит. арк.).

6. Sum Danielis Wegnern emt[us] Franequerae 1651. 12 ст. (на тит. арк.).

7. Collectio Jablonoviana 1230 (шифр).

Оправа: XVI ст., картон, брунатна шкіра, тисн. золотом.

НБУВ: Ald. 51.

1558

103. CATULLUS, Caius Valerius.

[Carmina.] Catvllvs et in evm commentarivs M. Antonii Mvreti. Ab eodem correcti et scholiis illustrati Tibvllvs et Propertivs.

Venetiis: (apud Paulum Manutium), 1558.

147, [1]; 57, [1]; 93, [2] f.; 8°.

NB. Частини видані разом (містять вірші Тібулла і Пропертія), мають власні тит. арк. Прізвище друкаря у вихідних даних на тит. арк. розділів. Дата видання на всіх тит. арк.: M.D.LVIII.

Бібліогр.: Renouard I.420.11; Adams C 1146; IA 134.478; EDIT C 2339.

Екз. а

Оправа: XVIII ст., картон, світло-брунатна шкіра, реставрована. Форзац з блакитного "мармурового" паперу. На корінці відтиснуто на зеленому тлі золотом: CATVLLVS / CVM COMM./ MVRETI.ALDVS / 1558.

НБУВ: Ald. 54.

Екз. б

Провенієнції:

1. Jan Konieczpolskij (XVII ст., на тит. арк.).

2. Regia V 1079 с (шифр).

3. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

НБУВ: Ald. 54a

1558

104. LIVIUS, Titus.

T. Livii Patavini Historiarum ab urbe condita libri qui extant XXXV ... a Carlo Sigonio emendati, cuius etiam scholia simul eduntur ...

Venetiis: apud Paulum Manutium ..., 1558.

[4], 478, 98, [40] f.; 2°.

NB. плутанина у фоліації. Видання від 1555 р. з датою на тит. арк. перероблена штампом на M.D.LVIII.

Бібліогр.: Renouard I.424.17.

Дефект: брак частини 2 (Caroli Sigonii Scholia ...).

Рукоп. маргіналії, записи: XVI ст., гр. і лат. м., коментар до тексту, витяг із творів античних авторів Плінія, Плутар-

T. LIVII PATAVINI,

historiarum ab urbe condita,

LIBRI, QUI EXTANT,

X X X V.

CVM VNIVERSAE HISTORIAE

EPITOMIS,

A CAROLO SIGONIO EMENDATI:

Cuius etiam scholia simul eduntur, quibus iidem libri,
atque epitomae partim emendantur, partim
etiam explanantur.

Dux progreſſu ſi ducitur in ſenſu, cuius auspicijs bellum gerit.

*Inueneri exerci-
tum, ut in hacten
addiderit.*

*Plebesius homo dicitur, qui
e gente plebeia est. et
patru: de plebe aut
et tu, qui non
est i ſenatu
ordine.*

*Index est, qui ſunt
bras alij ſarmentis,
minus ipſe est cauſis,
indias, inueniunt
propoſita.*

*Comitales dies, ut
quibus ſapientia dicitur, quod
non ſunt propoſiti ad ſuſtra
que ferenda, uti aliqui
ſeruiti cauſis dicitur, pp
quas non ſunt, ut ſunt
quibus & Latine. Varro
lib. 1.*

*Populus vero plebe apud
ſunt ſapientia, ut lib. 2.
fol. 209. e. praeterquam cum
de uoluntate ſentit agitur,
a quibus patet exerciti e.
vult: quod tunc reſert
lib. 2. ſuſtra autem uoluntate
in ſenatu est. fol. 209. d. d.
fol. cauſis uoluntate re.
fol. lib. 1. cap. 27.*

*MAIORIS uicis 1712.
et, ut contra angustia
reſert: tunc non reſert.
et ſunt uoluntate magis de
cauſis.*

*Centurias non exſtere, ut apud
ſunt centurias legitima ſuſtra
non cauſis: fol. 169. a.*

*Obrogare legem, non est tollere
legem ſeruiti ſed omnia abrogare di-
cunt: ſed nonam legem ferre, inferunt
de uoluntate legi cauſa.*

*Optima ſpolia progreſſu et diuina,
que dux dux dicitur.*

*Ad exercitum et, in exercitu manere,
et dicitur, ſeruiti ducendi genere il.
ſunt de Imperatore, hoc uero de uoluntate
ſunt. fol. 211. d.*

*Coire in ſenatu, plus dicitur, ut apud
ſunt. tunc cauſis dicitur.*

VENETIIS, M. D. L VIII.

Apud Paulum Manutium, Aldi F.

Cum priuilegio Pontificis Maximi,
& Senatus Veneti, ad annos X X.

*ſunt, in ſenatu: ut ſunt,
ut aliqui non ſunt.
uoluntate, ſi ſunt uoluntate
idem non cauſis, tunc
progreſſu dicitur.*

*ſunt uoluntate et uoluntate. tunc cauſis
ſunt. ut ſunt uoluntate, tunc cauſis
ſunt. ut ſunt uoluntate, tunc cauſis.*

Титульний аркуш Історії Тита Лівія з друкарським знаком і маргіналіями XVI—XVII ст. (№ 104)

ха, Валерія Максима, Аппіанія та ін. На форзаці розписані родоводи Волюзія Валерія, Корнелія, Руфія, Фабія Вібулія-нія, Фульвія Флавія, Клавдія Красса та ін. Підкреслення в тексті.

Провенієнції:

1. *Dono Nobiliss. et ingeniosiss. Ioannis Redigerj, amicj f[rat]ris obseruandj Bitur. Gallor. mense Iun. Anno d[omi]nj 1561 [= Thomas Rediger] (на тит. арк.).*

2. Regia V 1695g (шифр).

3. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, форзац із паперу "павине перо", на корінці рослинний орнамент і напис відтиснуто золотом: T/LIVII/ PATAVINI.

НБУВ: Ald. 75.

1558

105. PTOLEMAEUS, Claudius.

Ptolemaei Planisphaerivm. Iordani Planisphaerivm. Federici Commandini Vrbinatis In Ptolemaei Planisphaerivm commentarijs ...

Venetijs: [Paulus Manutius], 1558.

[4], 37, [1]; 28 f.; il.; 4°.

NB. "Commentarius" F. Commandini має власний тит. арк. Дереворит з фірмовим знаком друкаря і дата видання на обох тит. арк.: M.D.LVIII.

Бібліогр.: Renouard I.417.4; Adams P 2242; Minzloff 516.

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, золоте тисн. на корінці.

Оправлено разом з: 1. *Commandinus, Federicus: De centro gravitatis solidorum. Bologna: A. Benacius, 1565.* 2. *Archimedes: De iis quae vehuntur in aqua. Bologna, A. Benacius, 1565.*

НБУВ: Ald. 80 (1).

[non ante XI]
1558

106. FALETUS, Hieronymus.

Orationes XII Hieronymi Faleti: I. In funere Sigismundi, Poloniae regis; II. Ad equites Polonos in coronatione Augusti, Sigismundi filii, Poloniae regis; III. In funere Hippolyti Estensis cardinalis ...

Venetijs: [Paulus Manutius], 1558.

97, [13] f.; 2°

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LVIII. Dedic. (датована: mense Nouembri M.D.LVIII): *Ad Sigismvndvm Avgvstvm ... regem Poloniae.*

Бібліогр.: Renouard I.420.10; Adams F 131.

Провенієнції:

BIBLIOTH. PALAT.VINDOBON. Dupl. (ексл.на форзаці).

Оправа: пергамен, лінійні рамки відтиснені золотом, береги позолочені.

НБУВ: Ald. 53.

1559

107. CICERO, Marcus Tullius.

Ciceronis De oratore libri III; Orator; De claris oratoribus, cum correctionibus Pauli Manutii.

Venetiis: [Paulus Manutius], 1559.

144 f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LIX. Друк. знак на тит. арк.

Бібліогр.: Renouard II.3.7; Minzloff 543.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту.

Оправлено разом з: Cicero, M. T.: Rhetoricum ad C. Herennium libri III ... . Venezia, [P. Manutius], 1559. v. № 109.

ОДНБ: 11947.

1559

108. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tullii Ciceronis Orationum pars I [— III] cum correctionibus Pauli Manutii.

Venetiis: [Paulus Manutius], 1559. — 3 р.; 8°.

P. 1. — [4], 323, [1] f.

P. 2. — [3], 295, [1] f.

P. 3. — [3], 291 f.

НВ. На тит. арк. дереворит з фірмовим знаком друкаря. Дата видання на тит. арк.: M.D.LIX.

Бібліогр.: Renouard II.3.7; Adams C 1859; EDIT C 4430.

Дефект: тільки P. 1.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

BIBLIOTHECA ZAHINIECKA (ексл. на форзаці).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, пергамен, на корінці чорна шкіряна наліпка з тисн. золотом: CICERONIS / ORATIONES / ALDUS 1559.

НБУВ: Ald. 78.

1559

109. Pseudo—CICERO.

Rhetoricorum ad C. Herennium libri III incerto auctore. Ciceronis De inuentione libri II; Topica ... ; Oratoriae partitiones, cum correctionibus Pauli Manutii.

Venetiis: (apud Pavlum Manutium ...), 1559.

184 f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LIX.

Бібліогр.: Renouard II.3.7; Adams C 1684 (I); IA 138.923; EDIT C 4431; Minzloff 543.

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

1. Lean. marg. codex et eius amicorum (XVI ст., на тит. арк.).

2. Одесской Публичной Библиотеки (ексл. XIX ст.); Музей книги ОЦНБ (печатка).

- Оправлено разом з: Cicero, Marcus Tullius: De oratore. Venezia, P. Manutius, 1559. (v. № 107).
Оправа: картон, пергамен.
ОДНБ: VI 1947.
- 1559**   **110. MANUTIUS, Paulus.**
Pavli Manvtii In Orationem Ciceronis pro P. Sextio commen-
tarius ...
Venetiis: (apud Paulum Manutium ...), 1559.
166, [2] f.; 8°.
NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LIX.
Бібліогр.: Renouard II. 3. 8; Adams C 1895; Minzloff 545.
Дефект: втрачена оправа, відокремлені арк. a1, X2—X8,
пошкоджені з берегів арк. 26—80.
Провенієнції:
Ex Bibl. [Adami. com.] Chreptowicz (ексл. на тит. арк.).
НБУВ: Ald. 93.
- 1559**   **111. PLINIUS Secundus, Gaius.**
C. Plinii Secvndi Natvralis historiae libri trigintaseptem a
Paulo Manutio ... emendati. Castigationes Sigismvndi Gelenii.
Index plenissimvs.
Venetiis: apud Paulum Manutium ..., 1559.
[14] f., 976 col. [84] f.; 2°.
NB. Дата видання на головному тит. арк.: M.D.LIX. —
"Index" має власний тит. арк. з датою: 1558.
Бібліогр.: Renouard II.2.2; Adams P 1575.
Провенієнції:
1. D. Ferdinandi Ughelli, Abba[tis ...] (? , XVII ст., на тит. арк.).
2. A. S. (ексл. на форзаці).
Оправа: XVIII ст., реставрована, картон, "мармуровий"
папір, корінець і наріжники з пергамену. На корінці бру-
натні шкіряні наліпки з тисн. золотом: PLINII / NATVR-
ALIS / HISTORIAE / VENETIIS / ALDI/1559.
НБУВ: Ald. 55.
- 1560**   **112. BOLZANIUS, Urbanus.**
Vrbani Bolzani Bellvnensis Grammaticae institvtiones ad
Graecam linguam a mendis ... uindicatae. — [Var. B].
Venetiis: [Paulus Manutius], 1560.
322 f.; 8°.
NB. Var. B: фоліація правильна (виправлена). Дереворит
з фірмовим знаком друкаря на тит. арк. Дата вид. на тит.
арк.: M.D.LX.
Бібліогр.: Renouard II.9.4; Adams B 2367 (var. A); EDIT
2927 (var. A).
Провенієнції:
1. Porphyrii Skarbek Ważynski Hieromonachi Basiliani Ru-
theni (XVIII ст., на тит. арк.).

Дереворит (№ 114, арк. 1)

2. Applicatus bibliothecae Coll. Vlodimir. S. Bas. M. (XIX ст., на тит. арк.).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 56.

1560

113. MANUTIUS, Paulus.

Epistolarum Pauli Manutii libri III; eiusdem quae Praefationes appellantur.

Venetis: [Paulus Manutius], 1560.

[8], 168, [4], 169—229, [3] f.; 8°.

НВ. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк. Дата видання на тит. арк.: M.D.LX.

Бібліогр.: Renouard II.11.12; Adams M 484; Minzloff 575.

Дереворит (№ 114)

Рукоп. маргіналії: бібліогр. нотатки Ф.С. Вішлебена на тит. арк.: *Accurata ex perrara editio; uti Aldinae omnes.*

Провенієнції:

1. *Collectio Jablonoviana 1298* (шифр).

2. *Bibliotheca Universitatis St. Vladimiri* (печатка); Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (ексл. на тит. арк.).

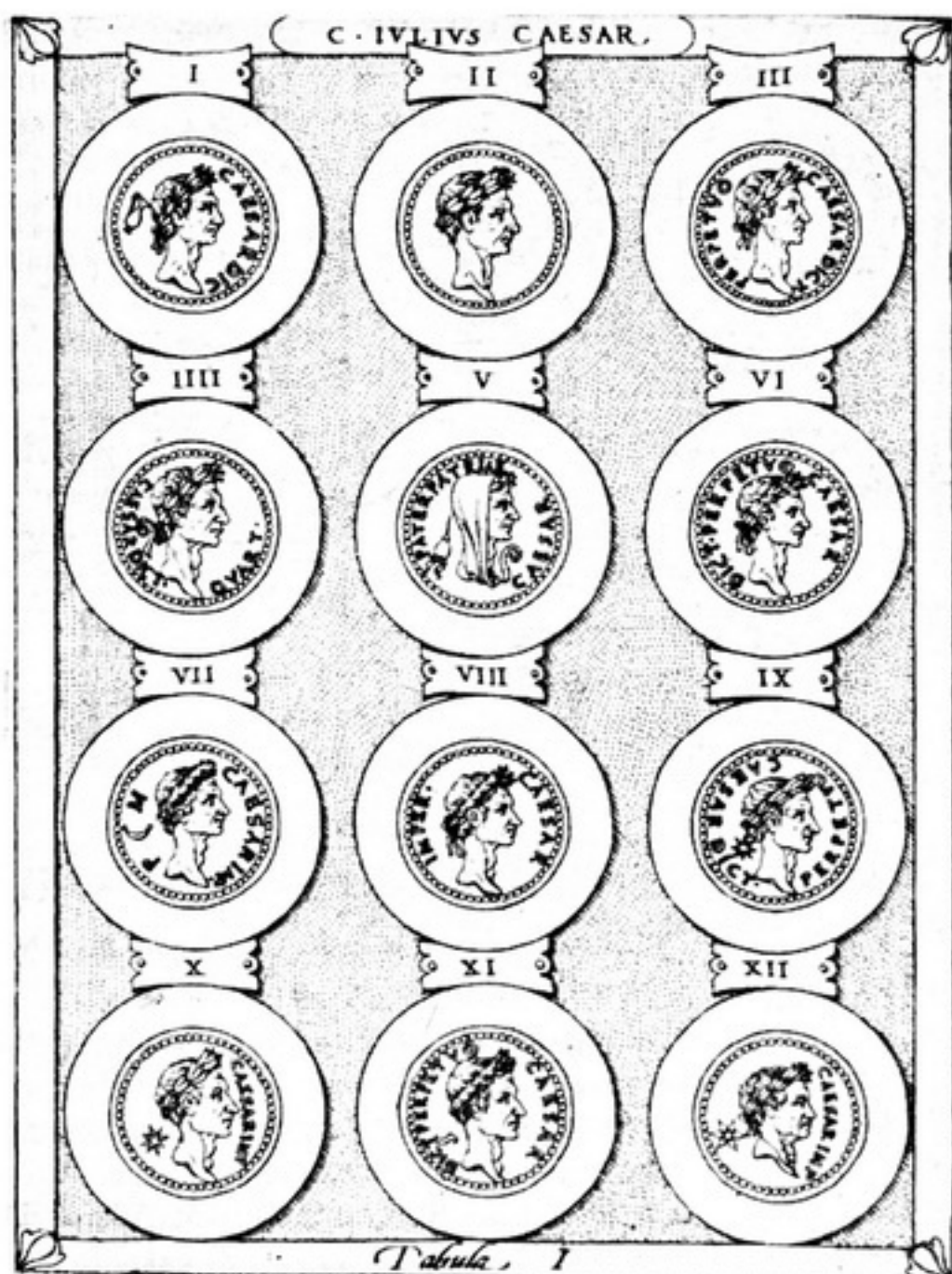
Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 57.

1560

114. VICO, Enea.

Ex libris XXIII Commentariorum in vetera imperatorum Romanorum numismata Aeneae Vici liber primus.

Медальйони (№ 114)

Venetiis: [Paulus Manutius], 1560.

[6], 9–130, [14] р., VIII, [2] tab.; 4°.

НВ. Друк. знак на арк. R2b. Дата видання на тит. арк.: M.D.LX. Тит. арк. штрихований, 8 нумізматичних таблиць, мідерити на арк. 4b (зображення Гая Юлія Цезаря), вклеєна гравюра між с. 76 і 77 (зображення речей побуту), грав. ініц., кінцівки. Мідерити виконані автором.

Бібліогр.: Renouard II.12.17; Adams V 637.

Провенієнції:

Вол. Губ. Комит. охрани памяти. иск. и старины (штамп).

Оправа: пергамен.

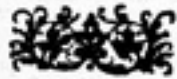
НБУВ: Ald. 59.

[post 5 III]
1560

115. DIONYSIUS Halicarnassensis.

Dionysii Halicarnassei De Thvcydidis Historia iudicivm
Andrea Duditio Pannonio interprete ...

& XIII. Verriarū VII. & epist. ad Trebatium, ex Caesaris Com-
memoriorum lib. V. Plutarcho in Tiberio Gracco, & Suetonio
in Augusto cap. XXXVI. cognoscimus. Neque tantum Romanam
hoc fuisse indumentum, verum etiam Hispanorum, apud Liliam,
& Strabonem in tertio legas; Gallicum apud Ciceroem pro
Foucio, & Germanicum apud Tacitum de Moribus Germano-
rum libello, de quo & Tranquillus in Caesare cap. LII. Quare
cum gregale fuisset sagum, & commune barbaris, non absurde
dicere possumus etiam Asiaticam fuisse vestimentum. Hispani-
ce hoc haud esse trophaeum, ex Dionis historia certissimum, si-
quidem ille scribit libro XIII. Caesarem Pyramis iuga, cum de
Pertho & Afranio ex Hispania in Italiam victor rediret, minime
trophaeum statuisse voluisse, verentem calumniam: nam pro si-
mulo facto Pompeium olim non laudatum fuisse noverat. De Gal-
lis, Germanis, Alexandrianis, Africis possem suspicari, si ca-
luniam scriptoris testimonio probare possem. quippe Dionis au-
dientia suffragari meae sententiae, hanc trophaei notam ad illud
de Pharnace etiam spectare, itaque Victoriae effigiem in alte-
ra nummi parte expectant.

IN PRO.

IN PROVINCIAE PONTI
CAPITIS.
TROPHAEI NOTAS

COMMENTARIUS.

Si etiam nunc Venetijs apud Antoniam
Calpurniam, Senatorij ordinis, alter argen-
teus nummus in aucto trophaeo, secus, &
his litteris inscriptus: CAESAR. in pro-
xi-
mo latere mulieris decorae faciem conti-
nens, quae, fortasse, Ponti provinciae
straginem diademate rotundam, & ex
acantho coronatam, declarat, quae bo-
re Pontici triumphus in Pharnacem apparatus fuisse, huius in li-
bris, ubi de Caesaris triumphis agitur, ostendi. De fecore
autem verba feci inferius in numismate XIII. de diademate
vero in nummis Antoniae Claudij matris, in meo de Augustu-
rum mulierum vitis libro, pertractavi.

H DE IV.

Розворот книги, гравійовані кінцівки, ініціали (№ 114)

Venetiis: [Paulus Manutius, post 5 III] 1560.

[94] f.; 4°.

NB. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк.

Дата видання на тит. арк.: M.D.LX.

Бібліогр.: Renouard II.F15; Adams D 638; IA 154.242;
Minzloff 574.

Провенієнції:

BIBLIOTH. PALAT.VINDOBON. Dupl. (ексл. на форзаці).

Оправа: картон, пергамен; на корінці на чорному тлі:
DIONIS / HALICA.

НБУВ: Ald. 58.

1561

116. MANUTIUS, Paulus.

Commentarius Pavli Manvii in Epistolas Ciceronis ad Atticum ...

Venetiis: [Paulus Manutius], 1561.

429, [9] f.; 8°.

NB. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк.

Дата видання на тит. арк.: M.D.LXI.

Бібліогр.: Renouard I.17.12; Adams M 461; Minzloff 590.

Рукоп. маргіналії: бібліогр. нотатки на форзаці.

Провенієнції:

C. R. BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS LEOPOLIENSIS
(ексл.); наліпка: EX BIBLIOTHECA CAESAREO—REGIAE
UNIVERSITATIS LEOPOLIENSIS.

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, брунатна шкіра, форзац з паперу "павиче перо", корінець тисн. золотом орнамент, на червоній наліпці із шкіри: P. MANVTIVS / IN EPISTOLAS / CICERONIS / AD ATTICVM.

НБ ЛНУ: 40521.

1562

117. AMBROSIUS, s.

De virginitate opvscvla sanctorvm doctorvm Ambrosii, Hieronymi et Avgvstini ... emendata ...

Romae: apud Paulum Manutium, 1562.

109, [7] f.; 4°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXII.

Бібліогр.: Renouard II.24.7; Adams A 950; IA 104.682.

Провенієнції:

Joan[n]es P. Stroganoff S. P. B. (XIX ст., на форзаці).

Оправа: XVI ст., пергамен, шкіряні зав'язки.

Оправлено разом з: Gregorius Nissenus: De virginitate. Roma, P. Manutius, 1562. (v. № 119).

НБУВ: Ald. 60 (I).

1562

118. CATULLUS, Gaius Valerius.

[Carmina.] Catvllvs et in evm commentarivs M. Antonii Mvreti. Ab eodem correcti et scholiis illustrati Tibvllvs et Propertivs.

Venetiis: [Paulus Manutius], 1562.

152, 56, 93 f.; 8°.

НВ. Частини які містять твори Тібулла і Пропертія мають власні тит. арк. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк. Дата видання на всіх тит. арк.: M.D.LXII.

Бібліогр.: Renouard II.27.18; Adams C 1150; IA 134.482; EDIT C 2340; Minzloff 604.

Екз. а

Оправа: XVIII ст., картон в пергамені, на обох дошках відтиснені золотом лінійні рамки, суперексл., герб Любич: береги позолочені. На корінці на червоному тлі відтиснуто золотом: CATULLUS / TIBULLUS / PROPERTIUS / VENETIIS 1562 / ALDUS.

НБУВ: Ald. 61.

Екз. б

Рукоп. маргіналії: бібліогр. записи XVIII ст. бібліотекаря книгозбірні Яблоновського на тит. арк.: Vogti[us] Catal. Libror[um] Rarior[um], praefat. Regula IV. Rari, inquit, et rarissimi omnium recte sentientium iudicio, sunt: Libri Autorum veter[um], editi studio praestantior[um] Saeculi XVI. Typographorum, Manutiorum, Juntarum, Stephanor[um], etc.

Провенієнції:

1. Regia V1081a (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 61 а.

- 1562**   **119. GREGORIUS Nyssenus, (s.).**
 Gregorii Nyseni Liber de virginitate a Petro Galesinio conuersus.
 Romae: apud Paulum Manutium, 1562.
 [8], 90, [2] p.; 4°.
 NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXII.
 Бібліогр: Renouard II.23.6.
 Оправлено разом з: Ambrosius, s.: De virginitate opvscvla ...
 Roma, P. Manutius, 1562. (v. № 117).
НБУВ: Ald. 60 (2).
- 1564**   **120. CALEPINUS, Ambrosius.**
 Ambrosii Calepini Dictionarium, in quo restitvendo atqve
 exornando haec praestitimvs ... ; Additamenta Pauli Manutij ...
 Venetiis: apvd Pavlvn Manvtivm ..., 1564.
 [458] f.; 2°.
 NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXIII.
 Бібліогр.: Renouard I.31.8; IA 129.471; EDIT C 434.
 Дефект: втрачено останній арк.
 Провенієнції:
 Библиотека Митрополита Андрея Шептицького 425 (ексл.,
 герб).
 Оправа: XVIII—XIX ст., картон, "мармуровий" папір, ко-
 рінець із брунатної шкіри, на якому золотом відтиснуто:
 AMBROZII / CALEPINI / DICT.
ЛНБ: IV Ст. 20. 422.
- 1564**   **121. CICERO, Marcus Tullius.**
 Ciceronis De oratore libri III; De optimo genere oratorum;
 De claris oratoribus. Scholia Pavli Manvtii. [Orator].
 Venetiis: [Paulus Manutius], 1564.
 272, [26] f.; 8°.
 NB. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк.
 Дата видання на тит. арк.: M.D.LXIII.
 Бібліогр.: Renouard II.45.10; IA 139.122; EDIT C 4455.
 Дефект: втрачені останні арк. Pp2.
 Оправа: картон, пергамен, на корінці відтиснуто золо-
 том орнамент, на червоному тлі: CICERONIS / DE ORATORE.
НБУВ: Ald. 64.
- 1564**   **122. CONCILIUM Tridentinum.**
 Canones et decreta ... Concilii Tridentini ...
 Romae: apud Paulum Manutium ..., 1564.
 284 p.; 4°
 NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXIII.
 Бібліогр.: Renouard II.38.4; Adams C 2795.
 Дефект: блок книги розбитий.
 Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., лат. м., коментар до
 тексту, підкреслення.
 Провенієнції:

1. Di don Paulini Cataldi Cappella[ni] del Card. Rusticucci Vic[...] del Papa [...] (напівстертий, XVI—XVII ст.).

2. Библиотека Митрополита Андрея ШЕПТИЦЬКОГО 300 (ексл.).

Оправа: картон, пергамен.

ЛНБ: II. Ст. 40726.

1564

123. CONCILIUM Tridentinum.

Canones et decreta ... Concilii Tridentini ... . — [Var. C].

Romae: apud Paulum Manutium ... : in aedibus Populi Romani, 1564.

335 [i. e. 337], [55] p.; 8°.

NB. Варіанти в. EDIT C 5480. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXIV.

Бібліогр.: Renouard II.41—42.4; EDIT C 5480.

Дефект: відірвана горішня паперова обкладинка з арк. А1. Провенієнції:

1. Collectio Jablonoviana 346 (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (ексл.)

НБУВ: Ald. 62.

1565

124. HOSIUS, Stanislaus.

Confessio catholicae fidei Christiana vel potius Explicatio quaedam confessionis. in synodo Petricouiensis a patribus prouinciarum Gnesnensis et Leopoliensis in regno Poloniae factae anno Domini MDLI auctore ... Stanislao Hosio ...

Romae: apud Paulum Manutium ... : in Aedibus Populi Romani, 1565.

[12], 507, [19] p.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXV. Dedic.: Sigismvndo Avgvsto ... regi Poloniae ... Nicolaus Dziergouski, archiepiscopus Gnesnensis ... .

Бібліогр.: Renouard I.52.4; Estreicher XVIII, 281; Wierzbowski 1420.

Дефект: втрачений останній арк. (Xx6 — vacat).

Провенієнції:

1. Ex libris Alberti Kedzierski parochi Medycensis (XVII ст., на тит. арк.).

2. [дописано до попереднього:] Ab eod[em] mihi donatus Jacobo Cebulskij die 28 Nouem. an. D. 1634 (на тит. арк., другий запис:) Ex Catalogo librorum Jacobi Cebulskij (XVII ст., на тит. арк.).

3. Conventus Praemisliensis S. Mariae Magdalенаe Ord. Minoru[m] Con[ven]t[ua]l[iu]m S. Fran[cisci]. 1637 (на тит. арк.).

4. GWALBERT PAWLIKOWSKI (ексл.).

Оправа: картон, чорний папір, на корінці тисн. золотом: Hozijusz / Confessio / Catholicae / Fidei / ROMAE / 1565.

ЛНБ: IV. Ст. 5215.

1566

125. MANUTIUS, Aldus, (iun.).

Orthographiae ratio ab Aldo Manutio, Pavlli f., collecta ... ; Interpungendi ratio; Notarum ueterum explanatio. Kalendarium uetus Romanum ... cum Paulli Manutij ... commentariolo de ueterum dierum ratione et Kalendarij explanatione. Aldi Manutij aui De uitiata uocalium ac diphthongorum prolatione paregon ...

Venetiis: [Paulus Manutius], 1566.

800, 167, [41] p.; 8°.

NB. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк. Дата вид. на тит. арк.: MDLXVI.

Бібліогр.: Renouard II.59—60.12; Adams M 453; Minzloff 671.

Провенієнції:

БИБЛИОТЕКА ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА КН. БЕЗБОРОДКО; Бібліотека Ніжинського Держпедінституту (печатки).

Оправа: картон, папір, шкіряний корінець.

БНДПУ: А. IV/14 № 24.

1570

126. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tullii Ciceronis Orationvm pars I [— III] cum correctionibus P. Manutij et annotationib. D. Lambini.

Venetiis: ex Bibliotheca Aldina, 1570. — 3 p.; 8°.

P. 1. — 236 f.

P. 2. — 315 f.

P. 3. — 302, [1] f.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXX.

Бібліогр.: Renouard II.79—80.5; IA 139.309; EDIT C 4497.

Дефект: P. 3 — втрачений останній арк.

Провенієнції:

1. Regia V 1603 (шифр).

2. Библиотека Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: картон, пергамен.

НБУВ: Ald. 65.

1570

127. NIZOLIUS, Marius.

Nizolius sive Thesaurus Ciceronianus omnia Ciceronis uerba omnemque loquendi atque eloquendi uarietatem complexus nunc iterum ... quarta parte auctior ... locupletatus ...

Venetijs: ex Officina Aldina, 1570.

[8], 427 f.; 2°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXX.

Бібліогр.: Renouard II.82.14.

Рукоп. маргіналії: На форзаці записи церковнослов'янською м. етичного змісту.

Провенієнції:

1. Comparatus Lipsyae 2 taleis (?) Argenteis gissis (!, pro: grossis?) 16 de nouo anno a partu uirgineo 1582.

Орнаментальная обложка рукописи Аристотеля (№ 1)

Оправа із тисненням слів до гербу польського короля Зигмунта Августа, спідня дошка (№ 1)

Оправа XVIII ст. із суперекслібрисом (верхня кришка), № 7а

Оправа XVIII ст. із супереклібром "Ex Bibliotheca Vniuersitatis Budapestinae" (нижня дошка), № 7а

Орнамент XVI см. (№ 13)

Quæ causa autorem ad scribendum impulerit.
Confutatio de tribus uitiis obiectis Platoni: in
uitæ turpitudine.

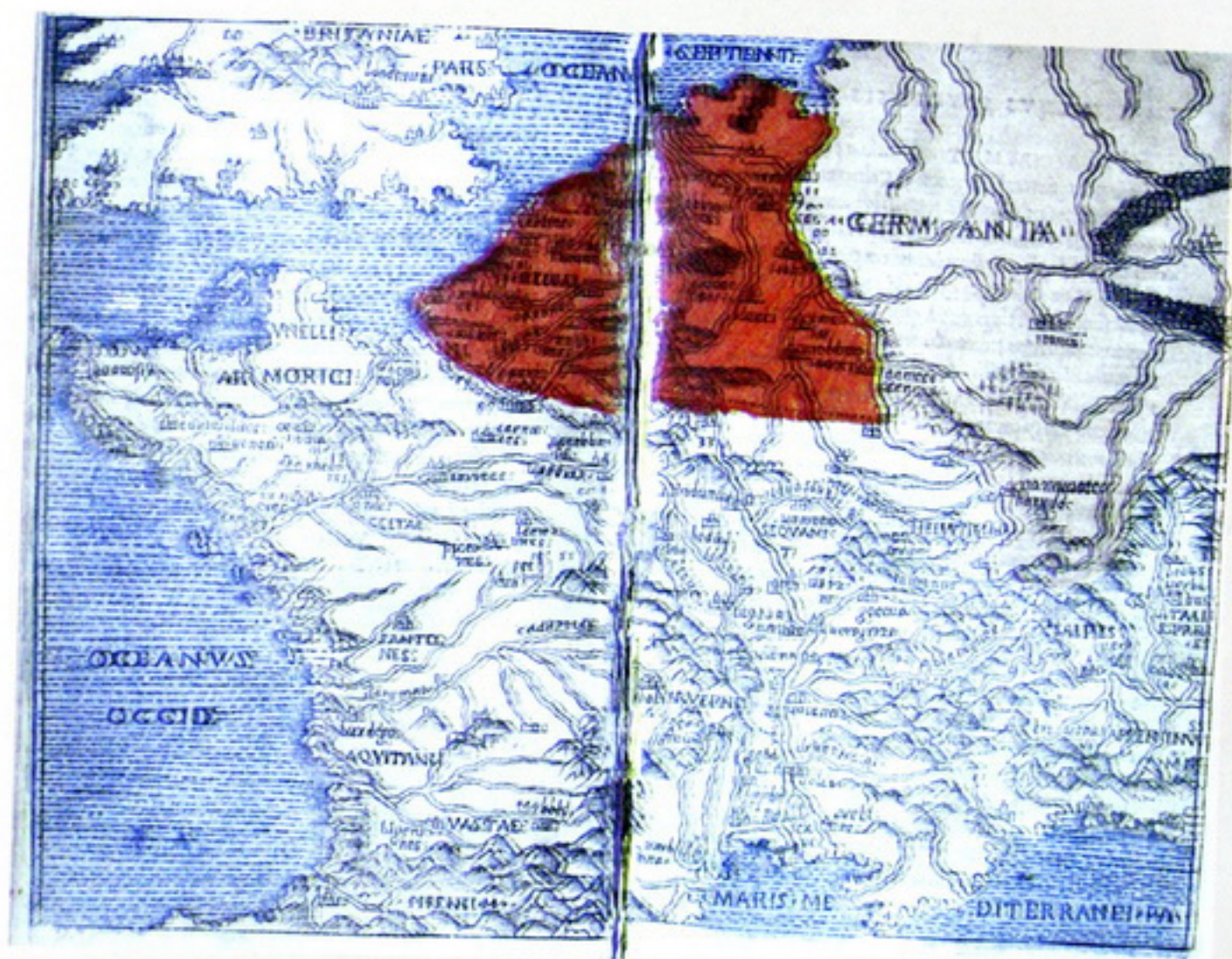
Reprehensionem Platonis fidei Orthodoxæ r
Cur a nostris doctoribus in primis Platonis te
Detrahentes Platoni infidelium impietatem ac
Nostræ ætatis latinos pauca habere Platonis c
Maiores nostros Platonem omnibus philoso
Qui sit ordo & series totius operis.

LNCIDIT NV
ber quidam: qui
licebatur. Eum n
ris rebus: incred
enim fore: ut utr
diuinis: siue iis: c
nem: quã uocant
inueniremus: qu
ant: aut discrepe
ma: an secunda f
teria: & forma: qu
sto entelechia: motui: quo per se anima mouet
an prorsus inseparata: q̄ si separatae sunt: utrun
bus positæ sint. Tum quomodo equiuoce: quoc
tio illa diuidendi: quam Plato philosophiæ se
ut diuersum. An mûdi hæc compago ingenita
nita simul: & ingenita: atq; æterna: & quomod
ma dici possit. Vtrum præterea deus ipsius sub
causa sit: atq; opifex. Quintum ne simplicium c
tuor: quis præterea ultimus hoïum finis censer
templâdi. His: aliisq; huiusmodi summog; ph
remur: plenum fore librum existimabam. Hoc
re: Platonis alii: A lii Aristotelis rationibus far

Оправа XVI ст. (нижня дошка), № 13

Карта на форзаці примірника творів Г.Ю. Цезаря (№ 21)

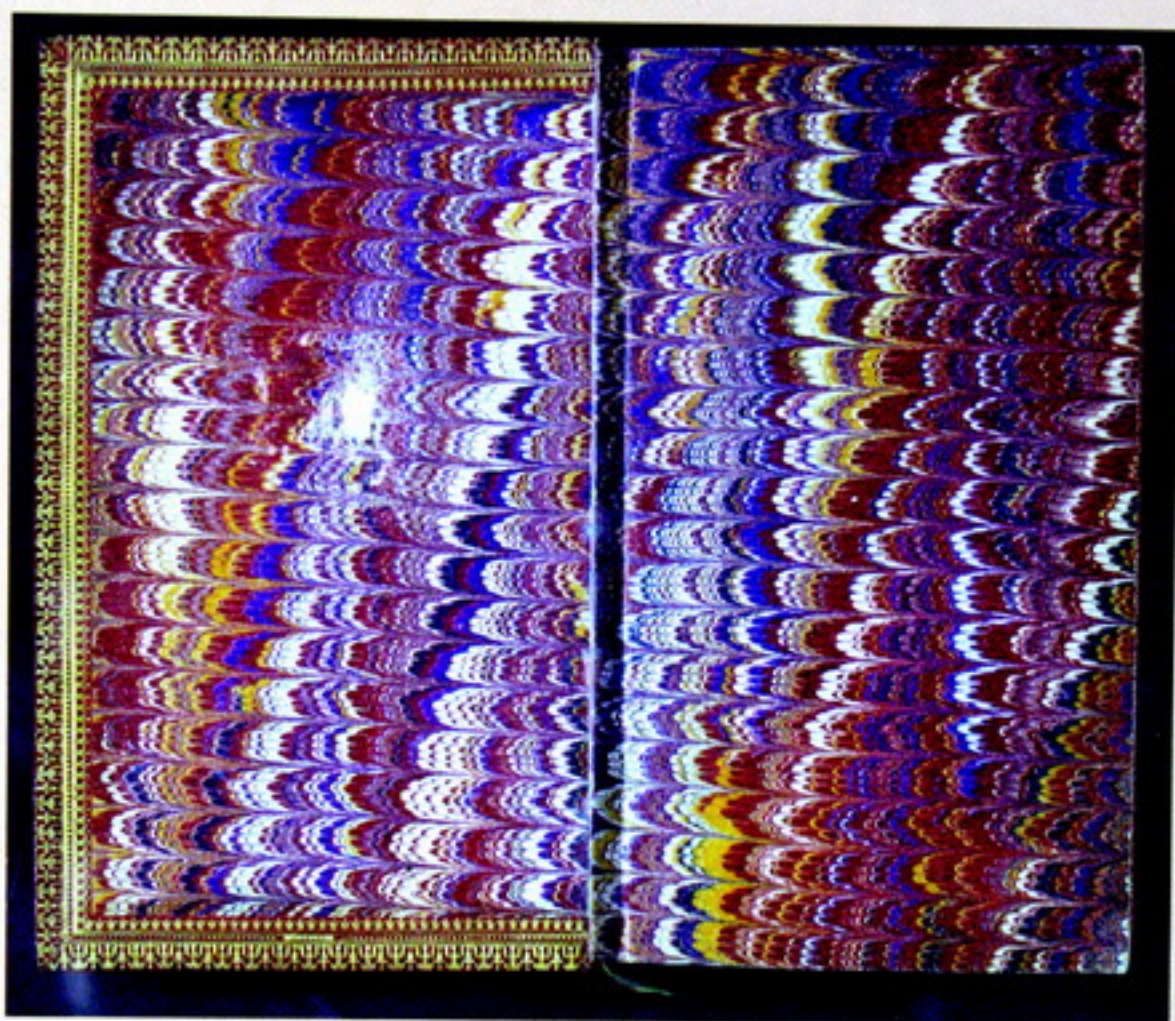
Зразок італійської оправи XVI ст. (№ 46а)

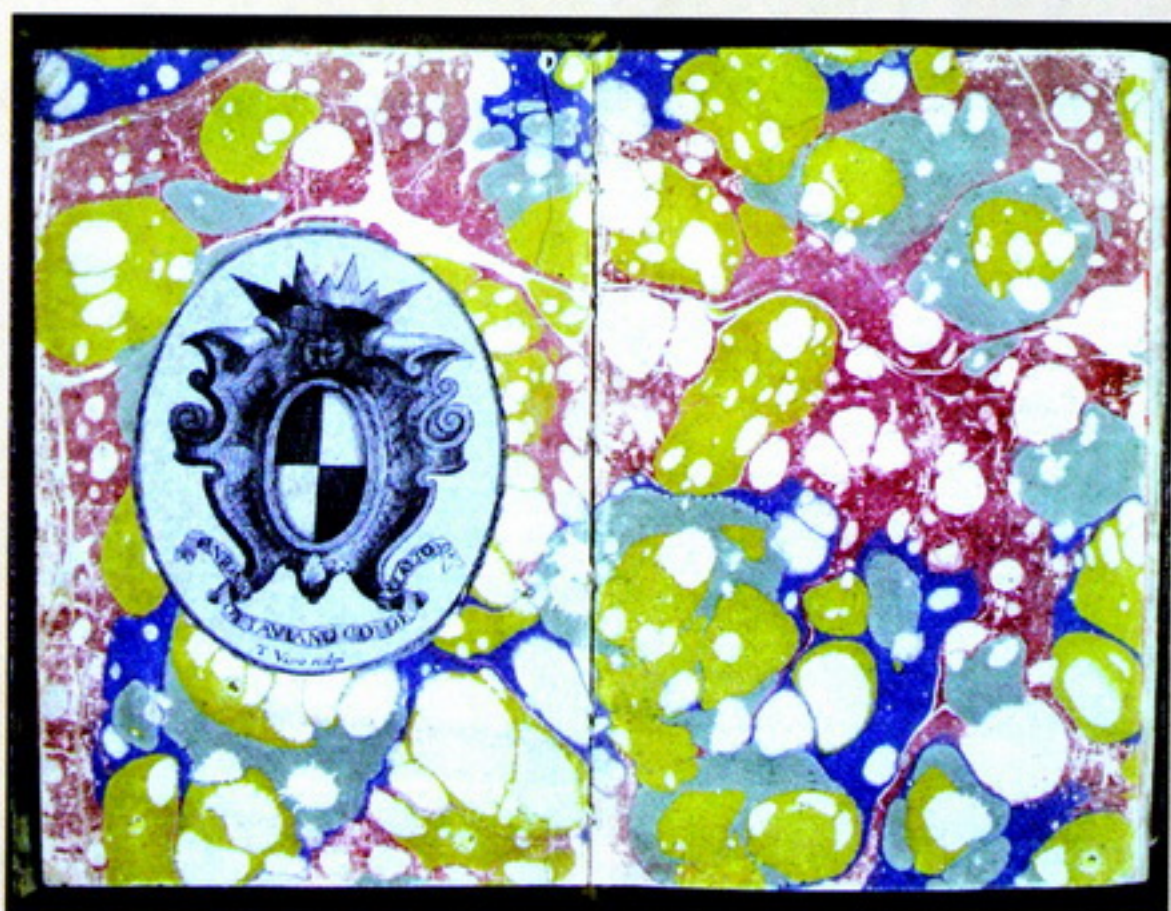
Отрава XVI ст. (нижня дошка), № 46а

Зразок італійської оправи XVI—XVII ст. (№ 63)

Зразок форзацу з паперу "павине перо" (№ 75)

Зразок форзацу з "мармурового паперу", екслібрис

2. Simonis Suchynski U.I.D. Prot. Ap[osto]lici. (другий запис:) Simonis Suchynski Protonotarij Ap[osto]lici Scholastici Olycen. et Colleg. ... (XVII ст., на тит. арк., замазаний чорнилами).

3. Іоань Ерденевскій (на форзаці, XVII ст.).

4. Ex Libris Antonij Antonowicz (XVII—XVIII ст., на арк. Ggg7a).

Оправа: німецька, XVI ст., дошки обтягнуті світлою шкірою із тисн. лінійними рослинними і антропоморфними рамками, на обох дошках середники із зображенням імператора Максиміліана II.

НБУВ: Ald. 90.

1570

128. NUNNESIUS, Petrus Ioannes.

Epitheta M. T. Ciceronis collecta a P. Ioanne Nvnnesio Valentino ...

Venetiis: Aldvs Manvtivs ..., 1570.

[16], 627 p.; 8°.

Бібліогр.: Renouard II.81.13; Adams N 377.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXX.

Дефект: тит. арк. пошкоджений, з правого берега.

Провенієнції:

Бібліотека Митропол. 2055 (ексл.).

Оправа: картон, пергамен, береги книги пофарбовані червоним.

ЛНБ: St. 42995.

1570

129. SANNAZARIUS, Iacobus.

Iacobi Sannazarii Opera omnia Latine scripta.

Venetiis: ex Bibliotheca Aldina, 1570.

104 f.; 8°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXX.

Бібліогр.: Renouard II.84.20; Adams S 314.

Провенієнції:

S. C. A. (на тит. арк.).

Оправа: картон, "мармуровий" папір брунатного кольору, корінець шкіряний.

НБУВ: Ald. 66.

1571

130. STREINNIUS, Richardus.

De gentib. et familiis Romanorum Richardi Streinnii baronis Schvarzenavii.

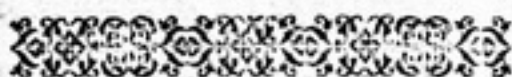
Venetiis: ex aedib. Manutianis, 1571.

[16], 229, [3] p.; 4°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: ∞ D.LXXI.

Бібліогр.: Renouard II.92.12; Adams S 1929.

Рукоп. маргіналії: на форзаці бібліогр. змісту Ф.С. Віц-лебена — Liber rarus, et haec Aldina editio rarissima. Catal. Fresnoy. Mencken: p. 88 Es ist dieses Werck ein Erstling von

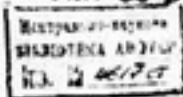
PRAESTANTI · VIRO
FRANCISCO · MORANDO
SIRENAE

IVRIS · VTRIVSQ · SINGVLARI · COGNITIONE
ORNATO

ALDVS · MANVTIVS · PAVLLI · F · ALDI · N ·
A · P · D ·

MITTO AD TE, ut habeas
nam a me perferam, librum de
Familijs Romanis, quod me me-
moriam tibi remonet, eximijq.
tuis in me meritis aliqua saltem
ex parte (nam quis omnia possit
perfolueret) respondere possit. Tu
igitur mihi, ab amico, amico amico proficillam, ne asper-
nare: maioraq. quotidie a vobis exspectes, qui in tuis si-
milibus, idest praestantibus viris colendis, ornandisque,
quantum interest, operam collocare statuerimus. Vale.
Venetijs. Idib. Febr. ∞ DLXX.

ALDVS · MANVTIVS
PAVLLI · F · ALDI · N ·

LECTORI

AVDARI omnes vo-
lunt: idq. si assequantur,
maximam in eo felicitatis
partem statuunt. vias au-
tem, quibus laudentur,
non easdem ingrediuntur
omnes. alij enim, maiores dum imitantur, spe-
rant se id posse consequi; alij in eo multi
sunt, ut noua quaerant, ab ipsisq. potius, quam
a maiorum gloria, pendeant. Mihi neutra
ratio probatur. nam, si maiores nostros imite-
mur, quis omnes imitatione dignos fateatur?
si vero a sua quisque natura, non aliunde, lau-
dem sibi petat, haec quoque non admodum cer-
ta ratio est. falli enim possumus, & uero saepe
fallimur

Розворот книги. Друковані заставки та ініціали (№ 130)

Streinii seiner Gelehrsamkeit bey noch iunger Jahren, und wird sehr aestimiret. Es stehet auss bey Graevio, To. VII. Antiqq. Roman. Prodiit etiam Paris, apud H. Stephanum 1559. fol. vid. Catal. Mencken. p. 302. At haec editio Aldina longe rarior est.

Ald[us] Manuti[us], Pauli fili[us], in Praef. ad Letor: [!] Nullo alio certe ex libro, qui cupiat Romanae Reip. tanquam imaginem ob oculos habere, tantum cognitionis arripiet. Laudib[us] igitur efferenda amplissimis tanti viri industria. p. Recenset[ur] in Thes. Biblioth. Vol. IV. p. 231.

Провенієнції:

1. G. Schelwig 1712. m. Feb. (на тит. арк.).
2. Collectio Jablonoviana 1258 (шифр).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 67.

1572

131. LIVIUS, Titus.

T. Livii Patavini Historiarum ab vrbe condita libri qui exstant XXXV cum vniversae historiae epitomis. Caroli Sigonij scholia ... ab auctore multis in partibus aucta ... [Caroli Sigonii Livianorum scholiorum aliquot defensiones adversus Glareanum et Robertellum ...].

Venetiis: in aedibus Manutianis, 1572.

[54], 399, [1], 109, [1] f., 52 p. ill.; 2°.

CAROLI · SIGONII
SCHOLIA

QVIBVS · T · LIVII · PATAVINI · HISTORIAE · ET
EARVM · EPITOMAE · PARTIM · EMENDANTVR
PARTIM · ETIAM · EXPLANANTVR

multis in locis aucta.

Eiusdem in eosdem libros Chronologia, ipsorummet
Scriptorum uerbis confirmata.

CVM · PRIVILEGIO

VENETIIS ∞ D LXXII.
In Aedibus Manutianis.

Титульний аркуш ч.2 (№ 131)

NB. Тексти видані разом, мають власні тит. арк. Дата видання на всіх тит. арк.: ∞ D.LXXII.

Бібліогр.: Renouard II.95.10; Adams L 1346.

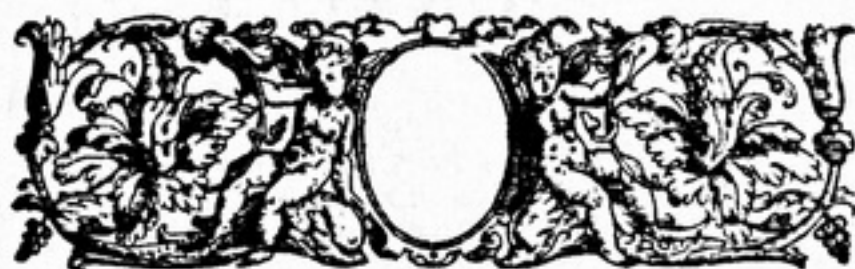
Екз. а

Рукоп. маргіналії: XVI ст., лат. м., коментар до тексту, підкреслення в тексті.

Провенієнції:

1. I. S. Z. I. (суперексл. з гербом Корчак).

2. Regia V1695 (шифр).

CAROLI. SIGONII SCHOLIA

QUIBUS. T. LIVII. ET. EARVM. EPITOMAE
PARTIM. EMENDANTVR
PARTIM ETIAM EXPLANANTVR

De germano Livianorum librorum indice.

GERMANVM non esse Livianorum librorum indicem illum, qui vulgo fertur, verum a grammatico aliquo parum scite fuisse affectum, cum multis alijs summis superioris memoriae viris assentior, tum maxime Francisco Petrarcae, qui in primo libro rerum memoratarum, & in epistola ad Ioannem Cerualdensem non obscure, quid ipse de eiusmodi re sentiat, edis, his verbis. Sed breu quamam aetatis nostrae maculam. Huius tam ingentis, tamque egregij operis uti portio subest exigua quidem: cum in Decades vel ab ipso conditore, vel, quod magis reor, a fastidiosis post modum lectoribus lectum foret, ex quattuordecim nisi tres Decades superfluit. Item. Quod nisi fallit ac stimatio, frustraturque memoria, prope ad eandem litterarum congeriem videtur accedere vel T. Livij Romanarum rerum liber legens, quem in partes, quas Decades vocant, non ipse, qui scripsit, sed fastidiosa legentium scilicet ignavia. Haec ille. Id autem ita esse ex grammaticis etiam veteribus, ut Prisciano, Diomede, Censorio, & eo demum, qui singulorum horum librorum epitomas scripsit, facile intelligi potest. apud quos animadvertere licet in hac historia nominanda nullam Decadem, perpetuam librorum, in quos ipsi descripta erat, fieri mentionem. Quod fastidiosos eos aliquando fuisse credendam est, nisi iam mortuis illis cuiusmodi index celebrari coepisset. Decadem autem nomen probabile reddidisse videtur numerus librorum, qui a T. Livio scripti esse dicuntur, cum XIV Decades in CXL libris (tot enim ab eo editos esse vulgo creditur) rotundo quodam numero diuisantur. Verum & haec falsa opinio est. Idem enim Petrarca CXLII ab eo scriptos esse tradit, idque nos ita esse in scholijs Epitomae libri CXXXVI ostendimus. His igitur adducti rationibus Germanus horum librorum inscriptionem restituenda esse posuit hanc. T. LIVII. PATAVINI. HISTORIA-
RVM. AB. VRBE. CONDITA. LIBRI. CXLII. Ex quibus tamen cum superiorum saeculorum incuria CVII interciderint, rogamur eos XXXV tantummodo nominare. Historias autem cum credo iecurco inscripsisse, ut hic liber distingueretur ab ijs, qui Annales appellabantur. siquidem aliud erat Annales, aliud historias scribere. Nam Annales (ut a veteribus accepimus) tantummodo quod factum, quocq. anno factum esset demonstrabant; Historiae vero non solum id, quod gestum esset, sed etiam quo consilio, quoque ratione gestum esset, indicabant. cum autem primis temporibus omnes, qui de rebus Romanis scriberent, Annales conficerent, ut Pictor, ut Pido, ut Fannius, ut Libo postremo etiam historiae scribi coepit, ut a Coelio, a Tuberone, ab Albellione, a Sistonio, a Eubulio, a Livio, itaque cum qui historias scriberent, alij aliunde scribendi initium facerent, Livius

A A M

Сторінка з гравійованими заставкою та ініціалом (№ 131)

Оправа: XVI—XVIII ст., картон, пергамен, на верхній дошці відтиснуто суперексл., герб Корчак, навколо ініціали: I S Z I.

НБУВ: Ald. 79.

Екз. б

Дефект: в цьому примірнику відсутня остання частина (52 р.), пошкоджена оправа.

Провенієнції:

1. Książd Szczepan Wincza Kam. Podol: r 1841. Lip. 17. d. (на форзаці).

*Disane lib. 5. no. 114.
Folio no. 114. no. 114
no. 114.*

eo tempore in duas partes discessit ciuitas: aliu-
rum, aliud forensis factio tenebat: donec Q. I
simul concordiae causa, simul ne humillimort
turbam excretam in quattuor tribus coniecit,
acceptam gratis animis ferunt, ut Maximi co-
hac ordinum temperatione pareret. Ab eodem
tribus transfugerentur.

E P I T O M E .

COLONIAE deductae sunt, Sora
& Alba. Carseoli Marfi in dedi-
tionem accepti sunt. Collegium
augurum ampliatum est, ut essent
nouem, cum antea quaterni fuis-
sent. Lex de praouocatione ad po-

pulum a Valerio consule tertium tunc lata est. Duae
tribus adiectae sunt, Aniensis, & Terentina. Sa-
minitibus bellum indidit, & aduersus eos prospere pu-
gnatum est. Cum aduersus Etruscos, Umbros, Sa-

L. I. B. E.

AN. 450.

*Coloniae a Q. Valerio Sora
& Alba.
consulibus Tribulatio ciuitas
data.*

LVCIO Genucio, Ser. C
lis otium fuit. Soram a
Aequos sex millia co-
sed possederant Samn-
Eodem anno Arpinat
tertia parte agri damu-
pertum: capitaq. conit
senatusconsulto habita

prorsus imbellem agerent annum, parua exped
ex spelunca quadam excursiones armatorum
tum cum signis est: & ex eo loco obscuro multi
donec, altero specus eius ore (nam peruius ei
gnis accensae. ita intus fumo ac uapore ad d
ipsas flammis, dum euadere tendunt, absumpti

AN. 451.

Zanicu XVI cm. (№ 131a)

2. Из бібліотеки Волинської дух. семінарії, Армар XI-b
(шифр).

Оправа: картон.

НБУВ: Ald. 68.

1572

132. MANUTIUS, Paulus.

Commentarius Pavli Manvtii in Epistolas Ciceronis ad
Atticum ...

Venetis: [Paulus Manutius], 1572.

808, [64] p.; 8°.

NB. Дереворит з фірмовим знаком друкаря на тит. арк.
Дата вид. на тит. арк.: ∞ DLXII.

Handwritten marginal notes in Latin script, including phrases like 'Fabius Gurges consul male adu' and 'senatus de remouendo eo ab exercit'.

VM Fabius Gurges consul male adu & senatus de remouendo eo ab exercit pater deprecatus hanc sibi ignominia uit, quod iturum se filio legatum polli que eius consilij & opera filius consul triumphauit. C. Pontium, imperatorer pho securi percussit. Cum ciuitas pesti tis, ut Aesculapij signum Romam ablugem, qui se in nauem eorum contulerat, in quo ipsum numer re: eoq. in insulam Tiberis egresso, eodem loco aedes Aescul mius consularis, quoniam cum exercitui praecesset, opera milit mnatus est. Cum Samnitibus pacem petentibus foedus quart tatus consul Samnitibus caesis, & Sabinis, qui rebellauerant, u ptis, bis in eodem magistratu triumphauit. Coloniae deductae: Triumuii capitales tunc primum creati sunt. Censur actus ei sunt ciuium capita CCLXXIII millia. Plebs propter aes alie seditiones, ad ultimum secessit in Ianiculum: unde a Q. Hort isq. in ipso magistratu decessit. Res praeterea contra Vulsinien uerfus Lucanos, contra quos auxilium Tyrrhenis ferre plac

LIBRI . XII

Handwritten marginal notes in Latin script, including phrases like 'Legati Romanorum a Gallis Senonibus intercepti'.

CVm legati Romanorum a Gallis Senonibus intercepti eff eto, L. Caecilius praetor cum legionibus ab ijs caesus est. mana direpra esset, duumuiro, qui praerat classi, occiso, legati rijs querebantur, missi, pulsari sunt. ob id bellum ijs indictum. Aduerfus eos, & Lucanos, & Bruttios, & Etruscos aliquot pre bene pugnatum est. Pyrrhus Epirotarum rex, ut auxilium terr nit. Cum in praesidium Rheginorum legio Campana cum pr set, occisus Rheginis Rhegium occupauit.

LIBRI . XIII

Handwritten marginal notes in Latin script, including phrases like 'Valerius Laeuinus consul parum prospere aduersus Pyrr'.

VALerius Laeuinus consul parum prospere aduersus Pyrr maxime inusitata facie territis militibus. Post id procli rum, qui in acie ceciderant, Pyrrhus inspiceret, omnia uersa ir dusq. ad urbem Romam processit. C. Fabricius missus ad eum captiuus ageret, frustra, ut patriam desereret, a rege tentatus missi sunt. Cineas legatus a Pyrrho ad senatum missus, peti causa, rex in urbem reciperetur. de qua re cum ad frequen cuisset, Ap. Claudius, qui, propter inualetudinem oculi blicis se abstinerat, uenit in curiam, & sententia sua res tur. Cn. Domitius censor primus ex plebe lustrum condidi

Zanucu XVI cm. (№ 131a)

1575

Бібліогр.: Renouard II.94.7; Adams M 463.

Провенієнції:

1. Biblioteca Liceului Hasdeu (печатка).
2. Библиотека Молдавского научно-исследовательского института (печатка).
3. Чернівецький історико-краєзнавчий музей (печатка).

НБУВ: Ald. 91.

133. CAESAR, Gaius Iulius.

C. Iulii Caesaris Commentarii ab Aldo Manutio Pavlli f. ... emendati et scholiis illvstrati ...

Venetis: apud Aldum, 1575.

32 **Commi. in ep. ad Art.**

pide cernebatur. auctor est Plutarchus, accusatum esse Alcibiadem, quod una nocte eiusmodi omnia signa deiecisset.

Academiae proprium meae] haec Ciceronis uilla fuit, celebrata porticu, & nemore; quam nominauit Academiam ab exemplo Athenarum. Plin. lib. xxxi. *Commune omnium*] gymnasiorum, quia literis, & ingeniis praesse creditur Mercurius. uel, *Commune omnium*, non gymnasiorum, sed hominum; quibus felicitatem promittere uidetur. & hoc ad diuitias potius, quam ad litteras, refero, nam Lucianus in uotis, & Communem appellatum esse Mercurium, & diuitiarum causa, significat his uerbis: Κοινός Ἑρμῆς, φασί, καὶ ἐς μέτρον φέρων τὸν πλοῦτον. Aristoteles autem lib. ii. ad Theodecten: Καὶ τὸ κοινοὶκὸν φάναι, τὸν Ἑρμῆν εἶναι μάλιστα τῶν θεῶν. μόνος γὰρ καλεῖται Κοινός Ἑρμῆς. *Minerua, singulari eius gymnasi.*] cur Mineruae statua proprium & singulare ornamentum Academiae Ciceronis? quia & Academia gymnasium erat Athenis, unde suam uillam Cicero nuncupauit; & Athenae a Minerua conditae, ac nominatae: siquidem Graeci Αθήνην Mineruam uocant. uel, quod Mineruam Cicero praecipue coleret, cuius etiam signum domi habuit, ut ait Plutarchus. *Com locum*] Academiam nostram. *Com locum,*

Медальйони (№ 131a)

[248], 676, [272] p., [2] f. map; il.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: ∞ D.LXXV. — Медальйон (зображення Альда Мануція) на тит. арк., дереворити, мапа Іспанії, грав. ініц., заставка, кінцівка.

Бібліогр.: Renouard II.109.17; Adams C 63; IA 128.793; EDIT C 168.

Дефект: брак мапи "Galliae descriptio".

Провенієнції:

Antonio Ottaviano Co: De Collalto etc. (ексл. на форзаці).

Оправа: картон, брунатна шкіра тисн. золотом, форзац з "мармурового" паперу; на корінці відтиснуто: C.JUL. CAESAR. / COMMENTAR. / ALDVS / 1575.

НБУВ: Ald. 69.

1577

134. CALEPINUS, Ambrosius.

Ambrosii Calepini Dictionarivm ... Additamenta Pauli Manutij ... In hac postrema editione ... singulis uocibus Latinis Italicas, Gallicas et Hispanicis interpretationes inseri curauimus ...

Venetis: [Aldus Manutius iun.], 1577.

[2], 473, [1], 470, [2], 38 p.; 2°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXXVII.

Бібліогр.: Renouard II.117.1; IA 129.493; EDIT C 443; Labarre 130.

Дефект: втрачений арк. DD6.

Рукоп. маргіналії: XVI—XVII ст., пол., лат. м., лексикографічного змісту, численні записи на форзаці.

Провенієнції:

1. Ex librorum Cathalogo Philippi Laszkowskij Stud. Eloq[uentiae] A[nn]o D[omi]no 1632 (на арк. A2 b); Sum Philippi Laszkowskij Doctoris Leopoliensis Comparatus A[nn]o 1632 Aug.: 19 (на арк. DDD6a, III6a).

2. Andreas Laszkowskij Probus omnique ... (малюнки, на арк. DDD6b).

3. Romanus Theodosowicz An. D[omi]ni 1648 (на арк. III6a); другий запис: Ex libris Romanj Laskowskij A. 1648 (на арк. III6b).

4. Ex libris Michaelis P. Onichimowski Donat[us] Leopoli d. 14 Martij Ao gr. 1660 (частково закреслений), дописано: Michaelis P. Onichimowski (на арк. A3a).

5. Ex libris Bessarion Szulkowski Emptus emp[or]jilibus (!) a P. Onich. 1670 Maij 28.

6. Ex Libris Pauli Kleczkiwski ... Nobili Adolescenti Alberto Dybowski St. El. Viln. Soc. (XVII ст., напівстертий, на форзаці).

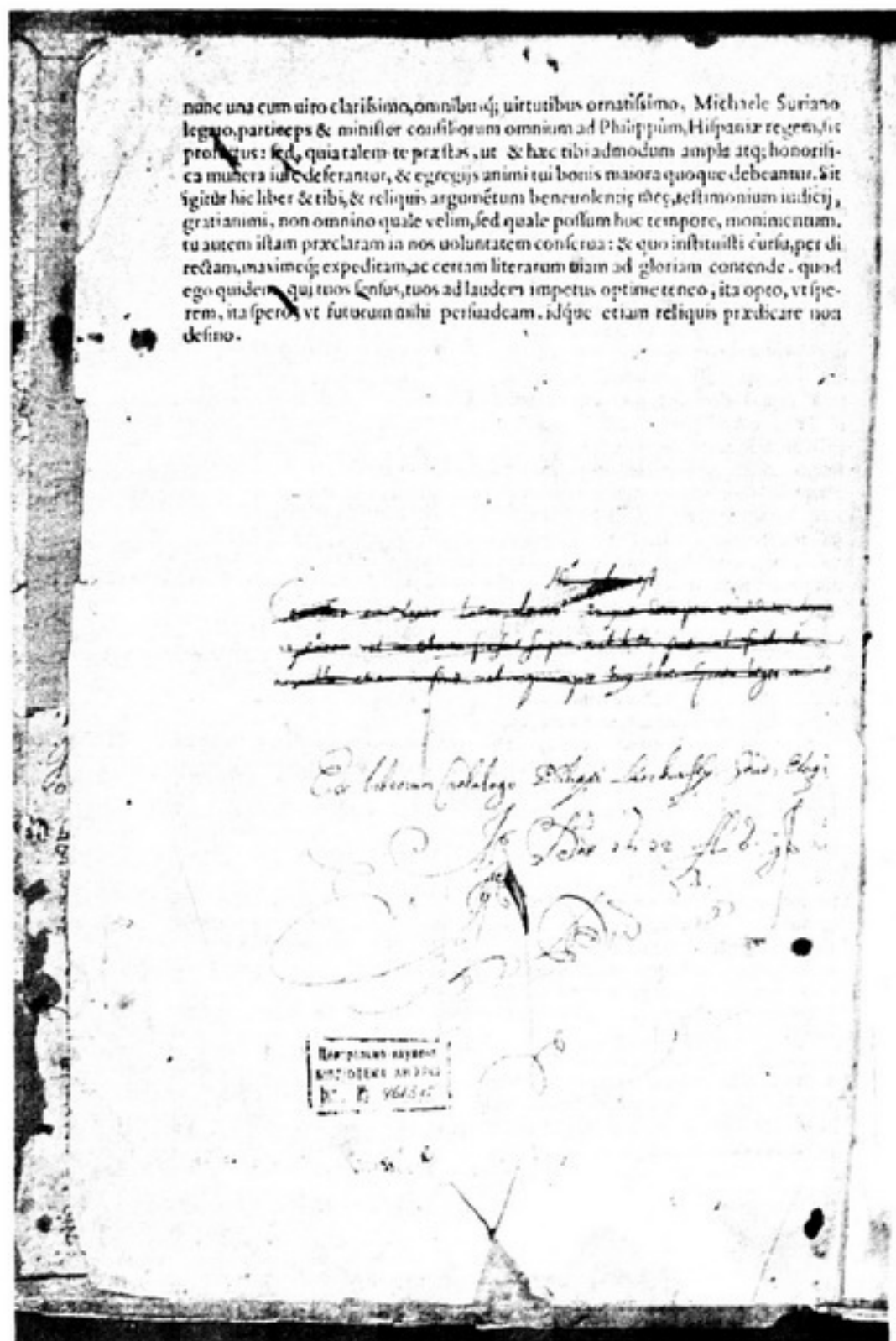
7. Emannuel Georgiewicz (на форзаці).

8. Ex Libris S. Nicolai Eremitici Kijouiensis (XVII—XVIII ст., на арк. A3a).

9. На нижній кришці оправи суперекслібрис із зображенням гербу "Леліва".

Оправа: XVI ст., дошки обтягнуті світлою орнаментованою шкірою, тисн. лінійні рослинно-антропоморфічні рам-

Zanucu XVI—XVII cm. (№ 134)

ки, суперексл. На верхній дошці відтиснуто: AMBROSII / CALEPINI.

Оправлено разом з: Marinello G. Dittionario di tutte le voci italiane. — Venezia: N. Bevilacqua, 1565.

НБУВ: Ald 63 (1).

1577

135. MANUTIUS, Paulus.

Apophthegmatvm ex optimis vtrivsqve lingvae scriptoribus libri IIX Pavlli Manvtii studio atque industria ...

Venetiis: ex aedibus Manutianis, 1577.

706, [44] p.; 16°.

NB. Дата видання на тит. арк.: ∞ D.LXXVII. В кінці: *Motvs prorgivs Gregorii XIII summi pont.* (6 pp.), містить привілей для Мануція.

Бібліогр.: Renouard II. 117.2.

Провенієнції:

1. *Ex Libris Gasparis Ancioni (?) Tusculani* (XVI—XVII ст., на форзаці).

2. *Bibliothecae Poczajoviensis* (XVIII ст., на тит. арк.).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 70.

1583

136. CICERO, Marcus Tullius.

M. Tvllivs Cicero Mannvcciorvm commentariis illvstratvs ... Venetiis: apvd Aldvm, 1581—1583. — 10 t.; 2°.

T. 7: *M. Tvllii Ciceronis Opervm tomvs septimvs continens Epistolas ad T. Pomponium Atticum, M. Junium Brutum, Quinctum fratrem et in eas Paulli Manutij commentarium ... — 1583. — [8], 550, [106] p.*

T. 8: *M. Tvllii Ciceronis Opervm tomvs octavvs continens de philosophia volumen primum et in ipsum Aldi Mannuccij commentarium ... — 1583. — [8], 270, [58] p.*

T. 9: *M. Tvllii Ciceronis Opervm tomvs nonvs continens de philosophia volumen secundum et in ipsum Aldi Mannuccij commentarium ... [post 31 VII] 1583. — [8], 288, [59] p.*

1583

T. 10: *M. Tvllii Ciceronis Opervm tomvs decimvs continens libros III De officijs, dialogos, De senectute, De amicitia, Paradoxa, Somnium Scipionis et in eos Aldi Mannuccij commentarium ... — (ex typographia Georgii Angelerii: sumptibus ... Aldi Mannuccii), 1583 (1581). — [8], 260, [54] p.*

NB. Дата видання на всіх тит. арк.: CI) I) XXCIII.

Бібліогр.: Renouard II.136—137.4; Adams C 1660; IA 139.670.

Дефект: брак t. 1—6; t. 7: тит. арк. ушкоджений з правого нижнього берега; t. 10: втрачені арк. +4, V4, g4.

Провенієнції:

Collegii Ostrogiensis Societ. Iesu 1627 (на тит. арк.).

Оправа: XVII—XVIII ст., дошки обтягнуті брунатною шкірою, лінійні рамки.

НБУВ: Ald. 71 [t. 8—9], 76 [t. 7, 10].

137. OVIDIUS Naso, Publius.

Heroidvm epistolae P. Ouidij Nasonis et Avli Sabini Responsiones cum Guidonis Morillonii argumentis et scholiis. His accesserunt Jo. Baptistae Egnatii obseruationes.

Venetiis: ex Bibliotheca Aldina, 1583.

221 p.; 8°.

NB. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXXXIII.

Гравюра із зображенням польського короля Стефана Баторія.
Гравер Я. Франк. Мідерит (№ 138)

Бібліогр.: Renouard II.137.5.

Провенієнції:

1. Ego Marcellus G(S?)ambuencie (? , на форзаці, закреслений).

2. Regia V1211a (шифр).

3. Библиотека Императорского Университета Св. Владимира (печатка).

Оправа: пергамен.

НБУВ: Ald. 94.

VI rerum gestarum gloria maxime excellunt, ij, Serenissime Rex, uel absentes, longoq. terrarum interuallo disiuncti, praesentes nobis semper uidentur esse; eoq. uel nos ad eandem uirtutem accendere; uel saltem, quando illud non liceat, ad eam

immortalitati, quantum in nobis est, commendandam. Ea uero est laudis, & gloriae, Tuae fama, ea uirtutum praedicatio, uix ut iam in toto Terrarum Orbe locus, quem non impleuerint, reperiri posse uideatur. Quo enim rerum per Te gestarum magnitudo; diuina, & multiplex, in illis gerendis, uirtus; consilij, fortitudinis, audaciae, constantiae, animi nullo umquam terrore infracti, innumerabilia exempla non peruenerunt? quod Regnum, Prouinciam, uel Ciuitatem, continentiae, prudentiae, iustitiae, magnificentiae, liberalitatis; animi omnium sordium expertis, lumina, totq. uictoriarum triumphis, non inuaserunt? Quarum uirtutum, cum in omni uita, tum uero in isto Regali Solio, innumerabilia edita sunt documenta. Nam, ut primum in Regiam dignitatem conscendisti, ad Spartam, quae Tibi, Diuino iudicio, obtigit, au-

†† gendam

Сторінка із заставкою та ініціалом (№ 138)

[post 1 VIII]
1585

138. MANUTIUS, Paulus.
Antiquitatum Romanarum Pavlli Mannveccii liber de comitiis
ad ... Stephanum regem Poloniae...
Bononiae: (ab Aldo), [post 1 VIII] 1585.
[12], 102, [14] p.; il.; 2°.

Друкований
ініціал (№ 138)

НВ. Дата видання на тит. арк.: CI)I)XXCV.
Бібліогр.: Renouard II.148.14; Adams M 472.
Ілюстр.: фронтиспіс — мідерит із зображенням короля
Польщі Стефана. Гравер: Якоб Франк 1584 р.

Провенієнції:

BIBLIOTHECA ZAHINIECKA (ексл. на форзаці).

Оправа: XVIII—XIX ст., картон, пергамен, форзац з па-
перу "павине перо", береги розмальовано червоним кольо-
ром. На корінці червона шкіряна наліпка: MANNUCI /
ANTIQUITATUM / ROMANORUM / 1585.

НБУВ: Ald. 81.

1587

139. CONSTITUTIONES.

Constitvtiones et privilegia patriarchatvs et cleri Venetiarvum ...
Ioannis Triuisani ... ivssv edita.

Venetiis: ex Bibliotheca Aldina, 1587.

54, [14] f.; 4°.

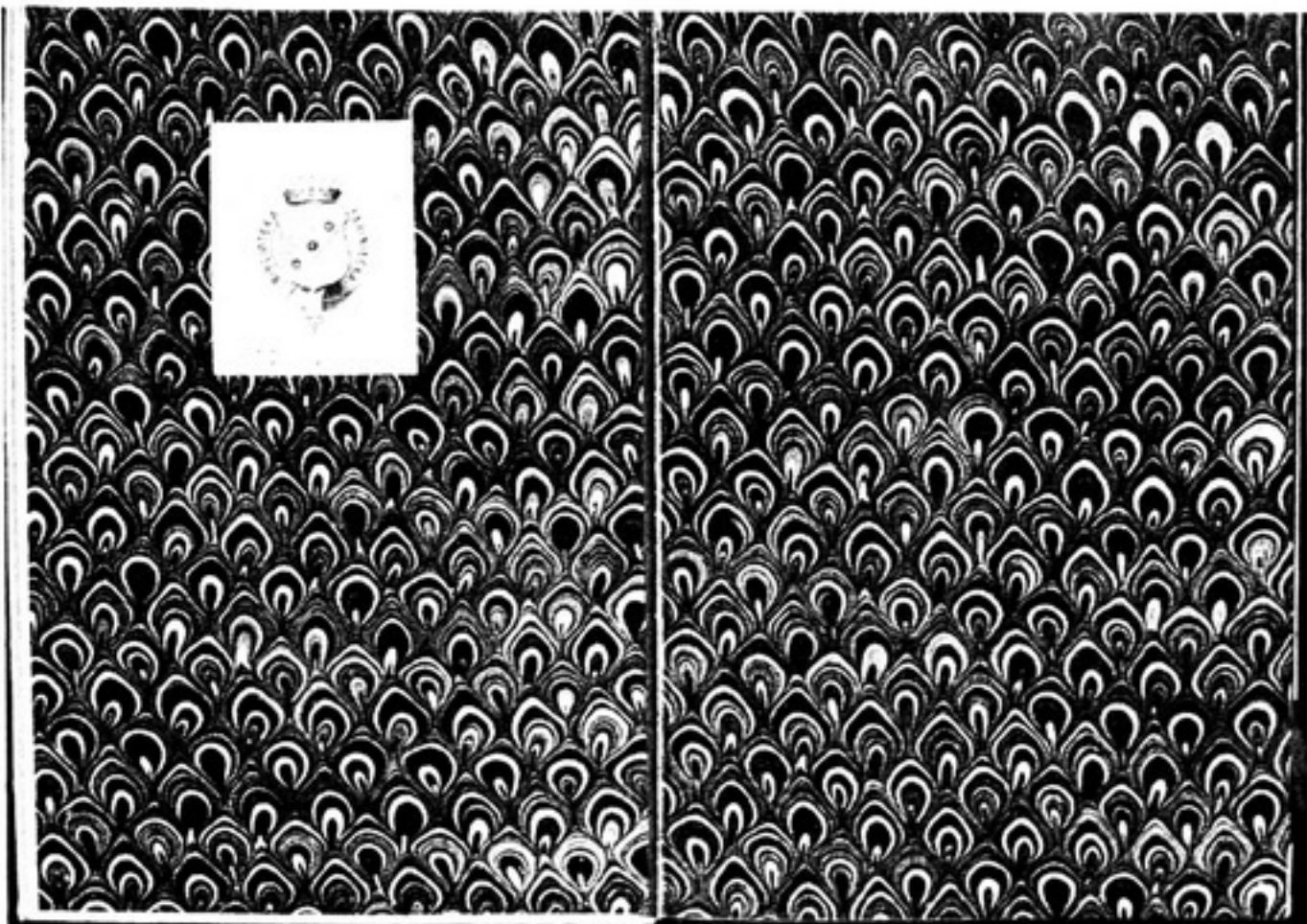
НВ. Дата видання на тит. арк.: M.D.LXXXVII.

Бібліогр.: Renouard II.152.2.

Дефект: втрачений арк. R4.

Провенієнції:

1. PRESSO PIETRO AGNELLI Librajo, e stampatore in
Milano Santa Margarita si vende la presente Opera, ed altre
diverse (друк. наліпка на форзаці).

Форзац з паперу "павине перо", екслібрис Загінецької бібліотеки (№ 138)

2. ИМПЕРАТ. НОВОРОС. УНИВЕРСИТЕТА БИБЛИОТЕКА. (ексл. на арк. A1b).

Оправа: XIX ст., картон, "мармуровий" папір, наріжники і корінець зі шкіри, на корінці тисн. золотом: CONSTI / ET / PRIVIL / PATRI / 1587.

НБ ОНУ: 155877.

[post 15 VI]
1595

140. PRIBEVO, Vincenzo.

Della origine et successi degli Slavi oratione di M. Vincenzo Pribevo Dalmatino da Lesena, già recitata da lui nella medesima città et hora tradotta dalla lingua latina nell' italiano da Bellisario Malaspati da Spalato ...

In Venetia: presso Aldo, [post 15 VI] 1595.

[16], 79, [1] p.; 4°.

НВ. Дата видання на тит. арк.: CI).I).XCV. На с. [12]: Libri di stampa d' Aldo nella Libreria di Venetia M.D.XCV. (каталог).

Бібліогр.: Renouard II.183.3; Adams P 2086; Minzloff 905.

Рукоп. маргіналії: XVII—XVIII ст., італ. м., коментар до тексту.

Провенієнції:

BIBLIOTEKA FUNDACYI W. HR. BAWOROWSKIEGO
(печатка).

Оправа: XVII—XVIII, картон, шкіра темно-червоного кольору, тисн. золотом лінійні рамки, середник овальної форми із рослинним орнаментом.

ЛНБ: III. Ст. 60807.

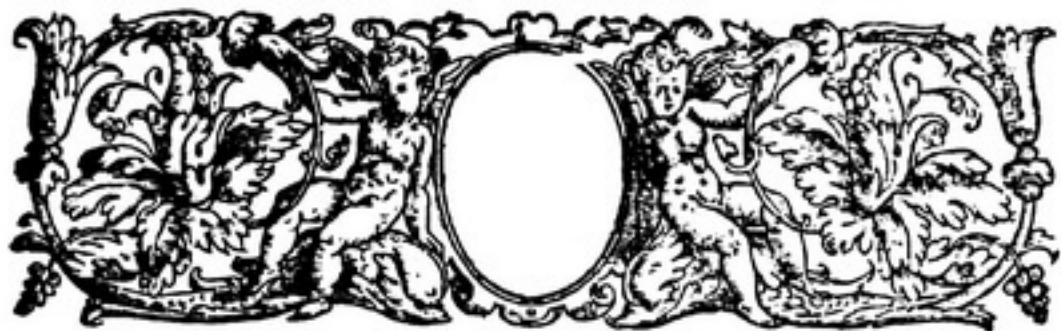

ПОКАЖЧИКИ

Абетковий показчик альдин

- Actuarius, Ioannes: Opera. 1556—95.
Aesopus: Fabulae etc. 1505—16.
Alunno, Francesco: Le ricchezze della lingua volgare. 1551—87.
Ambrosius, (s.): De virginitate. 1562—117.
Anthologia Graeca. 1503—14.
Apuleius Madaurensis: Metamorphoses etc. 1521—51.
Ariosto, Lodovico: Orlando Furioso. 1545—78.
Aristoteles: Opera. 1495-1498—1.
Aristoteles: De anima etc. 1527—60.
Aristoteles: De animalibus etc. 1513—19.
Aristoteles: Logica etc. 1551—88.
Artemidorus Daldianus: De somniorum interpretatione. 1518—42.
Ausonius, Decimus Magnus: Opera. 1517—35.
Bembus, Petrus: Historia Veneta. 1551—89.
Bessarion: In calumniatorem Platonis etc. 1503—13; 1516—33.
Bolzanus, Urbanus: Grammaticae institutiones ad Graecam linguam. 1560—112.
Caesar, Gaius Iulius: Opera. 1513—21; 1518/1519—38; 1575—133.
Calepinus, Ambrosius: Dictionarium. 1564—120; 1577—134.
Camotius, Johannes Baptista. Commentariorum... 1550/1551—86 A.
Catullus, Gaius Valerius: Carmina etc. 1502—4-6; 1515—26; 1558—103; 1562—118.
Cicero, Marcus Tullius: Opera. 1583—136.
Cicero, Marcus Tullius: De oratore. 1559—107; 1564—121.
Cicero, Marcus Tullius: De philosophia. 1523—55; 1541—74.
Cicero, Marcus Tullius: Epistolae ad Atticum etc. 1521—48; 1544—77.
Cicero, Marcus Tullius: Epistolae familiares. 1545—79; 1546—83; 1551—90.
Cicero, Marcus Tullius: Orationes. 1519—46; 1540/1541—73; 1550—86; 1559—108; 1570—126.
Pseudo-Cicero: Rhetorica ad Herennium. 1559—109.
Concilium Tridentinum: Canones et decreta. 1564—122, 123.
Constitutiones et privilegia patriarchatus et cleri Venetiarum. 1587—139.
Dio Chrysostomus: Orationes. 1551—91.
Dionysius Halicarnassensis: De Thucydidis Historia iudicium. 1560—115.

- Egnatius, Ioannes Baptista: De exemplis illustrium virorum. 1554—92.
- Euripides: Tragoediae. 1503—12.
- Faetus, Hieronymus: Orationes. 1558—106.
- Fortunio, Giovanni Francesco: Regole grammaticali. 1545—80.
- Gellius, Aulus: Noctes Atticae. 1515—29.
- Georgius Trapezuntius: Rhetorica etc. 1523—54.
- Gregorius Nazianzenus, (s.): Orationes. 1516—32.
- Gregorius Nyssenus, (s.): De virginitate. 1564—119.
- Herodotus: Historiarum libri. 1502—10.
- Homerus: Opera. 1524—57.
- Homerus: Odysseia etc. 1504—15.
- Hosius, Stanislaus: Confessio catholicae fidei. 1565—124.
- Iamblichus: De mysteriis Aegyptiorum etc. 1497—2; 1516—34.
- Isocrates: Orationes etc. 1534—68.
- Iuvenalis, Decimus Iunius: Satirae etc.. 1501—3; 1535—70.
- Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus: Divinae institutiones etc. 1515—27; 1535—71.
- Liburnio, Niccolo: Le occorenze humane. 1546—82.
- Livius, Titus: Historiae Romanae decades. 1518/1521—44; 1555—93; 1558—104; 1572—131.
- Lucanus, Marcus Annaeus: Pharsalia. 1502—7; 1515—28.
- Lucretius Carus, Titus: De rerum natura. 1515—25.
- Macrobius, Ambrosius Theodosius: In Somnium Scipionis etc. 1528—61.
- Manutius, Aldus, (iun.): Orthographiae ratio. 1566—125.
- Manutius, Paulus. Antiquitates Romanae. 1557—100; 1585—138.
- Manutius, Paulus: Apophthegmata. 1577—135.
- Manutius, Paulus: Commentarius in Epistolas Ciceronis. 1547—84; 1557—101; 1561—116; 1572—132.
- Manutius, Paulus: Commentarius in Orationem pro P. Sestio Ciceronis. 1559—110.
- Manutius, Paulus: Epistolae. 1560—148.
- Martialis, Marcus Valerius: Epigrammata. 1517—36.
- Mela, Pomponius: De situ orbis. 1518—43.
- Nicander Colophonius: Theriaca. 1523—53.
- Nizolius, Marius: Thesaurus Ciceronianus. 1570—127.
- Nunnesius, Petrus Ioannes: Epitheta Ciceronis. 1570—128.
- Oppianus Anazarbensis: De piscibus etc. 1517—37.
- Oribasius: Collecta medicinalia. 1555—94.
- Ovidius Naso, Publius: Opera selecta etc. 1516—30; 1533—63.
- Ovidius Naso, Publius: Heroidum epistolae. 1583—137.
- Ovidius Naso, Publius: Metamorphoses etc. 1516—31; 1533—64.
- Perottus, Nicolaus: Cornucopiae etc.. 1513—20; 1526—1527—59.
- Piccolomini, Archangelus: In Galenum commentarii. 1556—96.
- Plato: Funebres orationes etc. 1549—85.
- Plautus, Titus Maccius: Comediae. 1522—52.
- Plinius Caecilius Secundus, Gaius: Epistolae. 1518—40.
- Plinius Secundus, Gaius: Historia naturalis. 1540—72; 1559—111.
- Pollux, Iulius: Pinax. 1502—8.
- Pontanus, Ioannes Iovianus: Opera. 1513—17; 1518/1519—41.
- Pontanus, Ioannes Iovianus: Amores etc. 1518—39.
- Priapeia. 1534—65.
- Pribevo, Vincenzo: Della origine et successi degli Slavi. 1595—140.
- Ptolemaeus, Claudius: Planisphaerium. 1558—105.
- Quintilianus, Marcus Fabius: Institutiones oratoriae. 1514—23; 1521—49.

Sallustius Crispus, Gaius: De coniuratione Catilinae etc. 1521—50.
Sannazarius, Iacobus: Opera. 1570—129.
Sannazarius, Iacobus: De partu Virginis etc. 1533—62.
Scriptores historiae Augustae. 1519—47.
Scriptores rei rusticae. 1514—22.
Sigonius, Carolus: Fasti consulares. 1556—97-99.
Sigonius, Carolus: Emendationes. 1557—102.
Silius Italicus, Tiberius Catius Asconius: De bello Punico. 1523—56.
Speroni degli Alvarotti, Sperone: Dialogi. 1542—75.

Stattius, Publius Papinius: Sylvarum libri etc. 1502—9; 1519—45.
Streinius, Richardus: De gentibus et familiis Romanorum. 1571—130.
Strozius, Titus Ves[azianus]: Carmina etc.. 1513—18.
Tacitus, Cornelius: Opera. 1534—69.
Themistius: Opera. 1534—67.
Valerius Maximus: Dicta et facta. 1502—11; 1514—24; 1534—66.
Viaggi fatti da Vinetia alla Tana etc. 1543—76; 1545—81.
Vico, Enea: Commentarii in vetera imperatorum Romanorum numismata. 1560—114.
Xenophon: Opera. 1525—58.

Іменний покажчик осіб, які згадуються в описах

- Actuarius, Ioannes, XI—XII s., грецький медик — 95.
- Adrianus, Caesar—див.: Hadrianus, Publius Aelius.
- Aesopus, ca. 620—560, грецький байкар, засновник байки як літературного жанру — 16.
- Alcidames, V s. ae. n., родом з Еласії, вчитель риторики — 68.
- Alcinous, II s., філософ-платонік — 34, 51.
- Alexander, II s. [?] ритор — 54.
- Alexander Aphrodisiensis, II s., родом з Афросіади в Карії, коментатор Арістотеля — 19, 60, 67.
- Alunno, Francesco — 87.
- Ambrosius (s.), ca. 340—397, родом з Трієра, єпископ медіоланський, автор численних теологічних творів — 117.
- Angelierius, Georgius, венеціанський друкар — 136.
- Antoninus Pius // Titus Aurelius Fulvius Boionius Arrius Antoninus, 86—161, римський імператор — 43.
- Arphthonius, III—I? s., анатохійський софіст і ритор — 16, 54.
- Arulejus Madaurensis, 128—200, родом з Мадаври в Африці, неоплатонік, письменник — 51.
- Aquila Romanus, III s., римський ритор і граматик — 54.
- Ariosto, Lodovico, 1474—1533, італійський поет — 78.
- Aristides Smyrnaeus, Aelius, 117/129—189, родом з місійського міста Адріани, грецький ритор, софіст — 47, 68.
- Aristoteles, 384—322, творець відомої грецької філософської системи, учень Платона, засновник власної школи Паріпатетики — 1, 19, 33, 54, 60, 88.
- Artemidorus Daldianus, II s., родом з Ефесу, автор твору про пророчі сни — 42.
- Asulanus—див.: Torresano.
- Atticus, Titus Pomponius, 109—32, римський письменник-історик, приятель Цицерона — 48, 77, 84, 116, 132, 136.
- Augustinus Aurelius, (s.), 354—430, родом з Тагасті в Нумідії, теолог, філолог, коментатор Біблії — 117.
- Ausonius, Decimus Magnus, 309—394, родом з Бордо, римський поет, вчитель риторики і граматики, вихователь імператора Граціана — 35.
- Babrius = Gabrias, III—II s., грецький байкар — 16.
- Bembus, Petrus, 1470—1547, родом з Венеції, італійський вчений-гуманіст, поет, історик, ла-

- тиніст, співробітничав з Альдом Мануцієм — 89.
- Bentinus, Michael — 59.
- Bessarion, 1395—1472, патріарх константинопольський, теолог, еллініст, пропангандист платонівської філософії в Італії, причетний до церковної унії з Римом, укладеної на Флорентійському соборі в 1439 р., засновник бібліотеки Св. Марка у Венеції — 13, 33.
- Воссасіо, Giovanni, 1313—1375, італійський письменник, світову славу здобув збіркою новел "Декамерон" — 87.
- Bolzanius, Urbanus = Frater Urbanus, 1440—1524, францісканець з Беллюна, знавець і викладач грецької мови — 112.
- Brutus, Marcus Iunius, I s., римський філософ — 48, 77, 101, 136.
- Buoncompagno, Hugo — див.: Gregorius XIII, папа.
- Caesar, Gaius Iulius, 102/100—44, римський полководець, диктатор, історик, поет, оратор — 21, 38, 133.
- Calerpinus, Ambrosius, 1436—1510, родом з Калепія біля Бергамо, чернець Ордена Св. Августина, лексикограф — 120, 124.
- Calpurnius Siculus, Titus римський поет — 39.
- Camotius, Johannes Baptista — 86 А.
- Capitolinus, Iulius, III—I? s., письменник-історик — 47.
- Carteromachus, Scipio = Forteguerri, 1476—1511, родом з Пістрії у Тосканії, еллініст — 47.
- Cassius Dio, 155-са. 235, родом з Нікії, римський оратор, історик, державний діяч — 47.
- Catanaeus, Ioannes Maria, ?—1529, родом з Наварри, секретар кардинала Бендінелі, перекладач грецьких класиків на лат. м. — 54.
- Catilina, Lucius Sergius, 108—62, римський державний діяч, ініціатор невдалого державного перевороту, викритий Цицероном у відомих промовах "Проти Каталіни" — 50.
- Cato, Marcus Porcius sive Censorinus, 234—149, родом з Тускули, державний діяч Римської імперії, грим, історик, аграрій, оратор — 22.
- Catullus, Gaius Valerius, 77/87—47/55, родом з Верони, римський поет — 4—6, 26, 103, 118.
- Censorinus, III s., римський графік—61.
- Cicero, Quintus Tullius, ca. 102-са. 42, брат М. Цицерона, римський легат — 48, 55, 74, 77, 101, 136.
- Cicero, Marcus Tullius, 106—43, римський оратор, державний діяч, філософ — 46, 48, 50, 55, 61, 73, 74, 77, 79, 83, 84, 86, 90, 101, 107—110, 116, 121, 126—128, 132, 136.
- Columella, Lucius Iunius Moderatus, I s., родом з Кадексу, письменник-аграрій — 22.
- Commandinus, Fridericus, 1509—1575, родом з Урбіно, італійський математик, медик—105.
- Cornutus, Lucius Annaeus, I s., родом з Лептиси в Африці, грецький філософ — 16.
- Demosthenes, 384—322, грецький оратор, державний діяч — 85.
- Didymus Halcenterus, I s. ae. n., грецький філософ — 16.
- Dio Chrysostomus, I s., родом з Пруси в Бонії, філософ, послідовник вчення стоїків, риторик — 91.
- Dionysius Periegetes Afer, II s., римський географ — 43.
- Dionysius Halicarnassensis, I s. ae. n., римський історик грецького походження — 115.
- Dudithius, Andreas = Dudycz, Andrzej, 1533—1589, єпископ в Пец, гуманіст угорського походження, діяльність в Польщі — 115.
- Dzierzowski, Mikołaj, 1490—1559, польський дипломат, архієпископ гнезненський — 124.

- Egnatius, Ioannes Baptista = Cipelli Giovanni Battista, 1473/1478—1553 італійський вчений, дослідник класичної філології, правник, активний співробітник Альда Мануція — 47, 92, 137.
- Estensis, Hippolytus, ?—1558, кардинал—106.
- Euripides, 480/485—406, родом з о. Саламін, грецький трагік — 12.
- Faletus, Hieronymus, XVI ст., родом з Савони, італійський поет, оратор — 106.
- Farnesius, Alexander — див.: Paulus III, папа.
- Festus, Sextus Pompeius, II с., грамати́к, дослідник давнини — 20, 59.
- Ficinus, Marsilius, 1433—1499, родом з Флоренції, філософ-платонік, перекладач античних класиків з грецької на латинську мову — 2, 34.
- Florus, Lucius Annaeus, I—II с., історик, письменник — 44.
- Forteguerra — див.: Carteromachus.
- Fortunatianus, Gaius Chirius, IV с., дослідник давнини, ритор — 54.
- Fortunio, Giovanni Francesco, XVI с. — 80.
- Francus, Iacobus, XVI с., гравер — 138.
- Gabiano, Balthasar de, XVI с., друкар, Ліон — 6.
- Gabrias — див.: Babrius.
- Galenus, Claudius, II—III с., родом з Пергамо в Малій Азії, грецький лікар, автор творів з медицини — 96.
- Galesinius, Petrus, XVI с., історик церкви, дослідник класичної філології — 119.
- Gaza, Theodorus = Gazinus, 1398—1478, родом з Фессалоніки, грецький священник, перекладач з грецької на латинську мову творів античної давнини — 19.
- Gelenius, Sigismundus, 1477—1554, родом з Праги, перекладач текстів античних авторів, коментатор — 111.
- Gellius Aulus, II с., римський письменник — 16, 29.
- Georgius Alexandrinus — див.: Georgius Monus.
- Georgius Monus, V s. — 22.
- Georgius Trapezuntius, 1395/1396—1485 — 13, 33, 54.
- Glareanus, Henricus, 1488—1563, швейцарський філософ, математик, історик, географ і теолог — 131.
- Gorgias, V—IV s. a. ae. n., родом з м. Леонтіни в Сіцилії, Афіньський ритор, учень Епедокла, прихильник філософської школи елейців — 54, 68.
- Gregorius XIII, папа = Hugo Buoncompagno, 1502—1585, римський папа з 1572 р., юрист — 135.
- Gregorius Nazianzenus, (s.), IV с., родом з Назіанса в Каппадокії, теолог, філолог — 32.
- Gregorius Nyssenus, (s.), ca. 335—ca. 399, родом з Цезареї в Каппадокії, теолог, філософ — 119.
- Hadrianus, Publius Aelius, 76—138, родом з Риму, в 117 р. став імператором, брав участь у військових виправах — 47.
- Heraclides Ponticus, ca. I s. a. ae. n., грецький філософ, учень Платона і Арістотеля, інтерпретатор гомерівських творів — 16.
- Herennius, Caius—109.
- Hermes Trismegistus = Mercurius, Theut, II/IV с., теософ греко-єгипетського походження — 34, 51.
- Hermogenes, II с., родом з Тарса в Килікії, ритор — 16, 54.
- Herodotus, ca. 490—ca. 424, родом з Халікарнасса в Карії, грецький історіограф — 10, 15, 57.
- Hieronymus, (s.) = Pelagius Haeresiarcha, 329—420, родом з Стридона на кордоні Далмації і Угорщини, теолог, перекладач і коментатор Біблії, автор численних теологічних творів — 117.

- Hilarion Veronensis, чернець із Верони — 54.
- Homerus, грецький поет — 15, 16, 57.
- Horapollo — 16.
- Hosius, Stanislaus, 1504—1579, польський теолог, родом з Кракова, кардинал, єпископ вармійський — 124.
- Iamblichus, IV s., неоплатонік із Халкідів в Келесирії, учень Порфірія та Анатолія — 2, 34.
- Jordanus — див.: Nemoratius, Jordanus.
- Isocrates, 436—338, Афіський оратор, вчитель риторики — 68.
- Juvenalis, Decimus Junius, ca. 47—130, родом з Аквіну, римський поет-сатирик — 3, 70.
- Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus, IV s., християнський філософ — 27, 71.
- Lambinus, Dionysius, ?—1572, дослідник класичної філології — 126.
- Lampridius, Aelius, III s., римський історіограф — 47.
- Latro, Marcus Porcius, IV s., родом з Кордови в Іспанії, ритор — 50.
- Leoniceus, Nicolaus = de Leonibus, 1428—1524, родом з Леонта, філософ, медик, оратор, перекладач з класичних мов — 30.
- Liburnio, Niccolo — 82.
- Lippius, Laurentius, XVI s. — 37.
- Livius, Titus, 59—17, родом з Падуй, римський історик — 44, 93, 104, 131.
- Lucanus, Marcus Annaeus, 39—65, родом з Кордови в Іспанії, римський поет — 7, 28.
- Lucretius Carus, Titus, 98—55, римський поет-філософ — 25.
- Macrobius, Ambrosius Theodosius, V s., римський граматик — 61.
- Malaspati, Bellisario, da Spalato — 140.
- Manutius, Aldus (sen.), 1447—1515 — 125.
- Manutius, Aldus (iun.), 1547—1597, син Паола Мануція — 125, 133, 136.
- Manutius, Paulus, 1512—1574, син Альда Мануція, продовжувач друкарської діяльності батька, дослідник класичної філології, інтерпретатор, перекладач творів Цицерона — 74, 77, 83, 84, 86, 100, 101, 107—111, 113, 116, 120, 121, 125, 126, 132—136, 138.
- Martialis, Marcus Valerius, ca. 42-са. 102, родом з м. Більбілісу в Іспанії, римський поет — 36.
- Maximilianus II, 1527—1576, римський імператор з 1564 р. — 127.
- Mela, Pomponius, I s., родом з м. Тингентери в Іспанії, автор географічних нарисів — 43.
- Menier, Mauricius, XVI s., паризький друкар — 92.
- Merula, Georgius, ?—1494, олександрійський історик, коментатор творів античних авторів — 47.
- Michael Ephesius, грецький філософ з Ефесу, інтерпретатор Арістотеля — 60.
- Molinus, Marcus 126 — паризький друкар — 95.
- Morelius, Guillelmus, XVI s., паризький друкар — 95.
- Morillonius, Guido — 137.
- Muretus, Marcus Antonius, 1526—1585, знавець класичної філології — 103, 118.
- Nemesianus, Marcus Aurelius, III s. — 39.
- Nemoratius, Jordanus, XIII s., математик — 105.
- Nicander Colophonius, II s. a. ae. n., олександрійський поет-дидактик — 53.
- Nizolius, Marius, 1498—1566, латиніст, дослідник текстів Цицерона — 127.
- Nonius Marcellus, IV s., родом з Тіфолі, філософ-періпатетик, граматик — 20, 59.
- Nunnesius, Petrus Ioannes = Nunnez, ?—1600, родом з Валенсії, латиніст, філософ — 128.
- Obsequens, Iulius, IV s., родом з Італії — 40.

- Oppianus Anazarbensis, II s., грецький поет — 37.
- Oribasius — 94.
- Ovidius Naso, Publius, 43—17, римський поет — 30, 31, 63, 64, 137.
- Palaephatus — 16.
- Palladius, Rutilius Taurus Aemilianus, ?—368, римський письменник-аграрій — 22.
- Perottus, Nicolaus, 1429—1480, родом з Сассоферато, теолог, вчений в галузі класичної філології — 26, 44, 59.
- Persius Flaccus, Aulus, 34—62, родом з Волатерани в Етрурії, римський поет — 3, 70.
- Phaletti, Girolamo — див.: Faletus, Hieronymus.
- Philolphus, Franciscus, 1398—1481, італійський філософ, еллініст — 54.
- Philostratus Flavius, III s., грецький письменник, філософ-софіст, історик — 16.
- Phurnutus — див.: Cornutus.
- Piccolomini, Archangelus, 1526—?, медик — 96.
- Plato, ca. 427—347, родом з Афін, учень Сократа, засновник власної філософської школи — 13, 30, 34, 51, 85.
- Plautus, Titus Maccius, 254—184, родом з Умбрії, римський письменник-драматург — 52.
- Plinius Secundus, Cajus, maior, 23/24—79, родом з Нової Коми, історик, природознавець — 72, 111.
- Plinius Caecilius Secundus, Gaius, junior, 62-са. 114, римський державний діяч, літератор, оратор — 20, 40, 59.
- Plutarchus Pliutarkow, I s., родом з Херонії в Беотії, грецький філософ, історіограф — 15, 57.
- Pollux, Iulius, II s., родом з Навкратиди в Єгипті, грецький лексикограф, ритор — 8.
- Polybius, ca. 212/214—122, родом з Мегалополя в Греції, римський історик — 44.
- Pontanus, Ioannes Iovianus, 1426—1503, італійський вчений-філолог, гуманіст, керівник "Неполітанської академії", державний діяч — 17, 39, 41.
- Porphyrius, 233-са. 304, родом з Тиру, грецький філософ-неоплатонік — 34.
- Privevo, Vincenzo, XVI s., домініканець з Далмації, теолог, гуманіст — 140.
- Priscianus, VI s., родом з Кессарії мавританської, римський графік — 16, 34, 43, 54.
- Proclus, 412—485, родом з Константинополя, філософ-неоплатонік, учень Олімпіодора, письменник, астроном, математик — 34.
- Propertius, Sextus, ca. 49-са. 15, родом з Ассізії в Умбрії, римський поет — 4—6, 26, 103, 118.
- Psellus, Michaelus, IX s., візантійський філософ з Нікодемії — 34.
- Ptolemaeus, Claudius, II s., грецький географ, математик, астроном — 30, 105.
- Pythagoras, ca. 580/568-са. 475, родом з Самоса, грецький філософ, математик, засновник власної школи — 34.
- Quintilianus, Marcus Fabius, ca. 35—95, римський письменник, ритор — 23, 49.
- Rasarius, Ioannes Baptista, 1517—1578, перекладач, інтерпретатор давньогрецьких філософів — 94.
- Robortellus, Franciscus, 1516—1567, італійський оратор, критик і поет — 131.
- Rutilius Lupus, Publius I s. [?], римський ритор — 54.
- Sabinus Aulus, I s. a. ae. n. римський поет — 137.
- Sallustius Crispus, Gaius, 86—35, родом з Амітерна із Сабінії, римський історик — 50.
- Sannazarius, Iacobus, 1458—1530, родом з Неаполя, італійський поет — 62, 129.

- Scipio Aemilianus Africanus, Publius, 185—129, римський консул, військовий діяч, еллініст, оратор — 55, 61, 136.
- Sestius, Publius—квестор в Римі в р. 63 а. ae. n. — 110.
- Sigismundus I, 1467—1548, король Польщі — 106.
- Sigismundus Augustus, 1520—1572, король Польщі — 86А, 106, 114.
- Sigonius, Carolus = Lauredanus Bernardinus, ca. 1524—1584, родом з Модени, дослідник в галузі класичної історії — 93, 97—99, 102, 104, 131.
- Silius Italicus, Tiberius Catius Asconius, 25—100, римський поет — 56.
- Simplicius, VI s., родом з о. Сицилії, філософ-стоїк, учень Дамаскина з Фрігії, коментатор Арістотеля — 60.
- Solinus, Gaius Iulius, III s., географ — 43.
- Spartianus, Aelius, III s., римський історіограф — 47.
- Sperone degli Alvarotti, Sperone, 1500—1588, родом з Падуї, італійський філософ — 75.
- Spreusippus, ca. 395—334, грецький філософ, племінник і вихованець Платона — 34.
- Stattius, Publius Papinius, 45—96, родом з Неаполя, римський поет — 9, 45.
- Stephanus Batorius, 1533—1586, король Польщі з 1576 р. — 138.
- Streinnius, Richardus = Strein, ?—1601, австрійський барон, теолог-протестант, знавець римських старожитностей — 130.
- Strozius, Hercules, 1471—1508, італійський поет — 18.
- Strozius, Titus Vespasianus, s. 1424—1505, родом з Феррари, італійський поет, батько Геркулеса, також поета — 18.
- Suetonius Tranquillus, Gaius, ca. 70-post 122, римський історіограф — 40.
- Summontius, Petrus, XV s., вчений з Неаполя—39.
- Synesius Cyrenaicus, V s., родом з Кирени, єпископ птоломейський, платонік, письменник — 34, 42.
- Tacitus, Cornelius, 55—120, римський історик — 69.
- Tarphaeus, Lucillus, грецький письменник — 16.
- Tertullianus, Quintus Septimius Florens, ca. 160-ca. 220, родом з Карфагена, християнський письменник — 27, 71.
- Themistius, IV s., грецький філософ, ритор — 67.
- Theodectes, IV s. a. ae. n., лікар із Фаселіди, учень Ісократа, Платона і Арістотеля, поет, ритор — 54.
- Theophrastus = Tyrtamus, 372—287, родом з Ефесу, грецький філософ, грамати́к, учень Арістотеля і Платона — 19, 33, 34.
- Thucydides, ca. 464-ca. 400, грецький філософ — 85, 115.
- Tibullus, Albius, ca. 54-ca. 18, римський поет-елегік — 4—6, 26, 103, 118.
- Torresano, Andrea = Asolano—Turresanus, 1451—1529, тесть Альда Мануція, продовжувач видавничої діяльності Альда — 17—61.
- Torresano, Bernardo, дідич Федеріко, паризький друкар — 92, 95, 96.
- Torresano, Federico = Asolano—Turresanus, син Андреа, видавець, продовжував справу в друкарні Мануціїв до р. 1537, після того діяв самостійно у Венеції і Парижі 1538—1576—62—71, 91.
- Trebellius Pollio, III s. римський історіограф — 47.
- Trivisanus, Ioannes, венеціанський патрицій, правник — 139.
- Turrisanus, Bernardus—див.: Torresano, Bernardo.
- Valerius Maximus, I s., римський письменник — 11, 24, 66.
- Varro, Marcus Terentius, 116—27, родом з Реати в Сабінії, учень

- Елія Стилона, римський письменник, історик, філолог, аграрій — 20, 22, 59.
- Vergilius Maro, Publius, 70—19, родом з с. Андів біля Мантуї, римський поет — 65.
- Vespasianus, Titus Flavius, 9—79, римський імператор, автор нотаток про іудейську війну — 20, 59.
- Vibius Sequester, IV—V s., автор географічних описів — 43.
- Vico, Enea, XVI s., родом з Парми, антиквар, гравер на міді — 114.
- Victor, Publius, IV s. — 43.
- Vitellius, Cornelius — 20, 59.
- Vopiscus, Flavius, III s., римський історик — 47.
- Vulcatius Gallicanus, III—IV s., римський історик — 47.
- Xenocrates, 396—314, грецький філософ з Халкедонії, платонік, письменник—34.
- Xenophon, ca. 445-са. 355, грецький історик, учень Сократа — 58.
- Ziletus, Giordan, венеціанський друкар — 98, 99.

Показчик провенієнцій

I. ПРИВАТНІ КНИГОЗБІРНІ

А Т В — ексл. у вигляді вензеля, гасло гр. м.: ΑΡΕΤΗ ΕΝ ΚΙΝΔΥΟΣ — 34 с.

Алферови, шляхетська родина з Харківської губернії, Микола Федорович (1780—1840), архітектор, художник; Олександр Миколайович, меценат, засновник Музею образотворчих мистецтв і старожитностей у Харківському університеті в 1835 р. — 8.

Безбородко, Ілля Андрійович, 1756—1815, землевласник козацького роду, учасник російсько-турецьких воєн, володів значними маєтностями в Україні, Росії, Литві; у 1820 р. на його кошти було відкрито в Ніжині гімназію вищих наук, у 1832 її перетворено на лицей — 20 б, 88, 98, 125.

Борискевич, Іван, ХІХ ст. — 22 б.

Воронцов, Михайло Семенович князь, генерал-губернатор, член Державної думи, бібліофіл, життя якого було пов'язане з Одеєю — 81 с.

Ерденівський, Іван, ХVІІ ст. — 127.

Клечківський, Павло, ХVІІ ст., м. Вільно — 134.

Кирилов, 1936 — 93.

Маслов, Сергій Іванович, книгознавець, історик української книги, літературознавець, 1880—1957 — 93.

Петрушевич, Антін Степанович, 1821—1913, український історик, філолог, етнограф — 22 б.

Попільницький, Олексій Захарович, 1850—1930, український історик, бібліофіл; його бібліотека після смерті власника була розпорошена, частину колекції придбала Всенародна бібліотека України (НБУВ, м. Київ) — 3, 55 а.

Строганов, Іван, ХІХ ст. — 117.

Струдза, Олександр Скарлатович, 1791—1854, російський письменник, за походженням молдованин, дипломат, знавець класичних мов; з 1821 р. оселився в Одесі, автор праць з історії та релігії — 87.

Товарницький, Іван, 1857 — 83.

Шеміот, Олександр, 1815—1886, російський дипломат з родини землевласників у Могилевській і Херсонській губерніях, одеських домовласників — 82.

A G, суперексл. — див.: Aurifaber, Andreas.

A G D, суперексл. — див.: Aurifaber, Andreas.

- A S**, екл. — 111.
- Aemilius, Georgius**, XVI ст. — 18 а, 62.
- Agnelli, Pietro**, 1814-1879, представник міланської родини друкарів і книгарів, яка діяла з половини XVII ст. до 1923 р. — 139.
- Alembek, Fryderyk**, 1598—1672, перемишльський канонік, доктор теології та філософії, бібліофіл, секретар польського короля, мав велику книгозбірню, яка згодом була розпорочена по різних містах України і Польщі (*Polski Słownik Biograficzny* I, 73—74) — 22 б.
- Alembek, Jan = Alnrecht — Almprek — Alempreck, Joannes**, ?—1636, польський поет, хроніст, бургомістр Львова, автор першого історичного опису Львова 1603, бібліофіл (*Polski Słownik Biograficzny* I, 74—75) — 45.
- Ancioni (?)**, Gasparo, з Фраскати, XVI—XVII ст. — 135.
- Antonius, Gaspar** — 6.
- Antonowicz, Antoni**, XVII—XVIII ст. — 127.
- Aurifaber (Goldschmidt), Andreas**, 1514—1559, сілезький вчений, лікар, родом з Вроцлава, засновник друкарні, бібліофіл, ректор гімназії в Гданську, потім в Ельблонзі і в Кролевіці, де став 1553 ректором університету, автор праць з медицини і філософії, був першим дослідником бурштину (*Słownik Biograficzny Pomorza Nadwislanskiego* I, 47—48), (суперексл.) — 33 а, 54, 58.
- Barchinus, G.**, правник, XVII—XVIII ст. — 74 а.
- Battier, Samuel**, 1697 — 53.
- Bauhinus, Ioannes Caspar**, 1606—1685, син Каспара Баухіна, відомого анатома і ботаніка з Базеля, медик (*Allgemeine Deutsche Biographie* II, 152) — 53.
- Baworowski, Wiktor**, 1824—1894, засновник бібліотек, в 1856 у Мішковцях під Тернополем, з 1861 у Львові. У бібліотеці зна-
- ходилося понад 16 000 друків і понад 1000 рукописів. В 1900 р. бібліотека перейшла до публічного вжитку, а під час II світової війни її включено до Осолінеуму, (ексл.) — 11 б, 140.
- Berka, Zdislaus**, 1641, можливо, нащадок магнатського чеського козацького роду Берка Збінка — 19.
- Borkawski** — 27.
- Botto(n), Dionysius**, XVII ст. — 20 а.
- Brocca, Gaetano**, Милан (ексл.) — 57.
- Brokman, A. H.**, 1795 — 98.
- Buenau, Heinrich von**, 1697—1762, особистий секретар Августа III, автор праці про історію Німеччини, історик, бібліофіл. По його смерті влада Саксонії придбала його бібліотеку за 40 000 талерів і включила її до складу королівської бібліотеки в Дрездені (*Allgemeine Deutsche Biographie* III, 539), (суперексл.) — 7 а, 36 а.
- Burchardi, Urbanus**, 1562 — 61.
- Carpus, Ludgerus** — 22 а.
- Cataldi, Paulino**, XVI—XVII ст., капелан кардинала Рустікуччі — 122.
- Cebulski, Iacobus**, 1634 — 124.
- Chorkowski, Gabriel**, XVII—XVIII ст., чернець Києво-Микільського пустельного монастиря? — 20 ф.
- Chreptowicz, Adam**, 1768—1846, меценат, почесний член Віленського університету, бібліофіл, власник найбагатшої в Литві бібліотеки в Щорсах (біля 15 000 прим.), якою користувалися видатні вчені, письменники А. Міцкевич, Снядецький та ін. (*Polski Słownik Biograficzny* III, 440), (ексл.) — 110.
- Colbergk, Michael**, 1576 — 44 с.
- Collalto, Ottaviano Antonio de**, з італійської княжої родини, яка походила з району Тревісо, (ексл.) — 133.
- Courtin**, XVIII ст. — 91.

- Crococius, Wenceslaus**, Сілезянин з Болеславця (Bunzlau), XVI ст. — 19.
- Czartoryscy** — Бібліотека Чарториських, заснована на зламі XVIII і XIX ст. Ізабелою і Адамом Казіміежом Чарториськими у Пулавах; після 1831 поділена і вивезена в різні місця, повторно з'єднана в одне ціле після 1848 Владиславом Чарториським та влаштована у Кракові, де існує до сьогодні і містить 125 000 примірників. Адам Людвік Чарториський, 1872—1937, політик, збирач книг, презес Польської бібліотеки, 1923 пожертвував бібліотеку брата, Вітольда Казімежа, з Коте де Граз в Нормандії бібліотеці Львівського університету (*Encyklopedia wiedzy o książce*, с. 256—257) — 66, 70, 77, 80, 81 а.
- Czema, Achasy** (iun.), † 1576, воєвода поморський, син Ахасія старшого, воєводи мальбурзького, депутат польського сейму, лютеранин (*Polski Słownik Biograficzny* IV, 327) — 63.
- Czuryło, Mikołaj**, 1551, родом з Княжиць, син Андрія, каштеляна перемишльського (бл. 1460—1534), батько Мартіна, відзначився у боротьбі з татарами, нащадок князівського польсько-українського козацького роду, власник маєтку в Княжичах (*Polski Słownik Biograficzny* IV, 373—374) — 20 с.
- Dantiscus** (von Hoefen, Flachsbinder), Ioannes, 1485—1548, польський поет, єпископ вармінський, секретар Зигмунта Старого, польського короля, бакалавр мистецтв, засновник гуманістичного центру в Лідзбарку Вармінському (Heilsberg), де зібрав бібліотеку (*Polski Słownik Biograficzny* IV, 424—430) — 9.
- Delalande, Stephanus**, XVI—XVII ст. — 91.
- Dunin, Andrzej**, XVII—XVIII ст. — 100.
- Duval Pierre**, 1619—1682, французький географ, секретар ефрецького єпископа Егудія Бутто, мав відому бібліотеку, каталог якої видав 1676 (*Dictionnaire de biographie française* XII, 984—985) — 68.
- Dybowski, Albertus**, XVII ст., Вільно — 134.
- Działyński, Michał**, ca. 1560—1617, воєвода брестський, сеймовий посол, дипломат (*Polski Słownik Biograficzny* VI, 91) — 23.
- Edenbergius, Lucas**, 1562, автор пісенника для дівчат, виданого у Франкфурті 1583 ? — 61.
- F. A. L.**, суперексл., XVIII ст. — 56.
- Fabricius, Johann Albert**, 1668—1736, лютеранський теолог, професор права і філософії в Гамбурзькій гімназії, автор праць в галузі грецького і латинського мовознавства, теології, зібрав чудову бібліотеку — близько 20 000 томів (*Allgemeine Deutsche Biographie* VI, 518—521) — 97.
- Felstinensis, Sebastianus** = Sebastian z Felsztyna, 1480/1490 — 1544/1552, композитор та теоретик музики (*Polski Słownik Biograficzny* XXXVI, 111—112) — 67 б.
- Frisius, Ioannes**, R[egiomontano?] B[orussus?], XVI ст. — ймовірно, що був представником родини Фрізе з Кенігсберга (Koenigsberg) (Krollmann I, 197—198) — 7 б.
- Gambuencie** [?, Sambuencie?] — 137.
- Garbelis** [Garbel?], Alphonsus, XVI—XVII ст. — 76.
- Gebhardus, Bonifacius Baltus**, 1528 — 23.
- Georgiewicz, Emmanuel** — 134.
- Girlis** (?), Benij [= Benjamin?], XVI ст. — 59.
- Gl[...]**, Hieronymus, XVI ст. — 28.

- Gob[...]**, Job... ?], Carolus, XVI ст., медик — 82.
- Grauman** (Poliander), Johann, 1487—1541, німецький теолог-протестант, бібліофіл, приятель Ф. Меланхтона, мав велику бібліотеку в Кенігсберзі, яку залишив в спадщину Старому Місту Кенігсбергові (Koenigsberg — Altstadt), де вона стала початком відомої Koenigsberger Stadtbibliothek (Krollmann I, 513) — 16.
- Grisius** [?], Chr. Stephanus — 45.
- Haerberl**, Wolfgang, 1600, Berchtesgaden (Баварія — Bayern), пастор — 43.
- Haersolt**, Arnoldus ab, XVI ст. — 102.
- Haersolt**, Thomas, XVI ст. — 102.
- Hanhart**, Jakob, екл., 1770 — 29.
- Hoynovius**, Daniel, 1667—1700, німецький філолог — 61.
- I.I.G.P.S.**, суперексл. — 27.
- I.S.Z.I.**, суперексл., герб Корчак — 131 а.
- Ioccius**, XVII ст. — 29 а.
- J. R.**, 1852 — 98.
- Jabłonowski**, Józef Aleksander, 1717—1777, воєвода новогрудський, меценат, бібліофіл, власник великої книгозбірні в Ляхівцях, яку успадкував від діда і ще збільшив (в 1755 виданий в Лейпцізі її каталог "Bibliotheca Jablonoviana", автором якого був Фридерик Зигмунт Вішлебен). Частина бібліотеки була подарована дочкою Теофілою Сапегою Кременецькому лицю в 1805 р. (*Słownik pracowników książki polskiej*. с. 351) — 5, 7 б, 22 а, 33 а, 44 б, с, 54, 61, 64, 74 б, 102, 113, 123, 130.
- Jenicus** (?), Franciscus, XVII ст. — 36 б.
- Kadzierski**, Albertus, XVII ст., пастор у Медиці — 124.
- Klecziwski** — див.: Клечківський.
- Konczakowski**, Paulus, XVIII—XIX ст. — 22 б.
- Konieczpolski** Jan, XVII ст., професор Краківського університету, доктор права — 103 б.
- Kowalewski**, XIX ст. — 59.
- Koziebrodzki**, Józef Saba Marcin, 1870—1935, польський меценат, бібліофіл, згромадив у Кракові велику бібліотеку, по його смерті більшу її частину (близько 6700 томів) придбала в 1938 Бібліотека Львівського університету (*Słownik pracowników książki polskiej*, с. 458) — 9, 25, 26, 33 б, 36 б, 50 б, 52 б, 55 с, 66, 6, 70, 80, 112 а.
- Langhannius**, Ioannes, † 1567, пастор у Лідзбарку Вармінському (Heilsberg) в роках 1532—1559, канонік у Фромборку (Frauenburg) від р. 1560 — 61.
- Laskowski**, Andreas, XVII ст. — 134.
- Laskowski**, Philippus, 1632, студіював право в Падуї, мешканець Львова — 134.
- Laskowski**, Theodosowicz, Romanus, 1698 — 134.
- Leichard**, Georg, 1678 — 44 с.
- Leonhardi**, Ioannes Antonius, XVIII ст. — 24 б.
- Lubicz** (герб), суперексл., XVIII—XIX ст. — 75.
- Łosiowa**, дружина Станіслава Лося, мальбурзького воєводи († 1694) — 63.
- Maccini**, Rogerius, XVII ст. — 74 б.
- Maier**, Sixtus, XVII ст. — 20 б.
- Mainardi**, Francesco, 1791, Феррара — 81 с.
- Mair**, Wolfgangus, XVII ст., Розенгейм, Баварія — 3.
- Manfredi**, Giuseppe Aloisio, 1801, Рим — Флоренція — 71.
- Manzoni**, Josephus Remigius, 1697 — 74 с.
- Marn**. Lean. (?), XVI ст. — 107, 109.
- Mikoszewski**, Franciszek, 1780, 1800, житомирський межевий коморник, (ексл.) — 79.
- Mikoszewski**, Stanisław, 1734 — 79.
- Milonis**, Joseph, XVIII—XIX ст. — 11 б.

- Moibanus, Iohannes**, XVII ст. — 24.
- Nering, Andreas**, XVI ст. — 16.
- Olschki, Leo Samuel**, 1861—1940, родом з Пруссії, жив в Італії, архівіст, книгознавець, антиквар, видавець каталогів рукописів та раритетів — 11 б.
- Onichimowski, Michael**, 1660, Львів — 134.
- Ossolinski, Józef Maksymilian**, 1748—1826, засновник бібліотеки, яку збирав ціле життя. В 1817 затверджено акт заснування бібліотеки у Львові, що в момент смерті Оссолінського містила майже 27 000 друків і 715 рукописів і яка існує до теперішнього дня як Zakład Narodowy im. Ossolinskiх (Оссолінеум), від 1946 у Вроцлаві (*Słownik pracowników książki polskiej*, с. 650—651) — 30, 41.
- Paracini, Simone**, XVII ст. — 34 а.
- Pauli, Matthias**, з Лауінген (коло Діллінгена, Баварія), XVI ст. — 20 б.
- Pawlikowski, Józef Gwalbert**, 1793—1852, меценат мистецтва і колекціонер, працював при заснуванні Оссолінеум, зібрав у Медиці бібліотеку (близько 20 000 томів, близько 25 000 художніх творів) — ця збірка в решті решт у цілому опинилася в Оссолінеумі у Львові (*Polski Słownik Biograficzny XXV*, 434—437) — 124.
- Penzel, Abraham Jakob**, 1749—1819, філолог, історик, працював в багатьох німецьких містах при тамтешніх університетах, також в Кракові (1780). У 1812 мешкав у Мюнхені, потім повернувся до рідної Саксонії, де помер (*Allgemeine Deutsche Biographie XXV*, 363—364) — 43.
- Penzel, Jakob**, XVII—XVIII ст., родом з Дессау, професор університету в Любляні (Словенія) — 43.
- Perbandus, Caspar**, 1589—1665, родом з Кенігсбергу (Пруссія), правник, автор численних юридичних праць (*Krollmann I*, 494) — 58.
- Petkinski, Filaretus**, 1739 — 72.
- Pezold** — ексл.: *Bibliotheca Pezoldiana*. Бібліотека могла бути власністю однієї з названих осіб, які мали це прізвище: Каспар, 1666—1715, медик у Вроцлаві; Карл Фридріх, асесор філософського факультету школи Св. Фоми в Лейпцигу (*Allgemeine Deutsche Biographie XXV*, 577); Йоган Натанель, 1739—1813, німецький медик — 17, 18 б, 39.
- Pirchner, Caspar**, 1560 — 83.
- Poniatowski** — див.: Stanisław August Poniatowski.
- Prionius** [?], Adamus, 1590 — 46 а.
- Rantzaw, Christoph**, XVII ст. — 69.
- Rechteren, Johann von, Rechteren** — Bredenhorst, XVI—XVII ст. — 102.
- Rediger, Ioannes**, XVI ст., брат відомого вроцлавського бібліофіла Томаса Редігера, близько 1560 одержував юридичну освіту у Бурже (Франція) під керівництвом Якоба Куяцюса (*Allgemeine Deutsche Biographie XXVII*, 589) — 104.
- Rediger, Thomas**, 1540—1576, вчений і бібліофіл вроцлавський, засновник відомої бібліотеки. Близько 300 рукописів і 6000 друків залишив вроцлавській родині, яка в 1645 передала їх для міста, і від цього часу книгозбірня існувала як публічна бібліотека при церкві св. Єлизавети. В XIX ст. включена до міської бібліотеки, зараз є частиною університетської бібліотеки у Вроцлаві (*Allgemeine Deutsche Biographie XXVII*, 588—590) — 104.
- Regia** — див.: Stanisław August Poniatowski.
- Rogalski, Stanisław**, XVI ст. — 72.
- Rosinius, Iacobus**, XVI ст. — 67 б.

- Rotta, Ioannes Franciscus**, (?—1558), італійський лікар, родом з Болонії, автор праць з медицини — 83.
- Ruhelius, Tobias**, 1576 — 44 с.
- S. C. A.** — 129.
- S. W.**, ексл. — 59.
- Sapieha, Aleksander Michał**, 1730—1793, канцлер, воєвода, згромадив у Ружані бібліотеку, 1786 перевіз її до Деречина, яка була конфіскована російською владою 1832, частина її потрапила до Санкт-Петербурга і Москви, частина до Вільна (*Polski Słownik Biograficzny* XXXIV, 565—569) — 92.
- Sapieha, Jan Fryderyk**, 1680—1751, великий литовський канцлер, засновник родинної бібліотеки в Кодині; в 1744 містила 3500 томів, а на початку XIX ст. була передана спадкоємцями Товариству Приятелів Наук у Варшаві (*Polski Słownik Biograficzny* XXXV, 12—16) — 92.
- Sardus, Ioannes Georgius** — 6.
- Schelwig (Schelguig), Gottlieb**, 1683—1727, філософ, теолог, професор Гданської академічної гімназії, опікувався відомою Гданською міською бібліотекою (*Polski Słownik Biograficzny* XXXV, 440—441) — 130.
- Schoenberg, Theopil**, XVII ст. — 3.
- Schrimpfius, Jonas**, XVII—XVIII ст. — 20 с.
- Schwartz, др.**, XX ст., Берлін — 25.
- Schweickerus, Iacobus**, XVII ст. — 20 b.
- Sonny, Adlf. [= Adolf?]**, 1890, Київ — 91.
- Staehelin, [Johannes C.]**, 1695—1750, швейцарський медик і ботанік — 53.
- Stainhofer, Johann Jakob**, 1640—1692, лютеранський теолог, родом з Марбаха біля Вюртемберга — 3.
- Stanclewski**, 1580 — 23.
- Stanisław August Poniatowski**, 1732—1798, король Польщі, частина його бібліотеки (*Bibliotheca Regia*) відкуплена Т. Чацьким для Кременецького ліцею, яка після закриття цього закладу згодом потрапила до Київського університету, далі до НБУВ — 2, 10, 11 а, 13, 16, 18 а, 20 с, d, 29 а, 37, 42, 50 а, 51 а, 58, 62, 63, 78, 85, 103 б, 104, 118 б, 126, 131 а.
- Stroganoff = Строганов**.
- Suarde [?]**, Ioannes, XVI ст. — 5.
- Suchyński, Simon**, XVII ст., правник, апостольський протонотаріус в Олиці — 127.
- Sulkowski, Bessarion**, 1670 — 134.
- Szemiot, Alexandrus** — див.: Шеміот, Олександр.
- Tettelbach, Adam**, XVI ст., Karlstein (Niederoesterreich) — 55 с.
- Theodosowicz, Romanus** — див.: Laskowski, Theodosowicz, Romanus.
- Thetmair [Thurmair?]**, Thomas, доктор філософії і медицини — 94.
- Trabella, Leonardo**, 1888 — 50 b.
- Ughelli, Ferdinando**, 1595—1670, родом з Флоренції, італійський вчений, римський опат, прокурор цистерів — 111.
- Ulgher, Ludbertus**, XVI ст. — 102.
- Ulgher, Philebertus, de Nordick**, XVI ст. — 102.
- Urbanowski, Antoni**, 1770—1842, польський бібліофіл, разом з братом Кшиштофом володів однією з найбільших бібліотек на Волині в Рахнах Лісових (16 тис. прим.). По смерті Урбановського книгозбірня перейшла у спадок до онука Б. Стажинського, який передав її у Загінці (Бібліотека Загінецька). Після 1917 вона була розпорошена (*Słownik pracownikow książki polskiej*, s. 927—928) — 12, 108, 138.
- Vitrellius, Alexander**, XVI ст., Битом (Сілезія) — 20 с.
- Ważynski, Porphyrius Skarbek**, 1730—1804, ієромонах-уніат,

- єпископ холмський, автор теологічних праць — 112.
- Weber, W.**, 1905 — 25.
- Wegner, Daniel**, 1651, правник, автор "De Bancruptoribus dissertatio sub praesidio D. Laurentii Banck", яку видав 1650 у Франекері (Голландія) — 102.
- Weigel, Joseph**, 1905, Неаполь — 51 с.
- Wincza, Szczepan**, 1841, ксьондз, Кам'янець-Подільський — 131 б.
- Witzleben, Friedrich Siegmund**, XVIII ст., німець з Кверфурту, книгознавець, бібліотекар книгозбірні Юзефа Яблоновського — 5, 22 а, 33 а, 37, 44 с, 54, 61, 74 б, 102, 113, 130.
- Zelius, Ioannes Heist.[?] Henricus**, XVII ст. — 24.
- Zienkiewicz, Eliaz**, XVI—XVII ст. — 44 а.
- Zoozmann**, магістр, 1905 — 25.
- Zygmunt II August**, 1520—1572, король Польщі, бібліофіл, ренесанса книгозбірня короля частинами зберігається в бібліотеках Варшави, Кракова, Вільнюса, Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Львова та багатьох інших (А. Kawecka-Gryczowa: Biblioteka ostatniego Jagiellona. Wrocław 1988), (суперексл.) — 1, 86А.

II. БІБЛІОТЕКИ НАВЧАЛЬНИХ І КУЛЬТОВИХ ЗАКЛАДІВ І УСТАНОВ

- Волинська** духовна семінарія (Житомир) — 131 б.
- Волинський** науковий музей — 69, 90.
- Волинський** губернський комітет охорони пам'яток мистецтва і старини (Житомир) — 114.
- Всенародна** бібліотека України ВУАН — 20 а, 93.
- Києво-Микільський** пустельний монастир — 20 г, 134.
- Київська** духовна академія — 59.
- Київська** духовна семінарія — 44 а.

- Київський** університет Св. Володимира — 1, 2, 5, 7 б, 10, 11 а, 13, 16, 20 с, d, 29 а, 33 а, 37, 42, 45, 46 а, 50 а, 51 а, 54, 58, 63, 67 а, 74 б, 78, 85, 86А, 103 б, 104, 113, 118 б, 123, 126, 137.
- Бібліотека монастиря оо. василіан у **Крехові** — 21 б, 72.
- Бібліотека монастиря оо. василіан у **Львові** — 94 б.
- Львівська** митрополича бібліотека Андрія Шептицького — 46 б, 48, 73, 86, 120, 122, 128.
- Львівська** наукова бібліотека ім. В. Стефаника Національної Академії наук України — 11 б, 15, 21 б, 22 б, 30, 41, 46 б, 48, 52 б, 67 б, 72, 73, 83, 84, 86, 120, 122, 124, 128, 140.
- Музей А.С. Петрушевича (**Львів**) — 22 б.
- Наукова бібліотека **Львівського** національного університету ім. І. Франка — 9, 14, 20 г, 25-28, 29 б, 31, 33 б, 36 б, 40, 50 б, 51 с, 52 б, 55 с, 66, 68, 70, 77, 80, 81 а, 116.
- Русский Народный Дом во **Львові** — 15, 22 б, 83.
- Бібліотека **Молдавського** науково-дослідницького інституту — 132.
- Бібліотека **Ніжинського** державного педагогічного університету ім. М. Гоголя — 20 б, 88, 98, 99, 125.
- Императорский **Новороссийский** університет = Одеський університет.
- Музей книги ОЦНБ — див.: Одеська державна наукова бібліотека.
- Одесская** Городская Публичная Библиотека — див.: Одеська державна наукова бібліотека.
- Одеська** державна наукова бібліотека — 20 г, 32, 34 с, 38, 60, 76, 81 б, с, 82, 87, 89 б, 92, 97, 107, 109.
- Одеський** Рішельєвський ліцей — 20 г, 34 с, 60, 97.
- Одеський** університет — 139.

- Харківська** державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка — 71.
- Харківський** колегіум — 100.
- Наукова бібліотека **Харківського** національного університету ім. В. Каразіна — 8, 34 b, 47, 74 a, c, 94—96, 100.
- Чернівецький** історико-краєзнавчий музей — 132.
- Bibliotheca Bunaviana Buenau, Heinrich von.
- Bibliotheca **Dobromiliensis** Ordinis S. Basili M. — бібліотека монастиря св. Онуфрія оо. Василян у Добромилі, який заснований 1705, існував до часів II світової війни — 21 b, 72.
- Bibliotheca Electoralis Publica (**Dresden**) — її початки датовані 1589 роком, істотно збагатилася через придбання бібліотеки Гейнріха фон Бюнау і Гейнріха фон Брюля у XVIII ст., існує до сьогодні як Sächsische Landesbibliothek in Dresden — 7 a, 36 a, 56.
- Monasterium **Elchingense** — абатство бенедиктинців у Елхінгені (біля Ульм), засноване 1120, скасоване 1802 — 29 b.
- Biblioteka Liceului **Hasdeu** (Молдова?) — 132.
- Biblioteka Gimnazjum Franciszka Józefa we **Lwowie** — 84.
- Collegium **Ostrogiense** Soc. Jesu — колегія єзуїтів у Острозі заснована 1624 Анною Ходкевич, скасована 1773; тоді бібліотека стала власністю василян — 136.
- Instytut Ossolińskiego → Ossoliński, Józef Maksymilian.
- Collegium **Parisiense** Soc. Jesu — колегія єзуїтів у Парижі, заснована 1564, існувала до 1764, коли єзуїтів усунули з Франції — 13.
- Bibliotheca **Poczajoviensis** — бібліотека у Почаєві монастиря василян, скасованого 1833 — 135.
- Bibliotheca **Pokrzywiensis** — бібліотека замка у Покрживні (Померанія), де знаходилась резиденція старости — 63.
- Biblioteka Seminarium **Połockiego** — бібліотека православної педагогічної семінарії в Полоцьку (XIX) — 59.
- Monasterium S. Nicolai Vetero **Praegae** — монастир св. Миколи Ордену бенедиктинців у Празі на Старому Місті, заснований 1348, скасований 1785 — 19.
- Conventus **Praemisliensis** S. Mariae Magdalenaе Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci — монастир св. Марії Магдалени францисканців конвентуальних у Перемишлі, заснований у XIII ст., існує до сьогодні — 124.
- Collegium Societatis Iesu **Rigense** — колегія єзуїтів у Ризі, заснована 1582 Стефаном Баторієм, польським королем, існувала тільки до 1621, коли шведи зліквідували її, а бібліотеку вивезли до Уппсали — 46 a.
- Bibliotheca Conventus **Sandomiriensis** S. Iacobi Apostoli Ordinis Praedicatorum — бібліотека монастиря св. Якова Апостола Ордену домініканів у Сандомирі, заснованого 1226, скасованого 1864 — 3.
- Caes. Reg. **Sternberg**. S[...] — Царсько-Королівська [Бібліотека] у Штернберзі (Чехія) — 27.
- Capitulum Collegiatae S. Ioannis Baptistae **Varsaviensis** — костел св. Івана Хрестителя у Варшаві, споруджений бл. 1250, згодом багато разів перебудований, від 1402 колегіата, від 1798 кафедральний собор. Столітні книжкові зібрання згоріли разом з архівом і каталогами під час II світової війни (L. Królik: *Kapituła kolegiacka w Warszawie*. Warszawa 1990) — 20 c.
- Congregatio Missionis s. Vincentii a Paulo, domus **Varsaviensis** ad S. Crucem — конгрегація місіонерів св. Вінцента і Павла у Варшаві при церкві Св. Хрес-

та, запрошена до Варшави 1651 польською королевою Людовікою Марією, скасована 1864, відновила діяльність у 1918 — 63.

Conventus Varsaviensis ad s. Annam OFM s. Francisci Reg. Obs. — монастир св. Анни Ордену францисканців у Варшаві, заснований на початку XV ст., багаторазово зруйнований і перебудований, скасований 1864 — 23.

Academia Vlnensis — давня бібліотека єзуїтської колегії, існувала до закриття університету 1832, згодом фонди були поділені і передані в різноманітні установи Росії (М. Brensztejn: *Biblioteka uniwersytecka w Wilnie do r. 1832*. Wilno 1925) — 1, 20 h, 45, 46 a, 67 a.

Bibliotheca Collegii Vlnensis Soc. Iesu — бібліотека заснована при єзуїтській колегії у Вільно

1570; після закриття ордену 1773 перетворена в бібліотеку академії — 1, 46 a, 67 a.

Bibliotheca Palat. Vindobonensis — Королівська Бібліотека у Відні, заснована 1504 цісарем Максиміліаном I, від 1726 існувала як Бібліотека Палацова — ця назва вживалася також, коли книгозбірня в 1806 одержала нову назву Державна Бібліотека Цісарства. Від 1920 офіційно має назву Oesterreichische Nationalbibliothek, зараз найбільша бібліотека Австрії — 106, 115.

Bibliotheca Collegii Vlodimiriensis S. Basilii Magni — бібліотека історичної кафедральної школи, від XVIII ст. під владою василіан як Колегіум, закритий 1831 — 112.

Biblioteka Zahiniecka → Urbanowski, Antoni.

Географічний покажчик населених пунктів, які згадуються у провенієнціях

- Володимир-Волинський — Україна — 112
- Доброміль — Україна — 21 b, 72
- Житомир — Україна — 79, 114, 131 b
- Загінці — Україна — 12, 108, 138
- Кам'янець-Подільський — Україна — 131 b
- Київ — Україна — 1—6, 7 a, b, 10, 11 a, 12, 13, 16, 17, 18 a, b, 19, 20 a—f, 21 a, 22 a, 23, 24, 29 a, 33 a, 34 a, 35, 36 a, 37, 39, 42, 43, 44 a—c, 45, 46 a, 49, 50 a, 51 a, b, 52 a, 53, 54, 55 a, b, 56—59, 61—65, 67 a, 69, 74 b, 75, 78, 79, 85, 89 a, 90, 91, 93, 101, 102, 103 a, b, 104—106, 108, 110—115, 117, 118 a, b, 119, 121, 123, 126, 127, 129, 130, 131 a, b, 132—138
- Кременець — Україна 2, 10, 11 a, 13, 16, 18 a, 20 c, d, 29 a, 37, 42, 50 a, 51 a, 58, 62, 63, 78, 85, 103 b, 104, 118 b, 113, 118 b, 123, 126, 130, 131 a, 137
- Крехів — Україна — 21 b, 72
- Львів, Leopoldis — Україна — 9, 11 b, 14, 15, 20 g, 21 b, 22 b, 25—28, 29 b, 30—31, 33 b, 36 b, 40, 41, 45, 46 b, 48, 50 b, 51 c, 52 b, 55 c, 66, 67 b, 68, 70, 72, 73, 77, 80, 81 a, 83, 84, 86, 116, 120, 122, 124, 128, 134, 140
- Ляхівці — Україна — 5, 7 b, 22 a, 33 a, 44 b, c, 54, 61, 64, 74 b, 102, 113, 123, 130
- Мішковці — Україна — 140
- Ніжин — Україна, — 20 b, 88, 98, 99, 125
- Нова Прага — Україна — 3
- Одеса — Україна — 20 h, 32, 34 c, 38, 60, 76, 81 b, c, 82, 87, 89 b, 92, 97, 107, 109, 139
- Олика — Україна — 127
- Острог — Україна — 136
- Полоцьк — Білорусь — 59
- Почаїв — Україна — 135
- Рахни Лісові — Україна — 12, 108, 138
- Санкт-Петербург — Росія — 3
- Теофіополь — Україна — 5, 7 b, 22 a, 33 a, 44 b, c, 54, 61, 64, 74 b, 102, 113, 123, 130
- Харків — Україна 8, 34 b, 47, 71, 74 a, c, 94—96, 100
- Чернівці — Україна — 132
- Щорси — Білорусь — 110
- Altdorf — Німеччина — 36 a
- Bartoszyce / Bartenstenium — Польща — 61
- Berchtesgaden — Німеччина — 43

- Berlin — Німеччина — 25
 Boleslawiec / Boleslavia — Польща — 19
 Bourges / Biturigum — Франція — 104
 Bytom — Польща — 20 с
 Chełm — Польща — 112
 Darmstadt — Німеччина — 29 b
 Dessau — Німеччина — 43
 Dresden — Німеччина — 7 а, 36 а, 56
 Elchingen — Німеччина — 29 b
 Ferrara — Італія — 81 с
 Firenze, Florentia — Італія — 11 b, 71
 Franeker / Franequera — Голландія — 102
 Frascati / Tusculum — Італія — 135
 Gdańsk — Польща — 33 а, 58, 130
 Jena — Німеччина — 44 с
 Karlstein — Австрія — 55 с
 Kodeń / Codna — Польща — 92
 Koenigsberg — Пруссія — 9 b, 33 а, 54, 58
 Kraków — Польща — 66, 70, 77, 80, 81 а
 Królewiec → Koenigsberg
 Książnice — Польща — 20 с
 Kishinău — Молдова — 132
 Lauingen — Німеччина — 20 b
 Leipzig — Німеччина — 17, 18 b, 39, 127
 Lidzbark Warmiński / Heilsberg — Польща — 61
 Ljubljana / Laibach — Словенія — 43
 Malbork / Marienburg — Польща — 63
 Medyka — Польща — 124
 Milano — Італія — 57, 139
 Muenchen / Monachium — Німеччина — 43
 Napoli / Neapolis — Італія — 51 с
 Nuernberg — Німеччина — 7 b
 Paris — Франція — 13, 68, 92, 95, 96
 Pokrzywno — Польща — 63
 Praha — Чехія — 19
 Prusice / Prausnitz — Польща — 20 с
 Przemyśl — Польща — 22 b, 124
 Puławy — Польща — 66, 70, 77, 80, 81 а
 Riga — Латвія — 46 а
 Roma — Італія — 71, 82
 Rosenheim — Німеччина — 3
 Sandomierz — Польща — 3
 Sternberk — Чехія — 27
 Szczecin / Stetinum — Польща — 44 с
 Tuebingen — Німеччина — 20 b
 Tykocin — Польща I
 Vilnius — Литва — 1, 20 h, 45, 46 а, 67 а, 134
 Wien / Vindobona / Vienna — Австрія — 106, 115
 Warszawa — Польща 2, 10, 11 а, 13, 16, 18 а, 20 с, d, 23, 29 а, 37, 42, 50 а, 51 а, 58, 62, 63, 78, 85, 92, 103 b, 104, 118 b, 126, 131 а, 137
 Wrocław — Польща — 17, 18 b, 39

Схема міграції альдин з Італії: Венеції (V), Болонії (B), Риму (R) *

V. → Aلدorf → Dresden → Київ — 36 а	V. → Gdańsk → Koenigsberg → Ляхівці → Теофіополь → Кременець → Київ — 33 а, 54
V. → Berchtesgaden → Dessau → Ljubljana → Muenchen → Київ — 43	V. → Gdańsk → Ляхівці → Теофіополь → Кременець → Київ — 130
V. → Berlin → Львів — 25	V. → Hamburg → Одеса — 97
V. → Boleslawiec → Praha → Київ — 19	V. → Karlstein → Львів — 55 с
V. → Bourges → Warszawa → Кременець → Київ — 104	V. → Kishināu → Чернівці → Київ — 132
V. → Chelm → Володимир-Волинський → Київ — 112	V. → Koenigsberg → Warszawa → Кременець → Київ — 16
V. → Dresden → Київ — 7 а, 56	V. → Książnice → Warszawa → Кременець → Київ — 20 с
V. → Elchingen → Darmstadt → Львів — 29 b	V. → Lauingen → Tuebingen → Ніжин → Київ — 26 b
V. → Ferrara → Одеса — 81 с	V. → Leipzig → Олика → Київ — 127
V. → Firenze → Львів — 11 b	V. → Lidzbark Warminski → Bartoszyce → Ляхівці → Теофіополь → Кременець → Київ — 61
V. → Firenze → Харків — 71	V. → Malbork → Pokrzywno → Warszawa → Кременець → Київ — 63
V. → Franeker → Ляхівці → Теофіополь → Кременець → Київ — 102	V. → Milano → Київ — 57
V. → Frascati / Tusculum → Почаїв → Київ — 135	V. → Milano → Одеса — 139
V. → Gdańsk → Koenigsberg → Warszawa → Кременець → Київ — 58	V. → Napoli → Львів — 51 с

* Міграція книг відтворена за покажчиком провенієнцій, а також за довідковими джерелами, які висвітлюють історію різних книгозбірень, тому в самих описах деякі населені пункти не згадуються.

- V. → Nuernberg → Koenigsberg →
→ Ляхівці → Теофіополь →
→ Кременець → Київ — 7 b
- V. → Paris → Warszawa → Креме-
нець → Київ — 13
- V. → Paris → Львів — 68
- V. → Przemyśl → Львів — 22 b
- V. → Puławy → Kraków → Львів —
66, 70, 77, 80, 81 a
- V. → Riga → Vilnius → Київ — 46 a
- V. → Roma → Одеса — 82
- V. → Rosenheim → Sandomierz →
→ Санкт-Петербург → Київ — 3
- V. → Sternberk → Львів — 27
- V. → Tykocin → Warszawa (варіант:
Koenigsberg) → Vilnius → Київ —
Vilnius → Київ — 67 a
- V. → Vilnius → Одеса — 20 h
- V. → Warszawa → Київ — 23
- V. → Warszawa → Кременець →
→ Київ — 5, 10, 11 a, 18 a, 20
c, d, 29 a, 37, 42, 50 a, 51 a, 62,
78, 85, 103 b, 118 b, 126, 131 a,
137
- V. → Wien → Київ — 106, 115
- V. → Добромиль → Крехів →
→ Львів — 21 b, 72
- V. → Житомир → Київ — 79, 114
- V. → Кам'янець-Подільський →
→ Житомир → Київ — 131 b
- V. → Львів → Vilnius → Київ — 45
- V. → Львів → Vilnius → Київ →
→ Вишнівець → Київ — 134
- V. → Ляхівці → Теофіополь → Кре-
менець → Київ — 5, 22 a, 44 b,
64, 74 b, 113
- V. → Мішковці → Львів — 140
- V. → Острог → Київ — 136
- V. → Полоцьк → Київ — 59
- V. → Рахни Лісові → Загінці →
→ Київ — 12, 108
- V. → Щорси → Київ — 110
- V. → Рахни Лісові → Загінці →
→ Київ — 138
- Paris → Kodeń → Warszawa → Оде-
са — 92
- R. → Medyka → Przemyśl → Львів —
124
- V. → Szczecin → Ляхівці → Теофіо-
поль → Кременець → Київ —
44 c
- R. → Львів — 122
- R. → Ляхівці → Теофіополь → Кре-
менець → Київ — 123

Перелік умовних позначень цитованої літератури

- Горфункель — Горфункель А. Х.: Каталог палеотипов из собрания НБ ЛУ. — Ленинград, 1977.
- Зданевич — Зданевич Б. Каталог інкунабул. — Київ, 1974.
- Харабадот — Харабадот Р.С., Биганский П.М.: Каталог палеотипов из фондов Львовской научной библиотеки им. В. Стефаника АН УССР. — Киев, 1986.
- Шамрай — Каталог палеотипов из фондов ЦНБ НАН Украины / Шамрай М. А., при уч. Грановского Б.В., Торбакова И.Б. — Киев, 1995.
- Adams — Adams H. M.: Catalogue of books printed on the Continent of Europe, 1501—1600, in Cambridges libraries. Vol. 1—2. — Cambridge, 1967.
- Baudrier — Baudrier L.: Bibliographie Lyonnaise. 1—12 serie. — Paris, 1964.
- Carter, Muir — Carter J., Muir P.: Bücher die die Welt verändern. — München, 1968.
- Cat. Bibl. Nat. — Catalogue generale des livres imprimes de la Bibliotheque Nationale. Auteurs. T. I—CCXXXI. — Paris, 1924—1981.
- EDIT — Le edizioni italiane del XVI secolo. Vol. I—IV. — Roma, 1990—1996.
- Estreicher — Estreicher K. i S.: Bibliografia polska. Cz. III. T. 8—34. Kraków, 1891—1951.
- GW — Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Bd. 1—10 — Leipzig — Berlin, 1925—1998.
- IA — Index Aureliensis. Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum. T. I—XII. — Baden-Baden, 1965—2000.
- IBP — Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur. T. 1—2. — Wrocław, 1970—1993.
- Kiselev — Kiselev N.: Index palaeotyporum quotquot in Bibliotheca publica Rumianzoviensi nunc Leniniana Mosquae asservantur. Fasc. 1—2. — M., 1927—1929.
- Labarre — Labarre A.: Bibliographie du Dictionarium d' Ambrogio Calepino. — Baden-Baden, 1975.
- Minzloff — Minzloff R.: Catalogue des editions Aldines de la Bibliotheque imperiale publique de St. Petersburg. — St. Petersburg, 1854.

Renouard — Renouard A.A.: *Annales de l'imprimerie des Aldes*. T. 1—3. — Paris, 1825.

Rokosz — Rokosz M.: *Wenecka oficyna Alda Manucjusza i Polska w orbicie jej wpływów*. — Wrocław, 1982.

Schück — Schück J.: *Aldus Manutius und seine Zeitgenossen in*

Italien und Deutschland. — Berlin, 1862.

Wierzbowski — Wierzbowski T.: *Bibliographia Polonica XV ac XVI ss. Vol. I—III*. — Warszawa, 1888—1894.

Список використаної довідкової літератури

- Блажейовський Д.*: Студенти візантійського обряду в папських колегіях і в семінаріях, університетах та інститутах Центральної і Західної Європи (1576—1983). — Рим, 1984.
- Брокгауз Ф.А., Ефрон И.А.*: Энциклопедический словарь. Т. 1—81. — СПб., 1890—1904.
- Любкер Ф.*: Реальный словарь классических древностей. — СПб., 1885.
- Українська загальна енциклопедія*. Т. 1—3. — Львів — Станіславів — Коломия, б. р.
- Aldo Manuzio editore. Dediche. Prefazioni note ai testi. Introd. di Carlo Dionisotti. P. 1—2.* — Milano, 1975.
- Allgemeine Deutsche Biographie*. Bd. 1—56. — Leipzig — Muenchen, 1875—1912.
- Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim*. Т. 1—2. — Wrocław, 1971—1972.
- Brenszejn M.*: Biblioteka Uniwersytecka w Wilnie do r. 1832. — Wilno 1925.
- Chevalier U.*: Repertoire des sources historique du moyen age. Т. 1—4. — Paris, 1878—1883.
- Dictionnaire de biographie française*. Т. 1—13. — Paris, 1933—1975.
- Encyklopedia kościelna*. Т. 1—30. — Warszawa, 1873—1910.
- Encyklopedia wiedzy o książce*. — Wrocław, 1971.
- Graesse, J. G., Benedict, F., Plechl, H.*: Orbis Latinus. Bd 1—III. — Braunschweig, 1972.
- Jöcher Ch. G.*: Allgemeines Gelehrten-Lexicon. Bd. 1—4. — Leipzig, 1750—1751.
- Kawecka-Gryczowa A.*: Biblioteka ostatniego Jagiellona. — Wrocław, 1988.
- Królik L.*: Kapituła kolegiacka w Warszawie. — Warszawa 1990.
- Krollmann C.*: Altpreussische Biographie. Bd. 1—4. — Koenigsberg/Pr. — Marburg/Lahn, 1941—1995.
- Larousse P.*: Grand dictionnaire universel du XIX siecle. Т. 1—19. — Paris, s. a.
- Polski Słownik Biograficzny*. Т. 1—41. — Kraków, 1935—2003.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*. Т. 1—15. — Warszawa, 1880—1895.
- Słownik pracowników książki polskiej*. — Warszawa, 1972—2000.

Абревіатури назв бібліотек, із фондів яких описані альдини

БНДПУ — Бібліотека Ніжинського державного педагогічного університету ім. М. Гоголя
ДІБ — Державна історична бібліотека
ЛНБ — Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника
НБ ЛНУ — Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І. Франка
НБ ОНУ — Наукова бібліотека Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова
НБУВ — Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
НБ ХНУ — Наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Каразіна
ОДНБ — Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького
ХДНБ — Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

арк. — аркуш.
бібліогр. — бібліографія.
гр. м. — грецька мова.

друк. — друкарський, друкований.
ексл. — екслібрис.
ініц. — ініціал.
італ. м. — італійська мова.
лат. м. — латинська мова.
нім. — німецький.
п. — порожній.
пол. м. — польська мова.
рах. — рахунок.
рос. м. — російська мова.
рукоп. — рукопис, рукописний.
суперексл. — суперекслібрис
тисн. — тиснений, тиснення.
тит. — титульний.

a. ae. n. — ante aera nostra.
ca. — circa.
col. — columna.
exemp. — exemplar.
f. — folio.
i. e. — id est.
ill. — illustratio.
jun. — Junius, junior.
NB — notabene.
p. — pagina.
praef. — praefatione.
s. — saeculum.
T. — tomus.
v. — volumina, voluminis.

ANNOTAZIONE

Aldine in Ucraina. Catalogo Fatto da M. Shamrai.

Questa edizione presenta una descrizione scientifica dettagliata delle aldine, cioè gli stampati del nito scienziato umanista italiano dell'epoca del Rinascimento, Aldo Pio Manuzio, e dei suoi adepti.

La descrizione delle aldine che si trovano nelle biblioteche dell'Ucraina, in Kyiv, Lviv, Nizin, Odesa, Kharkiv, — forma la parte fondamentale del catalogo.

Il catalogo è dedicato al 500 anniversario della "Domus Aldus", perché nel 1494/1495 vide la luce la prima pubblicazione del famoso stampatore italiano Constantino Lascaris grammatical della lingua greca "Erotemata cum interpretatione latina". La comparsa di quella attestò la nascita del nuovo centro culturale "Neaccademia" alla quale si riunivano gli umanisti più grandi di molti paesi, amanti del Mondo Antico, come Erasmo di Rotterdam, Marco Musuros, Thomas Linacre ed altri. Il più grande merito degli amanti delle Belle Lettere antiche fu la raccolta, il commento e la pubblicazione dei testi antichi.

Oltre la completa descrizione bibliografica delle aldine sono presentate le informazioni rispetto alle particolarità di ognuno dei saggi, le sue origini; riprodotti i vecchi appunti che lasciavano sugli stampati antichi i loro espropriari, precisamente sono riprodotti gli autografi dei poeti polacci dei secoli XVI—XVII Jan Dantyszek, del teologo tedesco Filip Melanchton, del medico italiano del Cinquecento Giovanni Rotta ed altri.

Nell'appendice ci sono indici annotati; personale, di provenienza, geografico.

Il catalogo è predestinato ai rappresentanti delle scienze umanistiche che hanno interesse nel retaggio del Mondo Antico, e ai bibliofili.

ANNOTATION

Aldins in Ukraine. Catalogue. Compiler: M. Shamray.

This edition is a detailed scientific description of the aldins, prints produced by a wellknown Italian scholar-humanist of Renaissance, Aldus Pius Manutius and his successors. The major part of the catalogue is represented by the description of the aldins preserved in the Ukrainian libraries of Kyiv, Lviv, Nizin, Odesa, Kharkiv.

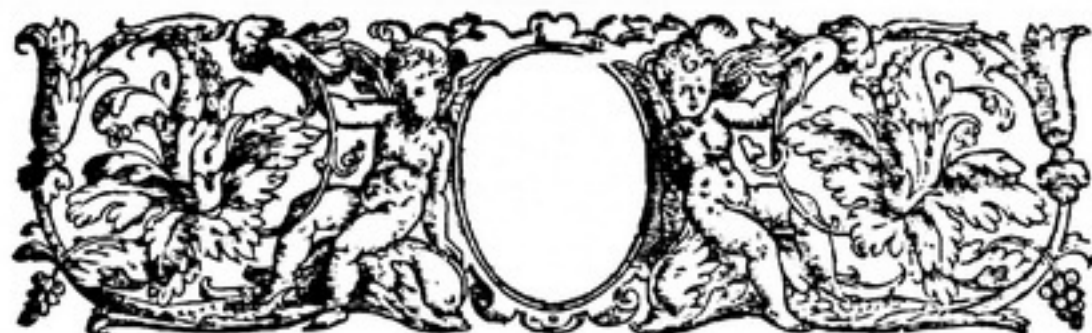
The catalogue is dedicated to 500 years anniversary of "Domus Aldus", for the first edition of the famous Italian printer "Erotemata cum interpretatione Látina" the grammar of Greek prepared by C. Laskaris came into being in 1494/1495. This event gave rise to the development of a new cultural center "The Aldina Academy of Venize" which united most prominent humanists-lovers of antiquity from different countries, as Erasmus Rotterdamus, Mark Musuros, Thomas Linacrus etc. The greatest service of the ancient literature advocates were done in the sphere of searching antiques texts, providing commentaries and publishing them.

In addition to complete bibliographical aldins description information in also given about the peculiarities of each copy, its provenance.

Reproduced are all the ancient notations on the manuscripts left by their former owners. These are the autographs of some prominent Polish poets of XVI—XVII s. such as Jan Dantishek, Jan Alembeck, the German theologist Philip Melanchton, the Italian doctor of XVI s. Giovanni Rothae etc.

The catalogue ends with the annotated subject, provenance, and geographical indices.

The catalogue is intended for those who deal with humanities and take an interest in antiquity heritage, as well as for bibliophiles.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

5

ХРОНОЛОГІЧНИЙ КАТАЛОГ АЛЬДИН

20

ПОКАЖЧИКИ

111

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АЛЬДИН

113

**ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ОСІБ,
ЯКІ ЗГАДУЮТЬСЯ В ОПИСАХ**

116

ПОКАЖЧИК ПРОВЕНІЄНЦІЙ

123

**ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК
НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ,
ЯКІ ЗГАДУЮТЬСЯ
У ПРОВЕНІЄНЦІЯХ**

132

СХЕМА МІГРАЦІЇ АЛЬДИН З ІТАЛІЇ

134

**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ
ЦИТОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

136

**СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ
ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

138

**АБРЕВІАТУРИ НАЗВ БІБЛІОТЕК,
ІЗ ФОНДІВ ЯКИХ ОПИСАНІ АЛЬДИНИ**

139

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

139

АНОТАЦІЇ

140

1110001

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ім. М.С. ГРУШЕВСЬКОГО

98.93

ШАМРАЙ Маргарита Агапіївна

АЛЬДИНИ
в бібліотеках України:
Каталог

Редактор

М. Спандовський

Художнє оформлення та дизайн

І.-К. Андріянова

Технічний редактор

Т. Шендерович

Комп'ютерна верстка

І.-К. Андріянова

Коректор

Л. Беляєва

715

Видавничий дім «Академперіодика» НАН України

01004, Київ-4, вул. Терещенківська, 4

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи серії ДК № 544 від 27.07.2001 р.

Підп. до друку 19.05.2008. Формат 70×100/16.

Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 12,35.

Обл.-вид. арк. 9,79. Наклад 300 прим. Зам. № 2116.

Друкарня Видавничого дому «Академперіодика» НАН України
01004, Київ-4, вул. Терещенківська, 4

22.07.08

h

ac

BC 45689⁽⁴⁾